

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inerati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inerati peti vrst Din 4.—. Popust po dogovoru. Inerati davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; PODRUŽNICA UPRAVE: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškova trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Strateški umik Italijanov v Albaniji

Po srčiti borbi so grške čete prekoračile Bistrice in zasedle pristanišče Santi Quaranta, ki so ga Italijani pred izpraznitvijo zažgali — Grki prodirajo proti Klisuri in Tepeleniju — Tudi na severni fronti ostre borbe

Atene, 7. dec. s. (Atenska tel. ag.). Grški generalni štab je objavil ponoči naslednje 41. vojno poročilo:

Na levem krilu fronte so naše čete obvladale močan odpor sovražnika ob reki Bistrici, prekoračile reko in včeraj zasedle Santi Quaranta. Grška vojska je pomaknila nato svoje postojanke od Santi Quarante dalje proti severu. Sovražnik je Santi Quaranto požgal in opustil, preden je mesto zapustil.

Pred Santi Quaranto je bil najden na pol potopljen italijanski rušilec, ki so ga pred nekaj dnevi bombardirala zavezniška letala.

Na drugih delih fronte so se včeraj nadaljevale borbe uspešno za grško vojsko. Med vojnimi materialom, ki smo ga zaplenili sovražniku, sta tudi dva topova.

Atene, 7. dec. s. (Ass. Press). Grki smatrajo, da je italijanski rušilec, ki je bil najden v pristanišču Santi Quaranta ista ladja, ki so jo v sredo napadla angleška bombna letala. Najbrž je prišel rušilec pred Santi Quaranto z nalogo, da odpelje iz mesta italijanska uradništvo in uradne dokumente.

Ameriška poročila

Atene, 7. dec. s. (Ass. Press). Zastopnik grške vlade je izjavil sredi novinarjem, da je bil včerajšnji dan eden najuspešnejših za grško vojsko. Grki so med drugim včeraj zaplenili tudi zelo mnogo važnega vojnega materiala.

Pri Santi Quarantu so bile italijanske čete prisiljene, da se umaknejo po ostri in srčiti borbi z močno utrjenimi postojankami italijanske vojske je mesto zapustila v dveh kolonah. Ena kolona se umika proti Himari, ki leži dalje severno ob obali, druga pa skuša prodreti proti Delvinu in Argirokastro. Ker pa je Argirokastro sam že popolnoma pod grško kontrolo, te ne že tudi zaseden od grške vojske, je zelo dvomljivo, če bo ta prodor italijanskemu odteku uspel.

Glede položaja pred Argirokastro so izjavljali v grških krogih, da je pričakovati, vendar v vsakem trenutku. Morda so grške čete v mesto že vkorakale, vendar o tem še manjka uradno potrdilo.

V notranjosti Grki nadaljujejo z močnim pritiskom na vseh delih bojišča. Pri Tepeleniju so Grki po cesti proti Tepeleniju prodorili do gorskega prelaza pred mestcem Klisuro. Ta prelaz sedaj obstreljuje

grško topništvo. Grki so samo še nekaj nad 30 km oddaljeni od Tepelenija. Klisuro so italijanski oddelki že pričeli izpraznjevati.

Zelo ostre borbe so v teku v goratem ozemlju pri Podgradcu in Moskopolju. Grki so po srčiti bojih zadnjih dni popolnoma zasedli planina Kamijo. Borbe so se tu vršile v pol metra visokem snegu. Italijani so se branili z močno utrjenih strojnih gnezdi, vendar so jih Grki končno prisilili k umiku. Sedaj so Grki zasedli tu močne postojanke. Mesta ovira udeleževanje letalstva na severovzhodnem sektorju bojišča.

Inozemski novinarji poročajo, da prihajajo v mesta za fronto pri Podgradcu neprestano polni avtomobili italijanskih vojnih ujetnikov. Pri Korici so sedaj Grki odkrili skrito italijansko podzemsko skladišče orožja in vojnega materiala vseh vrst. Po grških podatkih je v tem skladišču materiala za več tisoč ton. Vsaj pol zaplenjenega materiala bodo Grki lahko takoj uporabili.

bardirala mesto Arta v Epiru. Neki čletni otrok je bil pri napadu ubit Tri osebe pa so bile ranjene. Prav tako je bilo napadeno mesto Zakynthos na istoimenskem otoku. Tu napad ni povzročil niti škode niti žrtve.

Novi načelnik italijanskega generalnega štaba

Rim, 7. dec. i. (Stefani) Maršal Badoglio je podal ostavko na položaj šefa italijan-

skega generalnega štaba. Za njegovega naslednika je imenovan armijski general Ugo Cavaliere.

Rim, 7. dec. i. (Stefani) V zvezi z ostavko maršala Badoglija se izve naslednje podrobnosti: Maršal je star 69 let. Odlikoval se je že leta 1880 v vojni v Vzhodni Afriki. Nato l. 1911 ob prihli italijanske okupacije Libije. Med svetovno vojno je bil na italijanski fronti poveljnik čet, ki so po 14-mesečnih borbah zavzele Sabotin. Leta 1917 je bil imenovan za namestnika šefa general-

nega štaba. Leta 1918 je zastopal Italijo pri pogajanjih s poraženim sovražnikom v Villi Giusti. Pozneje je bil italijanski poslanik v Rio de Janeiru.

Curth, 7. dec. s. (Reuter) Švicarski listi poročajo iz Rima, da je šef italijanskega generalnega štaba maršal Badoglio podal ostavko na svoj položaj baje že pred tednom dni in sicer osebno v roke kralja in cesarja Viktorja Emanuela Bajje pa je vladar čakala en teden s sprejetjem ostavke.

Zbližanje z Madžarsko

V Budimpešti napovedujejo tesnejše sodelovanje z našo državo — Nemški in italijanski komentariji

Budimpešta, 7. dec. e. Poglobitev prijateljskih odnosov med Madžarsko in Jugoslavijo se v tukajšnjih političnih krogih splošno odobrava. Splošno se poudarja, da v političnih ciljih Madžarske in Jugoslavije ni momentov, ki bi lahko ogrozili mir.

Dejstvo, da se strinjajo smernice njune zunanje politike in dejstvo, da globoko prijateljstvo veže Madžarsko z državama osi Rim-Berlin, je najboljši jamstvo, da se bo v tem delu Evrope ohranil mir. Madžarska je liki most, ki veže južnovzhodno Evropo politično in gospodarsko z veselim osi. Skupna zgodovinska prošlost zagotavlja tudi zgodovinsko bodočnost. Ta bodočnost obeh dosežanih narodov ne more biti nič drugega kakor v prvi vrsti prazdnost, da se ohrani stalno in dobro utemeljeno prijateljstvo.

Berlin, 7. dec. e. V berlinskih političnih in diplomatskih krogih povesčajo največjo pozornost bodočim stikom med Madžarskimi in jugoslovenskimi državnikli. V

Berlinu žele, da se poglobijo prijateljski odnosi med državami južnovzhodne Evrope in da pride do iskrenega sodelovanja in konsolidacije področja, za katero kaže Nemčija največje zanimanje. Hkrati izražajo v merodajnih krogih upanje, da se bodo bližnji stiki med Beogradom in Budimpešto končali s polnim uspehom za Jugoslavijo in Madžarsko. Da sta Balkan in Podunavje na poti ureditve prijateljskih vezi, najboljšo dokazuje zadnji govori državnih poročarjev in državnikov iz južnovzhodnih držav.

Rim, 7. dec. (Trans. Press). Italijanski listi pišejo o položaju na južnovzhodu Evrope in pravijo, da so odnosi med Madžarsko in Jugoslavijo vedno bolj prijateljski. Listi poudarjajo tudi gospodarske odnose med italijanskimi državami in Sovjetsko Rusijo na gospodarskem polju. Spoznam nemške vlade z Rumunijo smatrajo v rimskih krogih kot izhod iz nemirne stanja političnih in gospodarskih problemov Rumunije.

Po gospodarskem sporazumu med Nemčijo in Rumunijo

Rumunski tisk napoveduje višji življenjski standard predvsem za kmečko prebivalstvo

Bukarešta, 7. dec. AA. (DNB) V listu »Buna Vestire« je rumunski podtajnik za tisk in propagando Aleksander Constan objavil članek o novem gospodarskem sporazumu med Nemčijo in Rumunijo. Rumunski gospodarski politiki sloni, tako pravi članek, kakor za vlade kralja Karola I. na naravnih odnosih prostora in na stvarnosti narodnega gospodarstva. Izključila je vse borzne in finančne spekulacije. Posojila, ki jih je Nemčija pod neverjetno ugodnimi pogoji dala, so v nasprotju s preteklimi posojili za proizvajanje in bo z njimi mogoče pospešiti dvig države na vseh gospodarskih poljih z najmodernejšimi tehničnimi napravami in stroji. Sedaj se konča lahko ustvari višji življenjski standard za rumunsko ljudstvo, zlasti pa za široko množico kmetov.

»Akcionea« objavlja ob tej priliki članek in pravi, da so dosežena posojila v Rumuniji imela samo ta namen, da so krila primanjkljaj v državnem proračunu. Naravna posledica takih posojil je bilo zmerom večje zadolževanje in obubožanje. Gospodarski sporazum z Nemčijo je začetek nove gospodarske politike, ki bo zaradi mednarodnih gospodarskih koristi Rumunije v bodoče podpiral razvoj države.

»Porunca Vremes« piše, da bo nemško rumunsko gospodarsko sodelovanje imelo predvsem to prednost, da bo koristilo obojem strankama. To sodelovanje se bo še povečalo in se ne bo nikdar zmanjšalo.

Oškodovana država

Bukarešta, 7. dec. AA. (DNB) Uvedli so sodno postopanje zaradi prevart in oškodovanja rumunske države proti prejšnjim vodilnim osebnostim pri petrolejskem društvu »Astra Romana« Vsi so Angleži razen enega. Sodisce je ugotovilo, da je družba z vrtnjem zagrešila nepravilnosti in sicer na državnem zemljišču in je v teku let znatno oškodovala rumunsko državo za dve milijardi lejev. Vložen je bil predlog za izročitev poglobljen odgovornih voditeljev družbe in sicer proti Otenu Sternu, Birmanu, Cruisenu in Fersterju.

Krušno vprašanje v Franciji

Zeneva, 7. dec. AA. (DNB). Iz Vichya se je izvedelo, da je bil tam včeraj objavljen ukaz, ki najstroje prepoveduje razsipnost s kruhom. Lastniki hotelov in restavracij bodo gostom v bodoče postregli samo s 50 g kruha naenkrat. Isti ukaz določa kazni z zaporom in v denarju do 2000 frankov za vse lastnike restavracij, pa tudi za goste. Pri ponovnih prestopkih bodo take osebe kaznovale z ječo enega leta. Pri kršitvi lahko oblasti doletijo obrat tudi zapro.

Previdnost Grkov

Grki napredujejo počasi in previdno v pričakovanju italijanske protiofenzive

Struga, 7. dec. e. Po srčiti bitki severnozadno od Podgradca, katere so se udeležile vse enice orožja, so se v teku včerajšnjega in predvčerajšnjega dne kakor tudi prej noč vršili v glavnem samo topniški dvoboji. Boji se še nadalje vrše na pobočjih Mokre in to v glavnem na grškem in italijanskem levem krilu. Grško desno krilo, ki operira od Podgradca dalje ob obali Ohridskega jezera, je v zadnjih dneh pokazalo nekaj manj aktivnosti. Prav tako tudi italijansko levo krilo, ki brani te položaje.

Grki napredujejo počasi in previdno, čim bolj se oddaljujejo od svoje meje, ki je vsa močno utrjena. Potrebno jim je zlasti, da imajo dobre zveze z ozadjem in zato morajo popravljati raztece ceste, da lahko oskrbujejo svoje čete z municijo in živili.

Italijani kakor vse kaže pripravljajo veliko ofenzivo iz notranjosti Albanije, kjer koncentrirajo neprestano nove čete in zbirajo vojni material. Sodijo, da se bodo neka časa vršili boji manjšega obsega, v katerih se bodo Italijani v glavnem umikali, da bodo potem v ugodnem trenutku na vseh odsekih pričeli s splošno protiofenzivo. Grki tudi koncentrirajo vse svoje sile, da ne pride do presenečenja. Po vestih, ki so nam na razpolago, vodijo Grki vojno v manjših etapah: vsak dan naj se fronta nekoliko premakne in naj grške čete zavzamejo določene točke, na katerih se potem Grki utrjujejo in zavarujejo dohode. Kakor se izve so se grške čete včeraj približale vasi Odoniste 8 km od Podgradca.

Delovanje letalstva je bilo tudi živahno. Čeprav je bilo vreme oblačno je italijansko letalstvo še nadalje bombardiralo grško ozadje, zlasti cesto Podgradec-Korica. Močne detonacije bomb težkih kalibrov so se slišale v okolici Podgradca ves dan. Grško letalstvo je bombardiralo ozadje

italijanske vojske, zlasti cesto Podgradec-Elbasan.

Grške čete ki so se vedno na pobočjih Kamije in Mokre stalno napadale italijanske položaje Italijani s pripajo Grke z močnim topniškim ognjem.

Na tem delu fronte je vreme spremenljivo. Večinoma je oblačno. Sncitji je prenehalo, toda nastala je druga nevarnost. Nastopil je hud mraz s hudo poledico, kar otežkoča gibanje vojske in vprežne živine. Zaradi tega imata obe strani velike težave zlasti glede prevoza municije in živil. Italijani dobivajo nova ojačenja in se vrše priprave v zvezi z napovedano protiofenzivo, ki se pričakuje vsak dan.

Atene, 7. dec. s. (Atenska tel. ag.) Notranje ministrstvo javlja, da so včeraj italijanska letala bombardirala več točk v notranjosti Grčije, kjer ni nobenih vojaških objektov. Človeških žrtev je malo in povzročena škoda je majhna.

Atene, 7. dec. s. (Reuter) V bližini Podgradca, kjer so v teku hudi boji, zahtajajo Italijani svoje prednje oddelke iz letal z življenjem in vojnimi materiali.

Atene, 7. dec. s. (Reuter) Uradno javljajo, da so včeraj italijanska letala bom-

Vojna v Afriki

Iniciativna akcija angleške vojske — Močna izvidniška aktivnost ob kenjsko abesinski meji

Kairo, 7. dec. s. (Reuter) Reuterjev vojaški poročevalec na bojišču v Zapadni puščavi v Egiptu javlja, da je sedaj angleška vojska tam pričela z iniciativnimi vojaškimi akcijami. potem ko je več mesecev zaman čakala na ofenzivo Grazianijeve armade. Dočim so doslej angleške oklopne enice samo čakale, da so italijanski oddelki zapustili svoje utrjene položaje, ter so jih potem napadle, postajajo sedaj angleške predstraže agresivnejše ter napadajo Italijane že iz neposredno bližnjih postojank.

Reuterjev poročevalec javlja dalje, da je prišlo nad fronto v Zapadni puščavi do bitke med skupino angleških letal in šestimi italijanskimi lovci tipa CR 42. Ena izmed italijanskih letal je bilo zadeto in je moralo pristati na angleškem ozemlju.

Kairo, 7. dec. s. (Reuter) V Nairobiju je bilo izdano uradno poročilo, ki javlja, da se razvija na kenjsko abesinski meji močna izvidniška aktivnost. Pri Tokani je močan sovražni oddelek izvedel neuspešni napad na neko angleško postojanko. Po ostri borbi se je moral sovražni oddelek, ki je sestojal iz afriških čet pod vodstvom italijanskih častnikov umakniti. Na angleški strani pogrejo enega častnika, ki je verjetno ranjen. Padlo je tudi nekaj angleških afriških vojakov.

mi italijanskimi lovci tipa CR 42. Ena izmed italijanskih letal je bilo zadeto in je moralo pristati na angleškem ozemlju.

Kairo, 7. dec. s. (Reuter) V Nairobiju je bilo izdano uradno poročilo, ki javlja, da se razvija na kenjsko abesinski meji močna izvidniška aktivnost. Pri Tokani je močan sovražni oddelek izvedel neuspešni napad na neko angleško postojanko. Po ostri borbi se je moral sovražni oddelek, ki je sestojal iz afriških čet pod vodstvom italijanskih častnikov umakniti. Na angleški strani pogrejo enega častnika, ki je verjetno ranjen. Padlo je tudi nekaj angleških afriških vojakov.

Pospešena gradnja ameriških vojnih ladij

Vsakih 12 dni po ena nova ladja — Nove ladjedelnice

Washington, 7. dec. s. (Ass. Press), Nacionalni odbor za obrambo Zedinjenih držav je podal poročilo o pospešenju gradnje ameriških vojnih ladij.

Po poročilu odbora bo sedaj vsakih dvajset dni izgotovljena po ena nova vojna ladja. Gradnja križark je bila pospešena za pet mesecev. Vsaka podmornica bo zgrajena po 6 mesecev prej, vsak rušilec pa po 3 mesece prej. 150 milijonov dolarjev je bilo votiranih za gradnjo novih ladjedelnice za vojno mornarico v Zedinjenih državah. V juniju prihodnjega leta bodo dogotovljene nove velike ladjedelnice v Filadelfiji, ki bodo mogle dograditi oklopnice največjega tipa v 3 in pol letih namesto v štirih. Ena izmed oklopnic po 45.000 ton se bo takoj začela graditi v Filadelfiji.

Obrambni odbor obenem opozarja, da je v ameriški vojni mornarici še mnogo zastarelega materiala, ki ga bo treba nujno nadomestiti. Zaradi tega položaj glede gradnje vojnih ladij še vedno ni popolnoma zadovoljiv.

Ameriški državljani v kanadski vojski

Ottawa, 6. dec. s. (Reuter) Po uradnih kanadskih podatkih suži v kanadski vojski sedaj že 2500 državljanov Zedinjenih držav, vsi kot prostovoljci.

Več višjih častnikov kanadske vojske v Angliji je bilo poklicanih nazaj v Kanado,

da bodo organizirali nove divizije kanadske vojske.

New York, 7. dec. AA. (Reuter) Svetnik ministrskega odbora za vojsko v Kanadi Brocington je izjavil v nekem govoru, da je v kanadskem letalstvu 7% ameriških državljanov.

Rusko slovaška trgovinska pogodba

Moskva, 7. dec. AA. (Tass). V Moskvi je bil 6. t. m. podpisan sporazum o trgovini, plovlbi in trgovinskem izmenjavanju ter plačevanju med Sovjetsko unijo in republiko Slovaška.

Pogodba določa vzajemno izvajanje določbe o največjih ugodnostih in ureja pravni položaj sovjetskega trgovskega zastopstva na Slovaškem. V smislu odredb sporazuma bo Slovaška izvažala v Sovjetsko unijo kable, električne motorje, železne cevi, prejo in ostale predmete, Sovjetska unija pa bo uvažala na Slovaško vino, žito, fosfat in druge. Določeno je, da bo v prvem letu izvajanja tega sporazuma skupni promet znašal 4.800.000 ameriških dolarjev.

Pogodbo je podpisal za Sovjetsko unijo Mikojan, komisar za zunanjo trgovino, v imenu Slovaške pa Orsag, predsednik slovaškega trgovskega zastopstva.

Angleško ameriška finančna posvetovanja

Prva konferenca angleškega finančnega strokovnjaka Philippsa z ameriškim finančnim ministrom

Washington, 7. dec. s. (Ass. Press.) Pod-tajnik angleškega finančnega ministrstva Philipps je imel včeraj svojo prvo konferenco z ameriškim finančnim ministrom Morgenthauom. Pri konferenci so bile navzoče tudi druge visoke ameriške finančne osebnosti, med drugim ravnatelj ameriškega stabilizacijskega fonda. V vsebini včerajšnjih razgovorov ni bilo mogoče dobiti nobenih podatkov, razen, da se na našli na nakup vojne materiala za Anglijo v Zedinjenih državah ter na možnost plačevanja nakupov.

Prihodnja konferenca med ministrom Morgenthauom in Philippsom bo v ponedeljek.

Washington, 7. dec. AA. (Reuter.) Frederic Philipps je izjavil zastopnikom tiska, da misli ostati v Washingtonu teden dni, teden dni v New Yorku in Kanadi in da bo med svojim bivanjem proučil vrsto važnih vprašanj z Morgenthauom.

New York, 7. dec. s. Radio javlja, da je Anglija od začetka vojne dalje kupila v

Zedinjenih državah doslej že 130 trgovinskih ladij.

Posebna misija ameriškega polkovnika

New York, 7. dec. s. (Ass. Press.) List »New York Evening News« je javil, da je na prekoceanskem potniškem letalu Clipper pravkar na poti iz New Yorka v Evropo ameriški polkovnik Donovan. List javlja, da se je za njegov odhod izvedelo šele potem, ko je letalo že zapustilo New York.

Po informaciji lista potuje Donovan v Evropo v posebni misiji ameriške vlade. List izraža mnenje, da je ta misija najbrž v zvezi z nedavnimi izjavami ostopišnega ameriškega veleposlanika v Londonu Kennedyja, ki se je izrazil dokaj pesimistično o položaju Anglije ter je priporočil sklenitev miru. Po mnenju lista bo polkovnik Donovan skušal po nalogu ameriške vlade popraviti neugodni vtis, ki ga je napravil Kennedy s svojimi izjavami tako v Angliji kakor tudi v Zedinjenih državah.

Vojne priprave na Daljnem vzhodu

Ruski komentarji o poostritvi odnosov med Anglijo in Japonsko — Vloga Zedinjenih držav v oboroženem sporu z Japonsko

Moskva, 7. dec. s. V pregledu položaja na Daljnem vzhodu pravi moskovski radio, da se dogodki razvijajo tako, da se angleško japonski odnosi vedno bolj zaostrojujejo, ter da obstoji možnost oboroženega konflikta. Japonci koncentrirajo velike množice vojsk v neposredni bližini Hongkonga, zlasti pa na otoku Hainan. Prav tako poročajo o koncentracijah japonske vojske v francoski Indokini. Tudi imenovanje novega guvernerja na Formozo je v zvezi z vojaškimi pripravami.

Moskovski radio opozarja tudi na imenovanje angleškega maršala Brook-Panpona za vrhovnega poveljnika novo osnovane angleške vojske na Daljnem vzhodu. Agencija Domei je že takoj po tem imenovanju objavila poluradno japonsko izjavo, da pomeni to imenovanje angleške vojne priprave proti Japoncem in da so za to potrebni protukrepi. Dalje citira moskovski radio v zvezi s tem poročilom šanghajskih listov, da so Japonci svoj generalni štab vojne mornarice na Kitajskem prenesti iz Kantonu na Hainan ter pravi, da je to eden izmed prvih japonskih vojaških protukrepov.

Po mnenju moskovskega komentatorja se tako Japonska kakor Anglija tudi na gospodarskem polju pripravljata na vojno. V tem smislu tolmachi moskovski radio gospodarsko konferenco vzhodnega dela angleškega imperija, ki je bila pretekli mesec v Delhiju. Medtem pa se je 25. novembra tudi v Tokiju pričela vzhodno azijska gospodarska konferenca, ki se je udeležilo 50 delegatov iz Japonske in onega dela Kitajske, ki je pod japonsko oblastjo. Istočasno organizira Japonska tako zvezni blok jena, v katerega naj bi prišle vse države na Daljnem vzhodu, ki priznavajo japonski jen kot podlago za svojo valuto. Moskovski radio opozarja dalje, da izdelujejo v japonskih uradnih krogih načrte za sistematično gospodarsko proizvodnjo leta 1941 ter da kažejo veliko zanimanje za ojačenje gospodar-

skih zvez s francosko Indokino in Nizozemsko Vzhodno Indijo. Vse to spada po ruskem mnenju v okvir gospodarskih priprav za morebitno vojno z Anglijo.

Končno opozarja moskovski radio, da se pod vidikom poslabšanja angleško japonskih odnosov razvija vedno ožje sodelovanje med Zedinjenimi državami in Anglijo na Daljnem vzhodu. »New York Herald Tribune« in drugi listi so pisali, da morajo Zedinjene države Anglijo, ki je zapletena v evropsko vojno, zaščititi pred možnostjo japonskega napada na Daljnem vzhodu. Po ruskem mnenju je bilo ameriško angleško sodelovanje na Daljnem vzhodu tudi eden izmed predmetov, o katerih je razpravljala angleški veleposlanik lord Lothian ob priliki svojega obiska v Londonu.

New York, 7. dec. AA. (Tase) »United Press« poroča, da je 300 ameriških častnikov in vojakov z velikim številom letal prišlo v Manillo.

Kitajski uspehi

Čungking, 7. dec. s. (Tase) Sedaj javlja nekaj novih podrobnosti o uspehu, ki ga je dosegla kitajska vojska v srednji kitajski provinci Hopej. 23. novembra so pričeli Japonci z večjo ofenzivo severno ob reki Jangce v severnozahodni smeri od Lčanga. V ofenzivi so sodelovali štiri japonske pehotne divizije. Čez nekaj dni so pričeli Kitajci s protinapadom, ki je bil do 29. novembra tako uspešno izveden, da so se morali Japonci vrniti v svoje izhodiščne položaje.

Boji so se razvili tudi južno od reke Jangce. Tu so Japonci 1. decembra z znatnimi ojačenji izvedli napad na kitajske postojanke. 2. decembra se Kitajci s protinapadom pogladi Japonce nazaj.

V severni Kitajski je v severnozahodnem delu province Hopej prišlo do bojev, pri čemer je padlo 100 japonskih vojakov, 12 pa jih je bilo ujetih.

London ni bil bombardiran preteklo noč, pač pa neko mesto ob Bristolskem kanalu

London, 7. dec. s. (Reuter) Letalsko in notranje ministrstvo javlja v svojem današnjem jutranjem komunicanju:

Sovražni letalski napadi na Anglijo preteklo noč v splošnem niso imeli velikega obsega. Napadi so se koncentrirali v glavnem na neko mesto ob Bristolskem kanalu. Tu je bilo vrženih zlasti mnogo zažigalnih bomb. Povzročenih je bilo več požarov, med njimi nekaj resnejšega značaja. Vsi pa so bili od oddelkov civilne obrambe obvladani. Napad je povzročil škodo na hišah in javnih zgradbah, več oseb je bilo ubitih in ranjenih. Napad na mesto je bil končan pred polnočjo.

Drugod v Angliji so vrgla sovražna letala nekaj bomb na južni del države in na južni Wales. Nekaj oseb je bilo ubitih. Povzročena škoda je majhna.

Na ozemlju Londona preteklo noč bombe niso bile vržene.

London, 7. dec. s. (Reuter) Kakor javlja uradni komunikacije, je bil glavni sovražni letalski napad preteklo noč usmerjen na neko mesto v južnozahodni Angliji ob Bristolskem kanalu (verjetno Bristol ali Cardiff op. ur.) Sovražna letala so vrgla na mesto mnogo eksplozivnih in zažigalnih bomb. Škoda je bila povzročena na mnogih zasebnih hišah. Zadetá sta bila tudi neka cerkev in neki kinematograf.

London je imel zoper razmeroma mirno noč. Letalski alarm v prestolnici je bil dan pozneje nego običajno, znak, da je nevarnost minila pa je sledil zelo kmalu. Rombe na prestolnico niso bile vržene. O manjših napadih poročajo še tudi iz srednje Anglije in iz Walesa.

London, 7. dec. s. (Reuter) Uradno poročajo, da so bombe ob priliki nekega letalskega napada nedavno poškodovale tudi znameniti observatorij v Greenwichu. Več znamenitost je bilo uničenih. Znameniti kronometer, ki določa greenwichski čas, pa je ostal nepoškodovan.

Angleški bombniki nad zasedenim ozemljem

London, 7. dec. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je objavilo davni naslednji komunikacije:

Angleški bombniki so preteklo noč izvedli napade na sovražna letališča v Belgiji in severni Franciji.

Vsak novce izključno za vojno

Buenos Aires, 7. dec. AA. (DNB). Član angleškega trgovskega odposlanstva, ki biva pod vodstvom lorda Wellingtona v Argentini, je podal včeraj naslednji izjavo:

London, 7. dec. s. (Reuter). K pomorski bitki med angleško pomožno križarko »Carnarvon Castle« in neko nemško vojno ladjo, o kateri je poročal včeraj posebni komunikacije angleške admiralitete, poročajo sedaj še nove podatke. Ladja »Carnarvon Castle«, ki je bila lažje poškodovana, je trenutno na poti v Montevideo, kjer pričakujejo njenega prihoda za noč. V Montevideu bo ladja dana v popravilo.

Iz južnoameriških prestolnic javljajo, da je večje število angleških vojni ladij odplulo na mesto, kjer se je vršila pomorska bitka, da bi izsledile sovražno vojno ladjo. Kolikor je doslej znano, za sovražnikom se ni bilo mogoče najti sledu.

Iz New Yorka poročajo, da je kapitan neke angleške trgovske ladje, ki je bila pred meseci pri Bermudskem otočju potopljena po nemški vojni ladji, podal nekaj podatkov o nemški ladji, ki se je najbrž spopadla z angleško pomožno križarko »Carnarvon Castle«. Kapitan pravi, da je bil 64 dni na tej ladji kot ujetnik, pozneje pa je bil premeščen na drugo ladjo, od koder so ga angleške vojne ladje osvobodile. Kapitan pripoveduje, da je nemška ladja, na kateri je bil ujet, 10.000 tonski blviški potniški parnik, ki pa je sedaj preurejen v pomožno vojno ladjo. Parnik je oborožen s šestimi topovi ter zavarovan

Možno je, da naši argentinski prijatelji žele, da bi mi pokupili tisto blago, ki se zaradi naše blokade ne more vozavati v Evropo. Ne bomo me obdili, če si jim dovolim odgovoriti, da ne moremo in si tudi ne upamo izdati denar za stvari, ki nam niso potrebne. Vsak novec, v katerem razpolagamo, bomo porabili izključno za nadaljevanje vojne. Naloga našega odposlanca je, da v teh razmerah najdemo način za sklenitev novega argentinsko angleškega sporazuma o izmenjavi blaga in o okrepitvi medsebojnih trgovinskih vezi.

Afera z ameriško uradnico v Parizu

Washington, 7. dec. s. (Ass. Press) Zunanje ministrstvo javlja, da je ameriška vlada podvela diplomatske korake pri nemški vladi, ker je uradnica ameriškega poslanstva v Parizu Elizabeth Deegan 1. decembra bila odvedena, verjetno od nemške policije ter je odtlej za njo izginila vsaka sled.

Uradno poročilo ameriškega zunanjega ministrstva pravi, da sta po uradnico prišla dva civilista verjetno detektiva, ter jo prosila, da gre z njima v ječo, kjer naj bi obiskala angleške vojne ujetnike. Pozneje se je uradnica v spremstvu detektivov vrnila v stanovanje po tople obleko, nato pa je izginila. Po telefonu je bilo poslaništvu od nemčence obveščeno, da je uradnica v zaporu. Baj je obdržena da je pomagala angleškim častikom pri begu.

MIKLAVŽEV VEČER SOKOLA VIČ — DREVI OB 20. URI Zabava Ples

Iz Škofje Loke

Ge. Pecherjevi v spomin

V ugledni Pecherjev dom škofovelškega posestnika in bivšega trgovca na Mestnem trgu se je naselila bridka žalost. V četrtek ponoči je umrla gospodinja ga. Klotilda, ki je dosegla starost 69 let. Z gospo Pecherjevo se umika v onostranstvo zopet ena izmed naših žena, ki bi jih sedanj svet čimdalje več potreboval. Vztrajna in skrbna za napredek in rast doma, je vedno našla dovolj priložnosti, da je pokazala svoje zvesto narodno čustvanje. Pokojnica se je rodila kot hči staroznanega Sorzevega doma v Škofji Loki. Prihodnje leto bi poteklo 50 let, odkar je stopila pred oltar z g. Konradom Pecherjem, po rodu Čehom iz Tabora, tedanjim poslovodjem špecerjske podružnice trgovca Dolencja iz Kranja. Kot podjeten poslovni človek si je kupil pozneje g. Pecher hišo, kjer je vodil dolgo vrsto let renomirano špecerjsko trgovino. Poudarimo naj, da je bil in je ves Pecherjev dom odločno narodno zaveden, sokolski in tudi go. Klotilda je škofovelški Sokol uvrščala dolgo vrsto let med svoje sestre. Skoraj ni bilo prireditve, da bi ne bila navzoča ga. Pecherjeva, ki se je živo zanimala za vsak napredek. V zakonu se ji je rodilo dvanaest otrok, a žive le še štiri, ki so že vsi na samostojnih položajih. Sin Jože je zasebni uradnik, ga. Anica, bivša načelnica Sokola, vodi po smrti svojega moža Lebnja obsežno Krevsvo posestvo, mljin in žago, ga. Marica je poročena z veterinarjem Ipavcem in ga. Dana s trgovcem Grabrijanom iz Metlike.

Vrli, narodno zavedni ženi bomo ohranili najlepši spomin, hudo prizadetim svojem pa izrekamo iskreno sožalje. Pogreb bo danes ob 15.

— Pred ustanovitvijo skupnega združenja obrtnikov. Zaradi likvidacije posameznih obrtniških združenj v Škofji Loki in obbeh dolžnih si bodo obrtniki škofovelškega okraja ustanovili jutri 8. t. m. skupno obrtniško združenje. Za skupščino je med obrtniški krogi izredno zanimanje. Kakor znano, je upravljal doslej združenje komisar. Obrtniki, ki so za napredek stanu in razmah organizacije, bodo volili listo, ki jo vodi g. Jože Klun, krojaški mojster iz Škofje Loke.

— Če bi sovražni letalci napadli škofo Loko. Pod tem naslovom smo objavili sredi preteklega meseca navodila, kako naj postopno prebivalstvo v primeru letalskega napada. Z uradnega mesta na poročajo, da je omenjena odredba razveljavljena in da veljajo za škofo Loko v primeru letalskega napada prav ista navodila kakor za vsa banovino. To sporočilo objavljamo javnosti, da zaradi našega prvotnega poročila ne bo trpela enotnost protiletalske zaščite.

Blagajniško poročilo g. Cirila Böhma je pokazalo, da klubu še vedno primanjkuje sredstva, da bi se razmahnil tako, kakor bi bilo potrebno, da bi svojo organizacijo, ki je dosegla prav lepe uspehe, raztegnili tudi še v horizontalni smeri. Posebno med službenimi krogi klub v preteklem letu ni našel potrebnega razumevanja in podpore. G. Hronek je poročal kot knjižničar, da knjižnice do obnove zborna še ni bilo mogoče izpolniti z vsemi novjšimi deli, vendar pa je klubovemu članstvu tudi sedaj važen prispevek pri njegovem fotografskem udeleževanju.

Poročilo nadzornega odbora je podal g. Habič. Omenjal je požrtovalno delo odbora, zlasti še blagajnika, ter predlagal absolutno, ki ga je občni zbor staremu odboru tudi izrekel.

Za novi odbor je bila predložena le ena lista. Bila je sorazmerno sprejeta in izvoljena. Predsedstvo kluba je prevzel g. Gojko Pipenbacher, podpredsedstvo dosedanj predsednik g. Rado Merhar, tajnika sta g. Karlo Kocjančič in Josip Lombard, blagajnik g. Ciril Böhman. Odborniki so gg.: Dr. Milan Dular, direktor Erce, dr. J. Horovic, inž. Ljubo Micheli, Srečko Grom, Franjo Hronek in Janez Marčič. Nova predlagana sta g. Karel Balažič in Ljubo Pengal; razsodbo pa sestavljajo gg. Dr. Ivo Frelih, Ivan Batažič in Janko Skerlep. V klubskem razsodišču so gg. Gliha, Grom, K. Kocjančič, Ante Kornič, Ivan Krašovec in drugi.

Novi predsednik je aneiral na ožjo in intenzivno delo med klubovim članstvom, saj čaka klub ob desetletni važni naloge, predvsem proslava klubovega jubileja in proslava stoletnice izuma fotogra-

Štiri lepe knjige Vodnikove družbe

Ljubljana, 7. decembra. Okrog 14.000 članov Vodnikove družbe in mnogo stotih drugih čitateljev prebira štiri lepe knjige, ki jih je družba izdala za leto 1940.

Vodnikova pratlja, ki jo je vzorno urenil prof. dr. Pavel Karlin, nudi vsem kakor vsa leta doslej, pestro, zabavno in poučno čtivo. Popoln je pratikarski del, sodoben in zanimiv pa poučni in zabavni del pratike, v katerega so prispevali članke dr. Ernest Turk, Alojzij Potočnik, dr. Pavel Brežnik, dr. Metod Dolenc, Miroslav Ambrožič, Franc Rus, dr. Svetozar Plešič, dr. Oskar Reja, Mara Novakova, Franjo Čiček, Ljubo Keželj, dr. Vencelav Arko, Leo Pettauer, Jože Jenko, Slavko Našič in dr. Fran Göstl. Za uvod je »Novoletna« dr. Pavla Karlina po francoski narodni.

Ze imena piscev jamčijo za kakovost in zanimivost zbranega gradiva pratike. Naj samo še omenimo, da so avtorji poljudno in zgledno obdelali aktualne probleme Z največjim zanimanjem bo vsakdo prebral razmatrivanja o Balkanu, ki naj pripada balkanskim narodom o Valvasorju, našem Clevelandu o prisegnanju, o tiskarskem nastanku pratike, o skotskem Strossmayerju o današnji Rusiji o vplivu podnebja na kulturo, zaka; kuhano zeleno ali o reklam v starem veku o železnih težavah, o starejši kranjskih gradovih, kako čitamo vojni red o važnejših izumih, o starostni slabosti, itd. Z zanimanjem si bodo bralci ogledali številne ilustracije.

S knjigo pok. inž. kemije Jakoba Turka »O rastlinskih ljudski in živalski prehrani« črtarja Vodnikova družba vrsto poljudnih publikacij, ki bodo služile napredku naših najvažnejših gospodarskih panog. Pisec ugotavlja v predgovoru, da je potrebno da vsaj nekaj malega izvemo iz kemije našega vsakdanjega življenja. Najvažnejše je za nas, da se poučimo kako se prehranjujejo rastline, ljudje in živali, ki v nerazličnih skupnostih predstavljajo bitek in žitek na zemlji.

To je prva poljudno pisana slovenska knjiga te vrste, ki prinaša potrebno strokovno razlago in vsa potrebna navodila za pravilno prehrano, od katere je odvisno naše ljubo zdravje in s tem naša sreča.

Po občnem zboru našega Fotokluba V jubilejnem letu čakajo ljubljanski Fotoklub mnoge važne naloge

Ljubljana, 7. decembra. Menda prvi v letošnji sezoni občnih zborov je bil občni zbor ljubljanskega Fotokluba. Udeležilo se ga je prav lepo število članov, ki so napolnili klubski dom za Mladiko (bivši Dolinarjev paviljon).

Občni zbor naših aglinih fotomaterjev je s pozdravnim govorom otvoril predsednik g. Rado Merhar, ki je čestital zlasti tistim članom, ki so si v preteklem poslovnem letu doma ali na tujem priborili fotomaterske lovorike. Po predsednikovem govoru je v svojem tajniškem poročilu g. Josip Lombard poudaril, da so nenavadno težavne razmere sicer omejevale udeleževanje članov v klubskem življenju, vendar pa je bilo delo ljubljanskega Fotokluba kljub vsem zaprekam v preteklem poslovnem letu prav živahno.

V našem Fotoklubu je bilo obsežno zlasti vzgojno delo, saj je bilo v zadnjem poslovnem letu prirejenih kar 34 predavanj in predavanj, poleg tega pa še 13 večerov fotografske kritike. Klub je priredil tudi 16 fotografskih izletov ter skupna izleta članstva k otvoritvi »Puharjevega doma« in na »Prvo razstavo slovenske fotografije« v Hrastniku, med lepimi uspehi lanskega leta pa moramo zabeležiti poleg tega še 20 delovnih klubskih večerov.

Člani ljubljanskega Fotokluba so razstavili svoja dela na petih zunanjih razstavah, ki so jim prinesle odlične ocene in lepe nagrade. Posebno častno za klub je v Hrastniku priboril eno prehodno darilo za naš boljši razstavljač klub.

Svojo lastno razstavo je priredil v Dobreču klubov član g. Ante Kornič in vzbudil tam z njo posebno pozornost. Izredna čast je doletela klubovega člana g. Petra Kocjančiča, ki ga je imenoval Krajevski krožek za proučevanje umetniške in znanstvene fotografije v Brusju — imenovan CREPSA — za svetlega člana v znak priznanja njegovih zaslug. O izredno častnem uspehu — g. Krašovec je pri izboru celo prvo nagrado — v natečaju Roliflex smo poročali že v zadnji sobotni številki.

Klubovo uradno glasilo je postala zagrebška »Fotorevija«. Urejuje jo v Zagrebu živiči klubov član g. Ljubo Vidmaier. Pojavlja pa se vsakako vprašanje zakaj slovenski fotomaterji, ki so v Jugoslaviji najboljše, ne ustanove svojskega lastnega glasila, ki bi res dostojno reprezentiralo svetovni sloves slovenskih fotomaterskih mojstrov?

Blagajniško poročilo g. Cirila Böhma je pokazalo, da klubu še vedno primanjkuje sredstva, da bi se razmahnil tako, kakor bi bilo potrebno, da bi svojo organizacijo, ki je dosegla prav lepe uspehe, raztegnili tudi še v horizontalni smeri. Posebno med službenimi krogi klub v preteklem letu ni našel potrebnega razumevanja in podpore. G. Hronek je poročal kot knjižničar, da knjižnice do obnove zborna še ni bilo mogoče izpolniti z vsemi novjšimi deli, vendar pa je klubovemu članstvu tudi sedaj važen prispevek pri njegovem fotografskem udeleževanju.

Poročilo nadzornega odbora je podal g. Habič. Omenjal je požrtovalno delo odbora, zlasti še blagajnika, ter predlagal absolutno, ki ga je občni zbor staremu odboru tudi izrekel.

Za novi odbor je bila predložena le ena lista. Bila je sorazmerno sprejeta in izvoljena. Predsedstvo kluba je prevzel g. Gojko Pipenbacher, podpredsedstvo dosedanj predsednik g. Rado Merhar, tajnika sta g. Karlo Kocjančič in Josip Lombard, blagajnik g. Ciril Böhman. Odborniki so gg.: Dr. Milan Dular, direktor Erce, dr. J. Horovic, inž. Ljubo Micheli, Srečko Grom, Franjo Hronek in Janez Marčič. Nova predlagana sta g. Karel Balažič in Ljubo Pengal; razsodbo pa sestavljajo gg. Dr. Ivo Frelih, Ivan Batažič in Janko Skerlep. V klubskem razsodišču so gg. Gliha, Grom, K. Kocjančič, Ante Kornič, Ivan Krašovec in drugi.

Novi predsednik je aneiral na ožjo in intenzivno delo med klubovim članstvom, saj čaka klub ob desetletni važni naloge, predvsem proslava klubovega jubileja in proslava stoletnice izuma fotogra-

Povest Edo Deržaja »Pod špilke«, za katero je pisec dobl Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe, je epopeja našim goram, ki jo je mogel napisati le človek, ki gore ljubi in jih pozna, ki ga neodoljivo hrepenenje žene v njihov objem vedno znova. Edo Deržaj nam je že s svojimi umetniškimi slikami dokazal, da naše gore pozna. Vse ono, kar mu ni mogoče prikazati z barvo in linijo, nam je prikazal a svojo povestjo »Pod špilke«. V tej spoznamo vso lepoto, pa tudi vso grozoto gor, kadar se v svoji elementarnosti razjeze na vsiljivega človeka in ga pokopljejo pod plazovi in slapovi.

Prikazal pa je tudi popolno vdanost človeka, ki ga je gora priklenila nase in ki ga ljubosumno čuva, da se svoje strasti ne more znebiti vse življenje. Gorjancu Sukavniku so gore pobrale tri sinove in ženo, zbežal je pred njimi v svet, a pozabili jih ni. znova so ga priklekale k sebi. Z močnimi barvami je oblikoval Edo Deržaj dejanje s svetlini in mehkimi, pa tudi s temnimi in divjimi. Take so naše planine, vedno drugačne in vedno lepe. Ilustriral je knjigo sam z dovršenimi perorisbami.

Ilika Vaštetova nas popelje tudi v »Rožni devici« v staro Ljubljano, ko se je vse življenje odigravalo okrog rotopeta in ko so se ljubljanske gospodinje sprehajale v krinolina po temnih ljubljanskih ulicah. Ljubljana iz te dobe je Iliki Vaštetovi posebno pri sreu, kajti tako je bilo mesto, ko so ga gledali Valvasor, Vodnik, Zois, Prešeren, Cop. V »Vražjem dekletu« je pisateljica podala lik Valvasorjev, v »Romanu o Prešernu« Prešerna, v »Rožni devici« pa pesnika in rodoljuba Valentina Vodnika. Zgodba sama je preprosta s srečnim koncem, izredno zanimiva pa je nemirna in negotova doba v kateri se zgodba razpletá, to je zadnje leto francoske Ilirije. Nekteri so se verni pristaši in oboževalci Napoleona, drugi se pričakujejo prihodu avstrijske vojske. Valentin Vodnik hoče izbrati svobodno trenutke, stari Zois je skentelčen. Oba lika sta odlično oblikovana. Da je slog lep in živahen, ni treba posebej poudarjati pri pisateljici »Romana o Prešernu«.

fije po Slovencu Josipu Puharju, ki naj bo zvezana z veliko fotografsko razstavo. Tudi vzgojno delo naj bo v novem letu obsežno, zlasti bi bilo pritegniti med članstvo večje število fotomaterjev ter tako to lepo in vsakomur dostopno umetnost še bolj popularizirati. Skrbeti bo treba tudi za preureditev klubovega doma, ki naj bo članstvu ob vsaki priliki — ne glede na vremenske prilike — vedno prijeten dom in zatočišče.

Občni zbor je sprejel nato nekaj sprememb v pravilih, potem pa soglasno sprejel g. Bena Gregorčiča, lastnika znane fototrgovine in drogerije v Ljubljani za svojega ustanovnega člana, ker je naklonjen k ubu večjo podporo.

Občni zbor je bil verna slika sloge med aglinim članstvom ljubljanskega Fotokluba. Želim Fotoklubu Ljubljana v njegovem jubilejnem letu čim več uspeha!

Iz Kranja

Jutri ponovitev sokolske akademije. Uspešno sokolsko akademijo, ki je bila prirejena v proslavo 1. decembra, bodo jutri ob 18. ponovili in sicer v celoti. Tudi jutri bo otvorila akademijo moška deca s postro sliki pripravljeno Juroso avijo za vs k napad sovražnika na enotnost našega naroda. Nato na se bodo vrtili našo naših telovadcev in telovadk s prostimi vajami, narodnimi plesi in celo baladnimi točkami, vmes na bomo videli tudi čane na drogu in vaje šestorice moškega naračaja. Vsakdo bo tudi presenečen nad graciozno in s finezo izvajanimi vajami v venci ženskega naračaja. Zaključni točki bodo vaje članov s krovnim članom na zaprekah, za katere je priredil glasbo br. inž. Majdič.

Požar na Javorniku. V prijazni vasi pod Sv. Jošom so pri bivalci v torek ponoči doživeli požar, ki bi bil lahko katastrofalen za vso vas. Sredi noči je pričelo goreti gospodarsko poslopje na posestvu pri Zanu, čigar lastnik je v Ljubljani. Ker ni bilo k požaru gasilcev, so morali prebivalci s posodami krotiti požar, kakor je kdo vedel in znal, vse prizadevanje pa je bilo zaman. Po treh urah ni bilo več sledu o hlevu in o vseh poslopih.

K sreči stoji posestvo nekoliko dalje od ostalih hiš, sicer bi vasica doživela lahko požar kakor pred leti, ko je pogorela s o ro vsa. Kdo je povzročil požar, se ni ugotovilo.

Osebná vešt. Napredoval je za rezervnega kapetana II. kl. hišnik v Narodnem domu g. Vinko Oblak, znani dobrotljec in solunski borec.

Nešreča v Jug. tvojneah gume. Sredi tedna se je na dvorišču tvornice pripetila nesreča pri vožnji premo- a ki na k sreči ni zahtevala človeške žrtve. Ko je voznik beljal premoza na dvorišču, je voz nenadoma zdrčnil na nasip in p-temil s seboj tudi oba konja, ki sta padla v betonski rezervoar in se močno poškodovali, dočim je voznik še pravočasno odskril in si rešil življenje.

Z Jesenic

Kolo jugoslovenskih sešter priredi 15. t. m. ob 20. v dvorani Sokolskega doma koncert, katerega čisti prebitek je namenjen za božično strošanih jenskih otrokom. Sodelovali bodo operna pevka gđ. Macollićeva, g. Juri Gregor, konservatoristička gđ. Pavla Frlanova, g. Rado Lavšegar ter gđ. Jasna Tiringereva in Lilijana Hribarjeva, ki bosta igrali na klavir. Soliste bodo na klavirju spremljale ga. Nandka Pleško, gđ. Zora Bradčeva in ga. Boža Černivec-Sapljiva. Naše vrle kolasiče prostijo široko jensko javnost, da se te glasbene prireditve polnostevlno udeleži in s tem njihovo plemenito prizadevanje moralno in gnotno podpre.

Zvočni kino. Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. zvečer (v nedeljo tudi ob 3 pop.) vefilm Forstove režije »Bel amik (Lepi strček)«. Po znanem Maupassantovem romanu. V gl. vlogah Willy Forst sam, Olga Čehova in drugi. Med dodatki tudi vojni tehnik. Sledi »Nanette«.

Dr. France Ogrin:

Protiletalska zaščita in imenoslovje

Razvoj bojnega letalstva, ki ogroža z napadi (z bombami in s strelji iz streljanih) naše življenje in imovino tudi izven prave fronte, je ustvaril potrebo po uspešni in vsestranski obrambi v samem zaledju. Ta obramba je deloma aktivna (vojaška) obramba, deloma pa pasivna (civilna) zaščita. Prva ima namen, preprečevati vdor in sovražnih letal na naše ozemlje in njih delovanje, druga pa naj omogoči omilitje oziroma zmanjšanje učinkov iz izvršenih letalskih napadov. Aktivna obramba se poslužuje sebi lastnih sredstev: protiletalskih topov in streljanih itd., najbolj učinkovit pa je letalski protinapad. Pasivna zaščita pa služi zopet: zaklonišča, zatemnitev, zameglitev, maskiranje in posebna varnostna služba (gasilska itd.).

Tehnična stran obrambe je v znanosti že dovolj obdelana z raznih vidikov, dasi se še vedno izpopolnjuje. Ko smo v svoji državi sprejeli od narodov z višjo kulturno stopnjo nove pridobitve na polju napadalne tehnike iz zraka in obrambe, pa smo osvojili ne le tehnična sredstva, temveč po veliki večini tudi jezikovne oznake za razne pojme, bodisi s površne prestavo na naš jezik, tako da dotični izraz ne ustreza niti našemu jeziku niti pojmu v stvari. Ta članek se omejuje v glavnem na področje obrambe.

Tako smo dobili za tuje izraze: *attacco aereo*, *attaque aérienne*; *protezione anti-aerea*, *défence anti-aérienne*; besede: *vazdušni napad*, *vazdušna odbrana*, in v slovenskem prevodu *zračni napad* in *zračna odbrana*. V tem primeru pa *aereo* ne pomeni »zračne«, ampak »letalske« (*aereo* = letalo). Izraz »zračni napad« pa je tudi samo na sebi neprimeren. Saj uporabljamo pridevnik »zračne« le v primerih, ko govorimo o zraku samem (zračne sestavine, zračni tlak ali pritisk, zračna soba) in v primerih, ko je zrak sredstvo oziroma gre za zračni prostor (zračna pot, zračna črta, zračne višave).

Izraz »zračna zaščita ali »obramba« pa je docela zmoten. Da ne gre pri izrazu »protezione anti-aerea« za zrak, bi bili mogli prvi prevajalci sklepati iz izpredne »antie«. Sicer pa zrak proti letalskemu napadu ne ščiti, niti ščitimo mi zrak, niti se ne ščitimo s pomočjo zraka. Pravilen je torej le izraz »zaščita proti napadom iz zraka«. Zaradi točnosti in enotnega izražanja pa naj opustimo tudi izraz »zračni napad«, tako da pišimo le »napad iz zraka«, dasi je sprito okoliščine, da se napad vrši iz zraka, razumljiv tudi izraz »zračni napad«.

Imamo pa še druge jako primerne izraze, izvedene od glagola leteti. Dotični stroji (naprave), leteče po zraku, so pač letala (potniško, bojno, jadralno letalo, vodno letalo), kakor govorimo o zračni, nakovalu itd. Ako bojno letalo napada, potem je to letalski napad in zaščita proti tem napadom zaščita proti letalskim napadom, kratko protiletalska zaščita (obramba). Ta obramba obsega torej aktivno protiletalsko obrambo in pasivno protiletalsko zaščito.

V slovenščino so zašli netočni izrazi po vplivu tujega slovstva (nemški jezik uporablja izraza *Luftangriff* (poleg *Fliegerangriff*) in *Luftschutz*), posebno pa še po vplivu srbsko-hrvatskih izrazov v zakonitih predpisih. Zato imamo v prevodu »Uredbe o zaščiti od vazdušnih napadov« in »Pravilnikov o zaščiti od vazdušnih napadov« I in IV. del še izraze »zračni napad« in »zračna odbramba«.

Ker naj vsak tehnični izraz zadene bistvo stvari, smo prišli kmalu na netočnost imenovanja izrazov. Ing. Stanko Dimnik uporablja v knjigi »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi« skoro izključno le izraze: letalski napad in protiletalska obramba (knjiga je izšla lani). V članku »Protiletalska zaščita z organizacijskega, pravnega in finančnega vidika«, ki je priobčen v knjigi »Protiletalska zaščita«, izdani in založeni letos spomladi po kr. banki upravi, sem zavzel glede uporabe izrazov »zračni napad« in »zračna odbramba« (zaščita) stališče, ki je gotovo označeno. Po tem smo se ravnali vsi štirje pisci raznih člankov v gornjih knjigah. V njej rabljeni tehnični izrazi naj so tudi sicer merodajni, dokler ne dobimo morda boljših in pravilnejših nazivov.

Drugi in tretji del »Pravilnika« sta izšla časovno za prvim in četrim in se nazivata v slovenskem prevodu že kot »Pravilnika o zaščiti pred letalskimi napadi«. Posled so se v uradnem poslovanju in našem tisku pravilni slovenski izrazi že dobro udomačili, tako da se napadni nazivi le redko rabijo.

Kar se tiče nekaterih tujk ki jih pišemo Slovenci še pri obravnavanju pasivne zaščite, bi jih lahko črtali in pisali: namesto *eldna* — zaščitni oddelki (edinica), namesto *raion* — okoliš.

II.

Ako smo dokazali, da sta izraza »zračni napad« in »zračna odbramba« (zaščita) neprimerna in drugi izraz celo zmoten, potem velja to seveda tudi za izraza »vazdušni napad« in »vazdušna odbramba« (zaščita) v srbskem in hrvaškem jeziku. Iz tega sledi, da bi se morali tudi tukaj upo-

rabljati le nazivi: napad (napadaj) iz vazduha (deloma se ta izraz že uporablja) in odbrana (zaščita) od napada iz vazduha oziroma izrazi: letalski napad ter odbrana od letalskih napada oziroma kratko protiletalska odbramba.

Na polju letalstva in obrambe pa imamo v jugoslovanskem svetu še druge jezikovne zanimivosti. Srbi in Hrvati poznajo in pišejo — razen spodnjih izjem — le izraze: avion, (aeroplan) aviacija, aerodrom, pilot (aviaticar). Prav redko rabijo izraz »napad iz vazduha« ali izraz »vazduhoplovstvo«, beseda letalo se pa, dasi redko, zasledi le v hrvaškem tisku. In vendar bi se tudi splošno blagodejni srbski in hrvaški lepo podali iz slovenske privzeti izrazi: letalo, letalstvo, letališče, letalac. Tuje besede bi se mogle obdržati le pri naštevanju pojmov. Tudi je jako koristen pridevnik »letalski«, saj pišemo: letalski oddelki, letalsko oporišče, letalski general. Ob uporabi pridevnika »protiletalski« pa bi mogli pisati »protiletalski top« (strojnica) namesto protivavionski top (mitraljez).

Kot čudno se opaža tudi, da poznajo naši srbski in hrvaški bratje nazivke pilnam samo »gas«, a ne plina. Ako privzamemo slednje besedo, potem bi se mogle »gas-bombe« in »gas-mask« imenovati »plinske bombe« in »protiplinske maske«. Slovenci pa bi mogli sprejeti iz srbo-hrvaščine izraz »uzbuna« (primerjaj gla-

gol zbuditi), ker nimamo za besedo »alarm« svojega naziva.

ZAKLJUČEK

Gorenja izvajanja kažejo, da hodimo Slovenci, Hrvati in Srbi pri pojmovanju pojmov iz protiletalske zaščite po različnih potih. Umljivo je, da vsak del našega skupnega naroda varuje in spoštuje svoje tudi na jezikovnem polju. Pokazani primeri pa kažejo, da niti ne gre za kakšne samobitne narodne jezikovne posebnosti, marveč na eni strani za zmotne prestave, na drugi strani pa za uporabo tujk v popolni nedomači obleki. In vendar bi si morali Srbi, Hrvati in Slovenci dajati medsebojno prednost pred tujci tudi na jezikovnem področju. Drug od drugega naj bi privzemali izraze za pojme, ki jih morada eden ali drugi njihovih jezikov nimati. Saj je tudi jezikovna skupnost del duhovnega zedinjenja, ki je osnova za dobro in srečno sožitje v narodni državi. Sploh bi bilo treba, da goje jugoslovanski jezikoslovci tesnejše medsebojne stike. Občasno naj bi se sestajali na poziv kakšne univerze ali ministrstva prosvete na sestanke, ki bi na njih pretresali vprašanja, ki zanimajo vse tri naše jezike. Sem spada tudi veliko vprašanje rabe tujk sploh. Tako na primer Slovenci nekaterih običajnih tujk (kancelarija, grupa, orden, rang) sploh ne uporabljamo, za druge (komanda, komandant, inspektorat itd.) pa imamo tudi domače izraze (glej dr. Breznik-Ramovšev »Pravopisni stavari«).

V mislih na veliki praznik Zedinjenja, ki smo ga letos tako lepo obhajali, pojdemo vase tudi v smislu gorenjih izvajanj in stori-mo potrebne zaključke v prid vzajemnosti med severnimi in južnimi brati ter v čast njihovih jezikov, kajti rek »inter arma silent Musae« velja le deloma. Jezikoslovci bodo imeli odločati še o važnih zadevah.

Kettejeva pesem »Krki« uglasbena Velik dogodek na novomeškem sokolskem odru

Novo mesto, 5. decembra
Ljubica, naj se obliči ti zjasni,
ljuba, ne joči nikar!
V daljino, daljino krajino,
ah, v boj opasni kliče me car.

Skoro vsi starejši Novomeščani se prav dobro spominjajo onih let, ko je naš mladi poet Dragotin Kette obiskoval novomeško

gimnazijo. Bil je miren in tih človek, ki je ljubil predvsem samoto. V senci grmških akacij nad Bojančevim mlinom so sanjave vitkega mladeniča čestokrat videli, kakor tudi na tedaj gosto poraščenih — vsem dijakom priljubljenih — grmških gričih, kjer so se bradati srednjecolci učili lekcij in obračali oči po brkih, zalih učenkah in gojenkah smehljive so. Kette je zelo rad obiskoval tudi: Ragov log, gozd nad tih Krko, kjer je občudoval njen mirni tok in njeno zeleno površino, pri jezovih pa je zamaknjen strmel v padec vode, ki se je odbijala od skal v milijonskih blestečih smaragdih. Pri pogledu na vso to krasoto, ki jo nudi očem Krka v svoji romantični strugi od izvira do Kostanjevice, je Kette pred svojim odhodom v Trst, kamor je moral oditi k vojakom, posvetil eno izmed svojih ljubkih tujk Krki. V drugi

kitici »Krki« je mladi pesnik dovolj zgovorno izpričal svoje težko slovo od Novega mesta, ko je vzkljnil:

Tiha in nema se vije krog mesta
in ga objema kot ljubica zvesta.
Zadnja luč sije še tam izmed vej.
Krka se vije počasi naprej.
Ah, adijo...

Pesem Krki, na katero je ponosen vsak Novomeščan, je sedaj, ko se počasi bližamo 50letnici, ko jo je Kette spenil, uglasbil naš talentirani glasbenik g. Slavko Strajnar. Pesem bodo prvič peli na velikem glasbenem večeru, ki ga bo priredil pomnoženi sokolski orkester v Sokolskem domu v soboto 7. t. m. zvečer. Po dolgem presledku bo to zopet prireditev v našem mestu, ki si jih čisto žele ljubitelji lepe glasbe.

Zbor 26 godbenikov bo zaigral pod vodstvom mladega dirigenta br. Engelberta Sorgo-Rossinjevo uverturo k operi »Semirami«, nakar bo zapel vokalni oktet pod vodstvom br. Strajnarja Jenkova »Vabilo«, Foersterjevo »Razbito čašo« in Adamičovo »Kmečko pesem«. Tenorist g. Ivan Rueh, ki se je šola pri našem pevskem mojstru g. J. Bettetu bo zapel ob spremljavi orkestra arjo Cania iz opere »Bajazet«, Hatzejevo »Uvelo ružice« in Strajnarja skladbo po Kettejevem besedilu »Krki«. Absolutna praške mojstrske šole in učiteljska glasbene šole ga Dnovšek-Rochova bo predvajala. Schumanov klavirski koncert s spremljevanjem orkestra, nakar bo orkester zaigral še Smetanovo »Vltava« in bo svoj koncert zaključil z Dvořakovim IV. stavkom iz ciklusa »Iz novega sveta«, ki ga je izvajala tudi ljubljanska Filharmonija na letošnjem novinarskem koncertu. Kakor je iz teh vstrec razvidno, je program nad vse skrbno izbran in se vsi sodelujoči zastavili mnogo truda in požrtvovalnosti za svoj sobotni nastop.

Prepričani smo, da ne bo mešana, ki ne bi prišla na ta veliki glasbeni večer, posebno še, ker se bo v naši dvorani prvič razlegla uglasbena Kettejeva pesem »Krki«.

Ponovni uspeh Eda Deržaja v Zagrebu Njegova druga razstava v Zagrebu je zbudila mnogo zanimanja

Ljubljana, 6. decembra
Tisoči članov in bralcev knjig Vodnikove družbe imajo danes v rokah knjigo »Pod Spiki«, ki jo je spisal Edo Deržaj. Tako spoznavajo Deržajev pisateljski ta-

lent najširše plasti našega naroda. Čitalci so se lahko prepričali, da je Deržaj upravičeno sprejel za to svoje delo Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe, če-

sar so bili veseli tudi vsi, ki ga poznajo kot odličnega planinskega slikarja. Da Deržaj ni upoštevan in priznan umetnik samo doma, temveč tudi pri bratih Hrvatih, priča njegov ponovni uspeh z razstavo v Zagrebu, ki je bila otvorjena 13. novembra v salonu Ullrich ter uspešno zaključena 29. novembra.

Zagrebski listi so poročali zelo laskavo že o prvi Deržajevi razstavi v Zagrebu, ki je bila lani, nič manj pohvalno in priznalo pa so se glasile tudi recenzije o drugi razstavi. »Hrvatski dnevnik« je podaril, da je Edo Deržaj dobro znan hrvaški umetniški publiki s svojimi alpskimi slikami. Danes je prvi in edini slovenski slikar tega žanra. Zato so njegove slike še bolj zanimive, ker tvorijo celoto in prikazujejo čim več značilnih alpskih vrhov, predelov in pokrajin. Razstavljen je 45 del, po večini oljnatih slik, dočim je na prvi razstavi v Zagrebu razstavil največ akvarele. Lotil se je oljnatih slik, ker jih občinstvo bolj ceni. Med njimi so najboljše »Prva pomlad«, »Zeleno jezero«, »Tri krave«, »Zima«, »Jesen« in »Megla«, med akvareli pa »Sava« in »Uskornica«.

»Jutarnji list« je poročal, da razstavlja Deržaj drugič svoja dela v Zagrebu in da

je s prvo razstavo lani poleti moralno in stvarno popolnoma uspel. Kritika je Deržaju priznala, da je slikar onega dela prirode, ki zastavlja vsakemu slikarju najtežje naloge. Vsi, ki poznajo Deržajevo ustvarjanje, bodo ugodno presenečeni sprito dela, ki ga kaže to pot. Zopet bomo imeli priliko videti naše gore in naše planine v vseh letnih časih in v raznih nastrojenjih. Ko predstavljamo Deržaja naši publiki, ne smemo pozabiti na zanimivost, da je Deržaj tudi znan slovenski pisatelj, ki je dobil letošnjo Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe.

»Novosti« so poročale med drugim, da Deržaj eden izmed redkih umetnikov, ki ves posvetil slikanju alpskih pejzazov. Zagrebško občinstvo si ogleduje to razstavo s posebnim zanimanjem. Stava ima poseben čas za ljubitelje planin.

Vsi ti listi so priobčili tudi reprodukcije najlepših slik, ki jih je slikar imel na razstavi.

Dodati je še treba, da gmotni uspeh Deržajeve razstave v Zagrebu ni prav nič zaostajal za njegovim ponovnim umetniškim in moralnim uspehom. Slikar je prodal nad 20 slik, skoraj polovico razstavljenih del, kar je v teh časih izreden in nenavaden uspeh, ki kaže, da zagrebško občinstvo ljubi in ceni resnično slovensko umetnost in slovenske planine. Veliko sliko »Prva pomlad« je kupilo društvo Slovencev v Zagrebu »Narodni dom«.

Sprito tega ponovnega uspeha v Zagrebu Edo Deržaju od srca čestitamo.

Novi dom Sokola v Poljčanah

Za svojo desetletnico (ki je potekla 23. novembra) bo sokolsko društvo v Poljčanah slovesno otvorilo danes v domu svojo dvorano. Stavba na zunaj še ni dovršena, pač pa je dvorana že pripravljena svojemu namenu. Otvoritev bo združena z

»Miklavževim večerom«. V Dravinski dolini si je doslej edini poljčanski Sokol postavil svoj dom in je na plodove desetletnega dela lahko ponosen.

Dvorana je lična in prostorna. Površine ima 160 kv. m (10x16), je nad 5 m visoka,

»Govore li Grki pravilno grščino«

Pod tem naslovom je 27. novembra priobčil »Slovenec« kratek članek; po navedbi lista gotovo v celoti posnet po »Pester Lloyd«.

Ze vprašanje je čudno postavljeno. Kdo pa naj Grkom njihovo govorico klasificira? »Pester Lloyd«? Iz konteksta tega sestavka si je utegnil nepoučen bralec ustvariti sodbu, da današnji Grki sploh nimajo omikane jezika. Ubogi narod! Zivi na obalah morja stare kulture, pa svojih bukvic brati ne zna. In kam se je zagledal angleški poet lord Byron, ko se je šel za svobodo poeta naroda borit, ko je to deželo slavil v nesmrtnih verzih in je zanj tam tudi umrl!

Budimpeštanski vedeži se je med svojimi rojaki v Atini izbral navdušeno dober čas za razodetje, da so Grki tako analfabeti, ki svojega knjižnega jezika ne razumejo in da tam ljudska govorica sploh grška ni.

Za svoje dokazovanje si je izvolil dva izraza. Oba učinkovito kažeta njegovo učenost. To sta besedi za vino in kruh. Vidimo, da res vsakdanje reči. Stari Grki so imenovali vino *oinos*, kruh *artos*. Današnji Grki pravijo vinu *krasi*, kruhu *psomi*. Bogme, daleč narazen, kaj ne?

A ima Budimpeštanec smolo! Prav ta dva izraza sta od davnine grška. Takole je: grška vina so sama premočna, pijejo jih po večini mešana z vodo. Stari Grki so vino mešali — kakopak, očito, vprico gosta — v posebnih vrčih, kraterjih (*krater* je doslovno mešalnik). In tako novogrški *krasi*, ta žlahtna »meša«, poteka še iz starih kraterjev. Castiljivo opravilo mešanja korinini v starogrškem glagolu *kerranyimi* — mešam. Je pa seveda do danes ohranjen tudi stari *oinos*. In rad bi poznal Grka, ki ne bi vedel, kaj pomeni nad hišnimi vrati vabljivi napis *oinopolis*. Še bolj preprost je *psomi* (kruh). Izraz pomeni zaloga, griljaj in kar nič ne zakriva starogrškega *psomos* enakega pomena. Obe navedeni besedi nista torej v kakšnem nepojmljivem na-

tla so parketna, stene svetle in sončne ter ima tudi prostoren oder.

Sokol v Poljčanah je prevzel dedščino po čitalnici, ki se je pred desetimi leti prostovoljno razšla ob njegovim ustanovitvi. Čim je novo društvo izgubilo zasilno zavetje v preurejenem bivšem Hartnerjevem skladišču, je društvo začelo misliti na zgraditev lastnega doma. Premoženje 10 tisoč dinarjev, ki ga je zapustila čitalnica, so odborniki plodno naložili in leta 1938 kupili primerno stavbišče. Potrebne so bile seveda mnoge žrtve, tem bolj, ker je bilo društvo navezano samo nase in je tako rekoč iz nič ustvarilo za naše razmere lepo stavbo, ki ne bo ponos in lepa pridobitev samo Sokolom, ampak bo velikega pomena za ves kraj, saj bodo v njem našli priliko za telesno in kulturno-vojaško udejstvovanje vsi, ki bodo hoteli sodelovati.

Celotna zgradba bo gotova v sokolski Petrovi petletki. Ob otvoritvi dvorane se Sokol v Poljčanah zahvaljuje vsem sodelavcem za požrtvovalnost, posebno tistim, ki so ga gmotno podprli. Ostanite mu naklonjeni še nadalje, da bo dom v določenem času res dograjen.

Plesni večer Marte Paulinove

V ponedeljek bo v opernem gledališču v Ljubljani samostojen plesni nastop Marte Paulinove. Mlada slovenska plesalka, ki izhaja iz šole moderne plesne smeri, katere osnova je izrazni ples, je ustvarila za svoj nastop več samostojnih koreografij. Lik za Mačenko (L. M. Škerjanc) ji je dal Cankar v svoji noveti. Spored bo obsegal kompozicije Gračani-na, L. M. Škerjanc in P. Sivica, na katere bo plesala Paulinova lastne pisane zamisli. Na klavirju jo bo spremljal prof. M. Lipovšek.

Beau Geste — Gary Cooper (Modra zvezda)

Nekje v pustinji leži trdnjava Zinderneuf... Napadena je... Major de Beaujela hiti z oddelkom tujske legije na pomoč. Ko pridejo do trdnjave, ne najdejo nikogar več živega. Mrtev narednik drži v roki pismo, naslovljeno na Scotland Yard. V njem je priznanje ugrabitve največjega safira na svetu »modre zvezde«. V trdnjavi se je pripetila velika, tajinsvena tragedija...

Tri brate Geste igrajo v tem filmu Paramountovi asi Gary Cooper, Ray Millan in

Robert Preston. Prvi je dovršen kavalir, požrtvovalen tovariš in brat, izmed ostalih dveh je eden izborni vojak, drugi je zaljubljen... Prva dva padeta, ko sta izpolnila veliko, plemenito dejanje, tretji dobi svojo ljubljeno deklico...

Film si bodo ogledali zlasti mnogi oboževalci Gary Cooperja, ki je v Ameriki še vedno najpopularnejši filmski igralec in čigar igranje je svojstveno Gary Cooper je pravi tip moškosti...

Premiera danes v kinu Matici. 2793

Kosmetor

DNEVNE VESTI

— Nova vlaka na kamniški progi. V ponedeljek 9. t. m. bosta zopet pričela voziti na kamniški progi potniški vlaki št. 8419, ki bo odhajal iz Kamnika ob 14.49 ter prihajal v Ljubljano ob 15.46, ter potniški vlak št. 8420, ki bo odhajal iz Ljubljane ob 16.10 in prihajal v Kamnik ob 17.01.

— Zimske počitnice v zvezi s smučskim tečajem. Higijenski zavod, oddelek za zdravstveno zaščito učencev v Ljubljani (Državna šolska poliklinika), bo priredil za božične praznike 11dnevno zimsko letovanje za osnovno in srednjošolsko mladino do 16. leta v svojem počitniškem domu na Rakitni. Vsa pojavnika daje pisarna oddelka za zdravstveno zaščito učencev v Ljubljani, Askerčeva cesta.

— Ponovno obvestilo Feniksovih zavarovalnic. Akcijski odbor Feniksovih zavarovalnic v Zagrebu javlja bivšim zavarovalcem, ki so se mu prijavili, da bodo poizkušali o sanaciji jugoslovanskega Feniksa kmalu končana. Kakor se razvijajo zdi, je treba pričakovati, da bodo zavarovalci dobili za tako zvano novo plačila od poloma zavarovalnice naprej 100%, za stara vplačila pa 70, toda pri polica izpod 20.000 din zavarovanja zneska bodo dobili sorazmerno večji odstotek.

— Izboljšanje socialnega položaja pogodbenih poštarjev. Finančni minister je pristal na novi pravilnik o pogodbenih poštah, sestavljen v resnici po sodobnih načelih. Z njim bodo odpravljeni vsi nedostatk, ki jih je prepuščal zastareli pravilnik o pogodbenih poštah. S tem pravilnikom bodo znatno zboljšane socialne razmere pogodbenih poštarjev.

— Plačilni promet z Grčijo. Na pristojnih mestih proučujejo vprašanje plačilnega prometa z Grčijo. Po informacijah iz Beograda bo 1. januarja uveden s tem privatnega kliranga. Narodna banka bo izdajala kliranske nakaznice oziroma čeke našim izvoznikom za prodano blago v Grčijo.

— Informativna gospodarska pogajanja z Rumunijo. Šef oddelka naše direktije za trgovino Tomić je odpotoval v Bukarešto, da obravnava s prisojnimi rumunskimi krogi aktualna gospodarska vprašanja, ki so se pojavila zadnje mesece v naši zunanji trgovini z Rumunijo. Ta informativna gospodarska pogajanja v Bukarešti se razvijajo zadovoljivo. Pričakovati je treba, da bo kmalu dosežen sporazum v vseh vprašanih.

— Opozorjamo vas na priložnost nakupa pisalnih strojev »Continental«. Glej male oglase!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo zmeroma hladno, oblačno s padavinami. Včeraj je deževalo in snežilo v Beogradu. Najvišja temperatura je bila v Kumboru 14, v Dubrovniku 13, v Splitu 12, na Rabu 9, na Visu 8, v Beogradu 5, v Mariboru in Sarajevu 4, v Zagrebu 3, v Ljubljani 0.5. Davi je kazal barometer v Ljubljani 745.3, temperatura je znašala -4.5, na aerodromu -5.6, v Mariboru -8, v Zagrebu -6, v Beogradu -3, v Sarajevu -7.

Iz Ljubljane

— Izredni zbor združenja rezervnih oficijev (podočur v Ljubljani) bo v ponedeljek 23. decembra ob 18. v društveni sobi, Kongresni trg 1-11. Na dnevnem redu bodo volitve delegatov za izredni zbor združenja, ki bo 29. decembra v Beogradu.

— Izredna Koritnikova je solistka naših Trboveljskih slavkov. Kadar nastopi zbor, nastopi tudi ona z njim in bo tudi na jubilejnem koncertu prihodnjega ponedeljka. Sedaj študira že več let petje v Ljubljani v srednji glasbeni šoli pri mojstru Juliju Betetu. Kjer koli in kadar koli je nastopila, je zbudila veliko zanimanje in čast svojim rojakom in svojemu pevskemu voditelju. Da bodo izpolnili vse ostale sporedne jubilejne koncerte Trboveljskih slavkov pod vodstvom Avgusta Šulgoja in s sodelovanjem pianista dr. Damila Švare, nam ni treba še posebej omenjati. Vse vabimo, naj posejijo v velikem številu jubilejnih koncert in dajo tako pobudo za nadaljnje umetniško delo, ki naj bo prav tako uspešno, kakor je bilo doslej. Vstopnice v knjižarni Glasbene Matice. 534—n

— Iz Teden vzgojnih večerov za starše. Ljubljansko Pedagoško društvo prireja vsako leto vzgojne večere za starše, ki so bili doslej vedno dobro obiskani in povsod zaželeni. Zato namerava tudi letos prirediti v raznih okrajih Ljubljane več takih večerov. Prva predavanja bodo od 9. do 14. t. m. v državni učiteljski šoli, h katerim vabi Pedagoško društvo vse starše, ki stanejo v središču mesta. Predavali bodo: 9. t. m. dr. Franta Mis »O slabotnem otroku; 10. t. m. prof. Černejeva »Vzgoji v družini; 11. t. m. dr. Kr. Brenkova »Časopis, gledališče, kinu in mladini; 12. t. m. prof. Kobličica »Vzgojnem sodelovanju šole in doma; 13. t. m. prof. Čopić »Igr, šport in delo; 14. t. m. F. Brenk »Pomoči otroku pri izbiri poklica. Vstopnine ni.

— Iz Na razstavi del Božidarja Jakca v Japonskem paviljonu bo jutri ob 11. dopoldne vodstvo. Vodil bo avtor sam. Razstava bo odprta vsak dan od 17. decembra od 9. dopoldne do 18.

— Iz V šentjakobskem gledališču bodo ponovili poslednjič »Nenučnega človeka«, aktualno igrano Gena Senečiča iz sodobnega življenja drevi in jutri ob 20.15. Prodaja vstopnic danes in jutri ob 10. do 12. in od 15. do 17. ter eno uro pred začetkom.

— Iz Ako si v zadregi in ne veš, kako bi razveselil svojo prijateljico ali prijatelja, sverni dotičnemu, ki ga hoče obdariti, naj se vpiše v Gregorčič-Grunarjevo knjižnico na Taborni, ki pošlje vsak teden četrtke in soboto od 4. do 8. popoldne in v nedeljo od 9. do 12.

— Iz Sokolski Miklavž na Vico bo drevo ob 20. obiskal odrasle v sokolskem domu. Po njegovem nastopu zabava s plesom ob zvokih Niki-jazza. Vsi bratsko vabljani!

— Iz Prih v poljedla. Zadnje dni so bile ljubljanske ceste prazne kakor med pasimi dnevi in zato so jih začeli skopirati. Tu in tam so jih poskopirali tudi večerj, kar pa nikakor ni priporočljivo pozimi, ko zmruže. Včeraj popoldne je tudi nekaj časa pršlo med sodo in zato imamo danes po mestu nevarno poldne. Dopoldne se je prepletlo še več manjših nesreč.

— Iz Razne nesreče. France Mavec, tesar pri gradbenem podjetju Tönnies, je včeraj v šiški padel s stavbnega odra in si zlomil hrbtenico. — Jože Holeček, 35letni delavec kemije tovarne v Hrastniku, je včeraj opoldne, ko se je vračal z dela, zaradi poldne padel in si zlomil desno nogo. — Marica Muzga, 2letna delavčeva hčerka

iz Stične, je doma padla na štedilnik in dobila hude opekline po telesu in desnici. Vse poškodovance so prepeljali v ljubljansko bolnico, prav tako pa tudi delavca Franca Tomšiča, ki ga je ponoči v Kolo-dvorski ulici nekdo sunil z nožem v trebuh in poškodoval po glavi. Njegove poškodbe k sreči niso težje značaja.

— Iz MODERNE PLETENINE Karničnik Nebojšić

— Iz V začetniški plesni točaji Jeakove šole v Kazini vsak ponedeljek ob 20. se sprejemajo novinci — dame in gošpodje. Vsako nedeljo ob 16. popoldanski plesni točaj. V torek in četrtek ob 20. nadaljevalna točaja. V petek ob 20. začetniška-nadaljevalni točaj. Zasebne plesne ure in informacije vsak dan. Studenti-nje popust. 531—n

— Iz NA VSAKO MIZO LASKO PIVO

Drsališče SK Ilirije je odprto

— Iz Miklavž bo razdelil darila drevi v gostini Lovšin.

— Iz Miklavž pride jutri v gostino Martinc Zg. šiška, tel. 41—88. 532—n

— Iz Pečen puran in krvavice, gostilna Lovšin. 530—n

— Iz Izgubljeni načelniki. Pri karambolu 5. t. m. nasproti policije med kolešarjem in avtomobilistom je kolegar izgubil drage naočnike. Vljudo prosil poštenega najditelja, naj jih izroči upravi policije.

Belečnica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 7. decembra: Ambroz
JUTRI: Nedelja, 8. decembra: Brezmadežno spočetje Marije Device

DANAS NJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Beau Geste — Modra zvezda (premiera), matineja ob 14.15 Sneguljica

KINO SLOGA: Herojska kavalkada, (Cvetje v maju) ob 15. in jutri ob 10.30

KINO UNION: Deževje prihaja

KINO MOSTE: Robin Hood in SOS Sahara

KINO ŠISKA: Kraljevič in prosjak

RAZSTAVA SLIK BOŽIDARJA JAKCA

V JAKOPIČEVEM PAVILJONU odprta od 9. do 18.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE: »Nenučnega človeka« ob 20.15

MIKLAJEVANJE SOKOLA VIČ ZA OD-RASLE ob 20. v Sokolskem domu

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAF NESPREMENJENO

VOĐSTVO PO RAZSTAVI BOŽIDARJA

JAKCA ob 11. dop. v Jakopičevem paviljonu. Vodil avtor sam

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE: »Nenučnega človeka« ob 20.15 Mestni dom

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Dr. Kmet, Tyrševa ce-sta 41, Trnkovo ded., Mestni trg 4 in

Ustar, Selenburgova ulica 7

MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO

bo opravljala od sobote ob 8. zvečer do ponedeljka do 8. jutraj mestna zdrav-nica dr. Jožica Žitko, Pleteršnikova ul. 13/1, telefon št. 47-64.

KINO MOSTE

Danes ob 20. uri, jutri ob 14.30, 17.30 in 20.30 uri, v ponedeljek ob 20. uri filmska epopeja junštva in romantične ljubezni v divnih naravnih barvah

ROBIN HOOD

Errol Flynn — Olivia de Havilland

S. O. S. SAHARA

Vednolepja ljubezen v okrilju tajin-stvene Sahare.

V torek: KINA DOBIVA OROŽJE

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 7. decembra: Krog s kredo. Izven

Nedelja, 8. decembra: ob 15. uri: Prince-ska in pastirke. Mladinska predstava,

zdržena z obiskom sv. Miklavža. Ob

20. uri: Lepa Vida. Izven.

Ponedeljek, 9. decembra: zaprto

Torek, 10. decembra: Revizor. Red torek

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 7. decembra: Carmen. Izven. Go-stovanje altistke Elze Karlovčeve in de-but Ivana Ivanova

Nedelja, 8. decembra: ob 15. uri: Baletna predstava. Izven. Globoko znizane cene od 24 din navzdol. Ob 20. uri: Frider-ika. Izven. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča

Ponedeljek, 9. decembra: Plesni večer Mar-te Paulinove. Izven

Torek, 10. decembra: zaprto

Darujte za starološki

»Dom slepih«

savod za odrasle slepe!

Cek. rač. 14.672, »Dom slepih«, Ljubljana.

SOKOL

Sokolsko društvo Ljubljana III. priredi danes v soboto ob 10. društveni večer s bogatim sporedom in plesom Tudi Miklavž na bo obiskal Cestni dobiček or-dredive je namenjen za zimsko pomoč revni sokolski deci. Glede na dobrodelni namen prireditve, vabimo vse naše član-stvo kakor tudi ostalo napredno javn-st ter bratska društva, naj nas v obilnem številu obiščejo.

Lutkovno gledališče Sokola I Tabor po-zovi jutri v nedeljo 8. t. m. ob pol 16. pre-miero krasne pravljicne lutkovne igre Jo-žeta Soma: »Kaznovani mlinar« v 4 de-ja-njih. Je prav, prav zabavna igrice Jurčkov-jazz. Če le morete, vzemite še v predpro-daji. Telefon! 535—n

Zrebanje nagradne loterije Sokola v Šiški bo neprekidno 23. decembra. Cena srečke 5 din. Nagrade so razstavljene v palači Bate na Aleksandrovi cesti in v trgovini Iga. Volca v Tavčarjevi ulici. V ne-deljo 8. decembra se bodo srečke prodajale po ljubljanskih ulicah. Kupujte prido to naše srečke. 533—n

Finigarjevo ljudsko igr »Verigo« upri-zorje pripadniki Sokolskega društva Loška

Gary Cooper

človek, ki se smeje nevarnosti, neustrašen borec proti zatiranju, dovršen kavalir, naj-boljši vojak in tovariš... v vefilimu

V ostalih vlogah: Ray Milland, Robert Preston, Susan Hayward. Paramount produkcija. — Po romanu majorja P. Ch. Wrena.

POZOR! Danes popoldne ob 14.15 in jutri dopoldne ob pol 11. uri na splošno željo SNEGULJČICA

Danes ob 15. uri in jutri ob 10.30 uri najlepši glasbeni film

»Cvetje v maju«

(Beli jorgovan) po globoko znanih matinejskih cenah.

KINO SLOGA — Tel. 27-30

BEAU GESTE

KINO MATICA — Tel. 22-41

Predstave ob 18., 19. in 21. uri.

Jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri

(MODRA ZVEZDA). — Režiser A. Wellman

Po romanu majorja P. Ch. Wrena.

PREDSTAVE danes ob 17., 19. in 21. uri, jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri

HEROJSKA KAVALKADA

Film smelih podvigov, neustrašenih borb in hladnokrvne osvete. Film, ki ga gledajo vsi brez oddiha, a tudi s solzami v očeh. V gl. vl.: James Cagney, Rosemaria Lane in Humphrey Bogart. Režija: Lloyd Bacon. — Nabavite si vstopnice v predprodaji.

Grandiozni film »Deževje prihaja«

Strahovit potres prekine razkošno svečanost na dvoru indijskega maharadže in z nekaj usodnimi sunki pretvori celo mesto v ruševine. Ogromni vodni jez razpade, besni valovi groze uničiti, kar je preostalo od potresa, cvetoča dežela in vse njene vrednote propadajo. Katastrofom sledi epidemija, proti njej pa se postavi v bran idealni zdravnik domačin, kateremu stopa ob strani od družbe žigosana dama, in tako oba rame ob rami tvegajoč lastno življenje in svojo srečo rešujeta, kar se da še rešiti. Dežela gre nasproti novemu življenju, To so prizori iz tega najmonumentalnjšega filma. 2795

SPD

Predavanje SPD bo v torek 10. decem-bra ob 20. v dvorani Delavske zbornice. O poti »Z jadranske obale na vrhove Dur-mitorja« bo predaval g. prof. Viktor Pet-kovšek iz Maribora, ki je napravil nad-tisoč posnetkov z barvnimi filmi ter bo na predavanju pokazal 140 najboljših po-snetkov obmorskih in planinskih pokrajin in planinskega cvetja. Vstopnice so na raz-polago v predprodaji v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4/1.

Dolina Triglavskih jezer ima svoje po-sebne čare tudi v zimskem času. Poleti kot kristal čiste jezera so pozimi zmurzne-ji in zasneženi. Smuka je izborna od-vznožja Hribaric proti koči pri Triglavskih jezerih. Božič v dolini Triglavskih jezer je posebno doživetje. Spokojno stoji koč-a SPD v sredini prekrasne zimske prirode, na Sveti večer začare lučke pri jaslicah v tople kurjati jedilnici. Božični dan v zgodnjih jutranjih urah zvabi smučarje na snežne poljane. Komur dopušča čas, naj se odloči za bivanje v koči pri Triglavskih jezerih ob božičnih praznikih. Postojanka SPD bo oskrbovana, ako se najkasneje do 19. decembra t. l. prijavi deset turistov, ki se zavežejo, da bodo prebili božične praznike od 23. do 26. decembra v koči pri Triglavskih jezerih. Le v tem primeru bo šla oskrbnica Ivanka v kočjo ter pri-pravila vse potrebno za prijetno bivanje. Prijave sprejema do 19. decembra društvena pisarna SPD v Ljubljani, Aleksan-drova cesta 4/1.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM

V ŠISKI. telefon 41-79

Grandiozni prizori iz preteklosti

Anglije

Kraljevič in prosjak

V glavni vlogi ERROL FLYNN

Predstave: danes ob 7. in 9. uri,

jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri,

v ponedeljek ob 7. in 9. uri

Prihodnji spored (v soboto 14. XII.):

Ljubezen Tatjane Petrovne

Za koristi malih gospodarjev

Malih gospodarjev so vsi, ki imajo svoje lastne domove z vrtni in oni, ki imajo kakorkoli možnost, da obdelujejo kak vrt ali njivo in se bavijo poleg tega morda tudi z rejo malih živali.

Malih gospodarjev je v vsakem mestu mnogo. Tudi v Ljubljani jih je, saj imamo na vseh periferijah mesta cela naselja ma-lih ali večjih družinskih domov, vil in hiš. Ljubljana je bogata zelenja, ker ima sko-raj vsaka hiša, zlasti pa vsaka vila svoj vrt. Mali gospodarji kažejo zlasti pri svo-izredno zanimanje za obdelovanje svojih vrtov, kjer goje povratno, sadno dreve in drugo.

V zadnjem času se je začelo še posebno štriti zanimanje za rejo malih živali.

Reja malih živali, kuncev, kokoši, koz in drugih, pridobiva neprestano na vred-nosti in pomenu. Po svetu je reja malih živali že marsikje prav poštevana gospo-darska panoga, ki jo vsestransko podpi-rajajo in goje v velikem obsegu. Današnji čas z raznimi neprilikami nujno sili, da se je tudi pri nas čim bolj odklenemo in jo spravimo do višine, ki se s smotnostjo lahko doseže, da bi postala važna za go-spodarstvo sploh in še posebej za položa-mlajša človeka.

V Ljubljani se aginjo zavzema za smo-trno rejo malih živali in za njeno razšir-janje društvo Rejec malih živali, ki ima številne člane in mnogo članic,

Letos je društvo začelo pripravljati tudi strokovna in propagandna predavanja o re-ji malih živali in sploh o vsem, kar se tiče koristi malega gospodarja.

Prvo tako predavanje bo drevo ob 20. v šoli na Grabnu na Cojzovi cesti, kjer bo predaval šolski upravitelj g. L. Paljk »O umnem malem gospodarstvu«. Svoje predavanje bo opremil s mnogimi sklopti-nimi slikami. Po predavanju bo razgovor malih gospodarjev iz trnovskega in šent-jakobskega okraja.

Na predavanje opozarjamo vse, ki se za koristne in gospodarske zadeve zelo zani-majo. Predavanje bo brez vstopnine.

Iz Trbovelj

— Na našo železniško upravo! V krat-kega časa je železnica kar trikrat zavozila oziroma zadržala trboveljski paket »Slo-venskega Naroda«, ki smo ga zaradi tega prejeli šele prihodnji dan. Tako postopanje ljubljanske pošte oz. železniške uprave nam je nerazumljivo, vendar je jasno, da je krivda za zakasnitev le malomarnost pri imenovanju uradih uslužbenec uradni-stva. Prosimo železnico in pošto ravnal-stvo, naj takemu postopanju napravi čim prej konec!

— Visoki starostni jubilej bo praznovala jutri ga. Marija Novak roj. Pust, ki bo dovršila osemčestlet let. Jubilejntka je naj-starejša Trboveljska ter istočasno iz naj-starejše trboveljske rodbine Pustov, ki so se že v 16. stoletju naselili v naši dolini ter dali prve trboveljske župane še pod gornjegrajsko upravo. Novakova je bila rojena 8. dec. 1860 kot hčerka Ivana Pu-sta, enega izmed prvih trboveljskih gla-zutarjev oz. ručniških uslužbenec. Kot mlado dekle je po končani ljudski šoli služila kot kuharica ter se po petih letih po-ročila z Antonom Novakom, rudniškim de-lavcem s katerim je v srečnem zakonu živela 29 let. Njeni trije otroci, dve hčer-ki in sin, so pri skrbni materi našli dobro vzgojo. Ena izmed hčerk se je preselila v Ameriko, sin pa je ostal v Trbovljah. Po smrti moža, ki je umrl 1. 1914, živi ga. Ma-rija še danes pri svojem sinu Pepiju, kate-remu kot vdovu kljub svoji visoki starosti vodi gospodinjstvo. Slavljenka je še vedno čila in zdrava ter marljivo skrbi za vzgojo vnukov in pravnukov, ki so ji največje veselje. Za vse kaže še živahno zanimanje in kaj pridno prebira naše dnevnike, nič manj pa seveda ni vezana na pretekle dni, ki jih v krogu svojih dragih prav bistro osve-žuje s pripovedovanjem iz lepših časov. Jubilejntki naše iskrene čestitke k osem-desetletnici z željo, da bi uživala še dolgo življenje mirno in zadovoljno v krogu svojih dragih!

— Vokalni koncert z izbranim sporedom bo priredil v soboto 14. t. m. opem in koncertni tenorist g. Slavko Lukman. Koncert bo v Fortejevi dvorani. Na klavirju ga bo spremljala gđ. Vika Christofova iz Ljubljane. G. Lukman je naš najstarejši de-žbo znan po svojih turnejah, ki jih je imel z lepim uspehom po mnogih velenostih v inozemstvu. Nastopal je tudi v naši oži in širši domovini ter pel v Beogradu, Za-grebu in Ljubljani. Koncertant je naš ro-jak po rodu iz Nabržine. Pevske studije je dovršil v Ljubljani in Trstu. V Trbovl-jah bomo čuli g. Lukmana prvič ter ne dvomimo, da bo osvojil tudi našo publiko. Na programu je osemnajst pevskih točk naših in tujih skladateljev, med njimi Pau-čič, Flajšman, Konjovič, Puccini, Verdi in Schubert.

— Neznani nepridipravi zadnji čas obis-kujejo naše pokopališče, kjer krađejo, kar jim pride pod roko. Zlasti grob znane tu-kajšnje narodne rodbine ne pustijo v mi-ru. Sveže cvetje, ki ga je mati ponovno položila na grob svoje hčerke, izgine čez noč. Sveče so še manj sigurne pred dolgo-prstneži. Smatramo, da je tako početje sramotno, in bi bilo prav, da se izprije-mem, ki počenjajo take stvari, pride na sled ter se pošteno kaznujejo. Občinski nočni čuvaj naj pazi malo tudi na pokopališče, saj je gotovo, da se taka nečedna dela opravljajo v večernih in nočnih urah!

Iz Zagorja

— Krst prenovljenega sokolskega gleda-lišča bo drevo z veliko zgodovinsko dra-mo »Celjski grofje« iz življenja srednje-veških fevdalcev. Sokolsko društvo se ni strahlo velikih izdatkov, saj je stala pre-ureditev lepe tisočake, samo da bi nudilo svojim članom, prijateljem in sploh ob-činstvu nekaj sodobnega, kar se je stro-

Iz Metlike

— Zigosanje sodov. Pregledovanje in ži-gosanje sodov pri postaji za kontrolo so-dov v Črnomlju bo 11. januarja, 15. fe-bruarja in 8. marca.

— Sekanje božičnih dreves. Sresko na-želstvo v Črnomlju je izdalo strogo od-redbo glede sekanka božičnih dreves. Od-rejeno je, da se smejo božična drevesca pridobivati le iz preostlega mladja. Zlasti je treba skrbeti, da se ne sekajo samo lepa drevesca in slabša pušajo, ker je to negospodarsko in kaznjivo. Vsako neprav-i no postopanje, zlasti pa tatvine, bo stro-go kaznovano.

— Nezgoda. V petek dopoldne je mesar-ski vajenec Križan pri paranju volovske kože postal tako neprevidno, da mu je nož spodrsnil in mu v močnem zamahu prerazil čelo.

— Miklavžev sejem. Prihodnji semanj dan bo v torek 10. decembra.

— Zvočni kino. Drevo ob 20. ter jutri ob 15. in 20. bo predvajal velenimiv film »Heroji zapada«. c3kčk niat rdgove umlhwy bfskpx S</

Dr. Živko Lapajne:

Načrt zakona o iztrebljanju tuberkuloze

Znani raziskovalec tuberkuloze, zdravstveni nadzornik dr. Živko Lapajne v Ljubljani, nam je dal na razpolago najnovejšo delo, ki ga je predložil g. ministru za narodno zdravje. Kdor bo ta spis točno proučil, bo ostal prav lahko z rodbino vreden varen pred mrlitko-tuberkulozo, zlasti, če živi v Sloveniji. Priobčujemo spis s pripombo, da bo avtor na podpisane pripombe radevolje odgovarjal. — Uredništvo.

Načrt ima naslednje besedilo:
A. Preventiva tuberkuloze.

1. Stanovanje se redno preiskuje glede higijene. Stanovanj, ki jih spozna zdravstvena oblast kot nehijska (brez sonca, mokrotna, s premajhno kubaturo itd.), se morajo kot ljudska stanovanja prepovedati. V tem primeru je dolžnost občine, da skrbi za nadomestek v obliki higienskih stanovanj. Kletna stanovanja se ne dovoljujejo več. Kot klet se smatra vsak prostor, čigar tla so pod zonanjo površino zemlje. V kolikor je ta dolžba v protislovju z obstoječimi gradbenimi predpisi, se ti razveljavljajo.

Obrazložba

Tudi naša država pozna nekaj protituberkulozne zakonodaje, vendar je to rečna in drobna cvetka, na videz krasna, v bistvu pa strupena orhideja. § 33 zakona o zatiranju kužnih bolezni zahteva od države: izobraževanje in poučevanje naroda ustanove za brezplačno in ceneno zdravljenje, nadziranje stanovanj — vendar le, ako se je že pojavila tuberkuloza — izolacijo v bolnicah, ustanavljanje zdravilišč, okrevališč in posvetovalnic, kolonij za dojenje iz tuberkuloznih rodbin, posebne šole za otroke, ki se nagibajo k tuberkulozi.

Nadalje: dispanserje v občini nad 10 tisoč prebivalcev, dokaz, da ne bolujejo za aktivno tuberkulozo od dojlj, živiliških delavcev, brivcev, rodbin, ki sprejemajo dijake na stanovanje in zdravstvenega osebja. Nadalje ne smejo opravljati svoje službe učitelji in vzgojitelji z odprto tuberkulozo, za šibkejša otroke, ki so nagnjeni k tuberkulozi, pa naj se odpravljajo šole v okrevališčih in šole v naravi.

Za oko je orhideja krasna, toda če je le nekoliko povonjavna, občutimo, da gre za težko strupeno cvetko. Samo eno pojasnilo iz konkretnih primerov:

Mlad gimnazijski suplent, oženjen, z dvema otrokoma, oboli za odprto tuberkulozo. Odide v sanatorij, vzlic ugodnostim gladije medtem rodbina, po 2letnem bivanju v sanatoriju pride bolnico, čez pol leta exitus. Ker je bolehal za odprto tbc, je moral zapustiti šolo, med boleznijo je gmotno upropastil rodbino, efekt sanatorija in bolnice: exitus! Socialno misleč človek, si misli: zakon je pravilen, toda krut in popolnoma asocialen. Ako mora učitelj zaradi tbc v zdravilišče, bi moral med tem rodbina prejemati vse njegove prejemke, on pa bi se moral zdraviti brezplačno in na najboljši način. Zakon je tu predačial nekaj popolnoma asocialnega.

Porodna babica na deželi oboli za odprto tbc; po zakonu mora prenehati s prakso (ogroža novorojenčka), toda ona vendar živi od prakse, zajamčeni bi ji morala biti eksistenca, izgubiti ne bi smela službe, kakor se je zgodilo. Vidimo, da je zakonita zahteva pravilna, toda popolnoma asocialna. Bolezen obravnava zakon na isti način kakor zločin, ki ima za posledico izgubo službe.

Mlada kmetica oboli za odprto tuberkulozo, za njo se zakon prav za prav niti ne zanima, kajti odprte tbc dandanes niti javiti ni treba. Obolela mati 4 otrok pride v bolnico, kjer jo zdravijo tri mesece, nato pa odpuste — kot neozdravljivo. Nasvetujejo ji hiralinco. Ali je to človeško, mladega človeka poslati v hiralinco? Ali je to pravilno, zdraviti tri mesece odprto tuberkulozo in jo potem neozdravljeno odpustiti? Omenjena mati je šla domov, kjer je okužila svojega dojenčka — exitus za meningitis — in trije otroci so oboleli za kavernami. Naposled je mati umrla (primer iz okolice Ljubljane).

Jasno je, da obstoji kričasta potreba po novi protituberkulozni zakonodaji. Orhidej naš narod ne potrebuje, pač pa krepkega in zdravega kruha. Dajmo mu ga, zahtevamo socialno pravilno protituberkulozno zakonodajo, vsaj nekoliko podobno onim v drugih kulturnih državah. Državniku mora biti dovolj, ako ve, da umrje v Jugoslaviji leto za letom 35.000 ljudi zaradi tuberkuloze. To stanje je državni škodljivo, in ji ne dela časti.

2. Ze obstoječi prostori, ki služijo kot stanovanje ali za bivanje ljudi sploh (gostilne, restavracije, bari, kina itd.), se po naredbi bana obdavi do dvojne višine sedanjih dajatev. Donos tega davka se nakazuje pristojnim higienskimi zavodom za vzdrževanje otroških kolonij.

Obrazložba čl. 1.

Kulturni človek preživi polovico svojega življenja v stanovanju. Ni ga medicinska n asvetu, pa ni treba, da bi bil fiziolog, ali celo epidemiolog, ki ne bi zahteval higienskega stanovanja za človeka; ni je kulturne države, ki bi ne predpisovala higijene za stanovanja. Posledica nehijske v stanovanju je po mnenju pisca, ki sem postavil novo teorijo o postanku tuberkuloze izbruh tuberkuloze. Naša zakonodaja je v tem pogledu — podobno kakor marksatera v drugih kulturnih državah — povsem nezadostna. Predpisuje higiensko stanovanje, dovoljuje pa kletna stanovanja. Vsaka klet je za bivanje nehijska. Ako hočemo tedaj iztrebiti tuberkulozo v našem narodu, moramo dobiti strožjo stanovanjsko zakonodajo, klet mora biti kot stanovanje absolutno izključena.

Ze omenjeni § 33 obstoječe protituberkulozne zakonodaje predpisuje nadziranje stanovanj, če se je v njih pojavila jetika. Tu je zakonodajalec zagrešil nekaj, čemur pravi naš narod zvonjenje po toči. In nadziranje? Komu naj služi? Ali naj pride oskrbna sestra in dožene, da stanovanje nima sonca, nima kubature, da so stene vlažne itd. Cemu naj služijo te ugotovit-

ve, ako pa po zakonu ni mogoče tega pogubnega stanovanja prepovedati? Saj ven dar niti oskrbna sestra niti gradbena oblast ne bosta mogla iz kleti napraviti suhega, solnčnega in zračnega stanovanja? Zdravo stanovanje je po mnenju vseh higiNIKOV najvažnejša preventiva tuberkuloze.

Obrazložba čl. 2.

Dočim bo členu 1. ob gradbenih in stanovanjskih komisijah prav lahko v celoti ugoditi, bi nastale brez drugih ukrepov težkoče pri asanaciji že obstoječih nehijskih stanovanj. Ta imajo že dovoljenje, torej pridobljena prava. Tukaj tedaj ni mogoče drugače vplivati, kakor da država take prostore — ki pomenijo zdravstveno kvar za ves narod in pospeševanje tuberkuloze — močno obdavi. Predlagan je dvakratni davek, namenjen prav tako v korist preventivi tbc v obliki pospeševanja kolonij k tbc nagibajočega se naraščaja. Te kolonije so priznane sigurno sredstvo v preventivi tuberkuloze.

3. Telovadba v zaprtih prostorih se prepoveduje. Mesto tega je po učnih zavodih vseh stopinj uvesti telesno vzgojo naraščaja v prosti naravi, zlasti se priporočajo: šolski izleti v naravo, turiztika s plezanjem, lahka atletika, razni športi, predvsem plavanje na prostem, kajak, smučanje.

Obrazložba čl. 3.

Prepoved telovadbe v zaprtih prostorih je dosledna v smislu teorije, da je tuberkuloza infekciозна bolezen, povzročena po trajnem uživanju umazanega zraka. Marksikak izborni gimnazij je že postal žrtve tuberkuloze, nikoli pa to ni primer pri planincih, lahkih atletih, plavalcih, kajakaših, smučarjih itd., kajti vsi ti se obilno gibljejo v čistem zraku.

Telovadnic odpraviti ne bo težko. Predvsem so to drage naprave, ki se nikdar in z nikakimi sredstvi ne dajo urediti tako, da bi bile brezprašne, poleg tega so nepotrebn. Po zakonu so predpisane itak samo za višje šole (mešanske in gimnazijske). Ev. pomisleki telovadnih pedagogov, da pozimi in ob deževju ni mogoče telovadba na prostem, se bodo pač lahko premostili. Ob deževju se bo poutevala teorija v zakurjeni telovadnici, ob lepem vremenu pa se bo naraščaj uvažal v zgoraj navedene športe. Tako se bo ojačeval v zdravju, predvsem pa pred obolenjem za tbc.

4. Vso slabotno deco je ob počitnicah oddati v pravilno prirejena in urejena taborišča v zdravilnih podnebnih (počitniške kolonije). Zlasti se priporoča gozdovništvo, pri njem pa pouk o tesarstvu za dečke, pouk v gospodinjstvu in negi otrok za deklice.

Obrazložba čl. 4.

§ 33 zakona o zatiranju kužnih bolezni pozna med drugim kot preventivo proti tbc kolonije za dojenje iz tuberkuloznih rodbin. Takih kolonij do danes v državi ni, seveda so pa potrebne. Brez dvoma je, da se morajo dojenčki, ki so posebno ogroženi od odprte tbc (smrtna meningitida), absolutno izolirati pred to nevarnostjo. Vse to pa bo prav lahko izvršljivo po tem zakonu, po katerem se bo odprta tbc v celoti izolirala. Predlagane kolonije bodo s tem popolnoma odpadle.

Zakonodajalec pa mora imeti pred očmi, da tudi drugi otroci često obole za tuberkulozo (največ za tbc zlez). Za vso ogroženo deco je torej skrbeti, ne samo za dojenčke. Po novo postavljeni teoriji pisca o zdravljenju tuberkuloze po načinu jugoslovenskih pastirjev se bo to prav lahko in s primeroma malimi stroški izvršilo v počitniških kolonijah v zdravilnih podnebnih. Izkusnje vseh narodov, zlasti tudi higienskega zavoda v Ljubljani, nas uče, da je za naraščaj najboljša in najsigurnejša preventiva, ako ga pošljemo v dobrih velikih počitnic (za dva meseca) na bivanje v zdravilno podnebje. Kakšna so ta zdravilna podnebja (Klima tuberkulozsim avertens) je točno popisano v piščevi razpravi o novi teoriji postanka tbc in novi ter najcenejši metodi zdravljenja tbc. Take kolonije morajo biti seveda pravilno organizirane, naraščajniki morajo biti namreč z gotovostjo zavarovani pred prehladom, morajo biti krepko prehranjevani, na primer pod nadzorstvom požitvalnih učiteljev in učiteljic. Uvedbo bi se na primer gozdovništvo s taborenjem pod dobrimi šotki in s poukom o tesarstvu, kar pomeni gibanje v čistem planinskem podnebnju. Za deklice bi bil poleg gibanja še pouk v gospodinjstvu, ki je po naravi združen s higienskimi podukom in ev z negovanjem otrok, kar je vsaki bodoči mati nujna potreba.

5. Vsa večja mesta in vsi industrijski kraji, kakor jih določi ban, morajo takoj in stalno skrbeti za higieno zraka na svojem zemljišču, t. j. morajo skrbeti, da se ne dviga prah po cestah zaradi motornih vozil (tlakovati vse ceste), nadalje ustanoviti industrijske okraje v legah, ki odstranijo dim in saje od mesta proč, morajo ustanoviti in vzdrževati igrišča za predšolsko deco v čistem zraku, po možnosti v klima tbc avertens, morajo ustanovljati in vzdrževati gozdne šole v čistem zraku, po možnosti v klima tbc avertens, skrbeti za zdrava stanovanja za rodbine ogrožene od tbc, pa za zdrava stanovanja v sobeno čistem zraku, po možnosti v klima tbc avertens.

Obrazložitev čl. 5.

Vsi zgornji zahtevki so v polnem skladu s teorijo pisca o umazanem zraku. Vsi kulturni narodi odstranjujejo prašenje po motornem obratu avtomobilov s pomočjo pravilne ureditve cest, pri nas je stvar šele v početkih. Nobenega prometnega kraja bi zaradi nevarnosti tuberkuloze ne smelo biti brez tlakovanih cest. Industrijski okraj je prav tako protituberkulozna nujnost. Tudi igrišča za predšolsko deco. Dandanes tudi izobražena mati nima pojma, da je za njenega otroka neobhodno potreben čist zrak, ker ga vozi po sredi mesta na sprehod, kjer uživa prah ceste in pline motorjev, namestu gozdni ozon. Dandanes celo zdravnik nimajo pravih pojmov o higieni zraka, ne vedo, da so podnebja diferentna, in da ni vseeno, ali ustanovim gozdno šolo v slabem, dobrem ali najboljšem zraku (Klima tbc avertens). Res je, da piščeva teorija o

umazanem zraku se ni priznana, toda ni treba, da bi bil človek zdravnik, da si razjasni, da za človeka ni vseeno ali uživa Co v zraku ali O₂.

S skrbjo za higieno zraka bi nastale torej za vsak omestno občino važne, vendar v splošnem prav lahko izvršljive zahteve. Ali je morda težko doseči, da bi imele tiskarne, tekstilne industrije, tobačne in druge prašne industrije higienske, solnčne, zračne in suhe lokale s predpisanim morda kakka težkoča, da bi imela v zelo dobrem podnebnju ali ev. celo v klima zratenjem (ev. ekshaustorji)? Ali obstoji avertens igrišče za predšolsko deco, če pešje do tega igrišča izven mesta tramljav, železnica avtobus itd.? Gotovo ne, to igrišče občina prav lahko uredi tako, da bo pristopno tudi najrevnejši rodbini. Mesto bi tamkaj nastavilo oskrbne sestre, tamkaj bi dojenček dobival pravilno hrano, bivali bi ob lepem vremenu tamkaj lahko ves dan. To bo za naraščaj najboljša doto za poznejše življenje. Malenkost je opremiti taka igrišča s peskom, malenkost postaviti gugalnice itd. Za ježo na bosanskem konjiču bi se plačala mala odškodnina.

Popolnoma v skladu s piščevo teorijo o klima tbc avertens je tudi zahteva po posebno zdravim stanovanjih za tuberkulozno rodbino. Često se vrne iz zdravilišča član rodbine ozdravljen, vendar še slabotne. Če pride dotični petičnik zopet v slabe razmere in mora zopet uživati umazan zrak, se bo prav hitro pojavila recidiva in tedaj bo okužil še svoje. Ves trud in vse gmotne žrtve so bile zaman! Zato je treba vse take po tbc ogrožene rodbine namestiti v posebno zdravih stanovanjih. Ako ima n. pr. kako mesto ali industrijski kraj v bližini (Ljubljana ga ima ob savskem bregu) odlično protituberkulozno podnebje (klima tbc avertens), ne bo prav nič težavno ustanoviti tukaj zdravilni mestni okraj (cesta Zdravja). Definicija klima avertens je tale: Prebivalci klima avertens so prosti tuberkuloze (statistika), tuberkulinski poskus na njih = 0, tuberkuloza vsake vrste (razen meningitide in miliarne tbc) se v njem ozdravi od zraka samega.

Pripomniti je še, da je klima avertens tudi drugače zdravilen in se na solncu takih podnebnj ozdravijo tudi ischia, rheuma in druga iz prehladov izviročaja obolenja (ultravijoličasto žarenje).

6. V srezih, ki jih določi ban, spada odprta tuberkuloza med bolni, ki se morajo prijavljati po zakonu o zatiranju kužnih bolezni. Vsak primer odprte tuberkuloze je treba takoj osamiti.

Obrazložba čl. 6.

Znanstveno je dognano, da je tuberkuloza kužna bolezen; bacil tuberkuloze je močno razširen, izmed mestnih prebivalcev se v teku svojega življenja skoro vsako okuži. Ne samo zdravniku, tudi laiku je dandanes jasno, da je jetičnik z odprto tuberkulozo, ki oddaja na tisoče bacilov v okolico pri kašlju, z gnojem itd. za svojo okolico zelo nevaren. Dojenčku prav lahko upihne luč življenja. Preiskave po primeru smrti za tuberkulozo kažejo redno, da je umrl — po večini trpi bolezen 3 do 4 leta — več svojcev okužil. Ni treba biti medicince, da človek uvidi nujno potrebo, da se vsa odprta tuberkuloza osami. Bolnik naj gre v zdravilišče, se tamkaj popolnoma pozdravi in vrne domov; vsakdo ga bo vesel! Toda to se pri nas v Jugoslaviji ne godi, pač pa drugod n. pr. v Italiji, itd. In zakaj ne tudi pri nas, ali ni to znano našim ministrom, našim državnikom, našemu narodu? Saj umira v Jugoslaviji na leto 35.000 mladih žrtve, v Zagrebu pa vsak dan 1 Hrvat za tuberkulozo. V resnici izgleda, da je znanje o tuberkulozi, zlasti še pri inteligenci, v njeno lastno škodo, zel opomankljivo. Drugače bi se ne pripetilo, da bi umrl za tbc nadarjen mlad profesor itd., s pravočasno preventivo bi bil zavarovan pred tbc obolenjem.

Jasno je, da moramo zahtevati izolacijo vse odprte tuberkuloze. Ali ni potem čudno, ako naša protituberkulozna zakonodaja, že večkrat omenjeni § 33 zakona o kužnih bolezni, niti ne pisne o izolaciji odprte tuberkuloze, ne zahteva niti nje prijave, ne pozna niti razkuženja po smrti jetičnika, kar zahteva celo slovenski kmetič! Seveda tudi ne omenja bacilosecev tuberkuloze. Dandanes zdravimo z velikim uspehom bacilosece differtie, morali se bomo lotiti tudi osamljenja — dandanes še neozdravljivih bacilosecev pogubnega in v Jugoslaviji zelo razširjenega trebušnega legarja itd. Toda protituberkulozni zakon si smeje živijo zakriva oči in — molči! Zakaj? Ker mu je problem preveč! Kajti osamiti 35.000 oseb — neposredno pred smrtjo je skoro vsak jetičnik infekciözn — se zdi zakonodajalcu naloga, ki je neresljiva za njo mu moramo povedati: neresljiva zanj; treba bo pač poklicati smeeljših zakonodajalcev.

Kakor pa je iz čl. 6. razvidno, tvdi pisec ne smatra, da bi se mogla obvezna prijava odprte tuberkuloze uveljaviti čez noč, pač pa postopno. Obvezna prijava mora namreč imeti takojšnjo posledico osamosvojitve odprte tuberkuloze. Treba bi bilo tedaj 35.000 postelj, katerih sedaj nimamo. Dandanes zdravijo v vseh zdravstvenih zavodih Jugoslavije samo 1 odstotek vseh jetičnikov (dr. Savič). Ako prijavimo odprto tbc, moram imeti za njo takojšnjo možnost osamitve v kakem zavodu. Majhen del obolelih si bo posteljo v zavodu lahko plačal sam, za druge bo plačala zavarovalnica, za ubožne plača že danes država po zakonu. Prav za prav je tedaj preskrbljeno za vse, manjka le zavodov in postelj. Kakor bomo pozneje videli, je stvar primeroma prav lahko in zelo poceni izvršljiva, brž ko se uporabi piščeva najcenejša in obenem najsigurnejša metoda zdravljenja, metoda jugoslovenskega pastirja. Seveda tudi po tej metodi ne bo mogoče stvari urediti čez noč, pač pa to bo mogoče v 2 do 3 letih. Dotlej se pač mora prijavljanje omejiti na nekaj srezov, ki naj jih določi ban po svojem preudarku. Za prijavo je potreben rentgenski izvid, ki ga je v Sloveniji prav lahko dobiti, v nekaterih oddaljenejših krajih sicer težje, kar pa bo prav lahko izpopolnilo. Z izolacijo vse odprte tuberkuloze se bo številno obolenj takoj zmanjšalo za polovico.

(Nadaljevanje sledi)

Iz Celja

—c Počastitev zaslužnega sokolskega delavca. Sokolsko društvo Celje-matica je priredilo v sredo v Narodnem domu dobro obiskan družaben večer v počastitev 70letnice azilnega društvenega blagajnika in župnega matrikarja, sokskega upravitelja v p. brata Jožeta Pečnika. Društveni starosta br. dr. Miko Hrašovec in župni starosta br. Jože Smertnik sta v lepih govorih podčrtala slavljenceve zasluge za celjsko matično društvo in za sokolsko župo ter se mu zahvalila za neumorno delo. Brat Jože Pečnik se je obenem govornikoma ginjen zahvalil. Izjavil je, da je storil samo svojo sokolsko dolžnost in da bo tudi v bodoče rad posvečal svoje moči Sokolu. Jubilar je prejel v dar le-o sliko, pokrajini k mrtvi iz celjske okolice, delo akad. slikarja br. Mroslava Modica. Članice pa so mu p.klonile sopek.

Miklavževanje DATŠ

danes točno ob 20. uri
Celje Narodni dom

—c Veselo telovadno uro priredi Sokolsko društvo Celje-matica drevi ob 20. u telovadnici v mestni narodni šoli. Društveni prednakiš zbor bo poskrbel, da bo razvedrila dovolj. Vabimo brate in sestre, da obiščejo to zabavno telovadno uro Z. —c Predavanje za privatne nameščenice. Podružnica Zveze privatnih nameščenic v Celju priredi v torek 10. t. m. ob 20. v restavracijskih prostorih Narodnega doma važno predavanje o razvoju pokojniškega zavarovanja v zvezi z najnovejšo zakonodajo.

—c Miklavževanje za revne otroke. Podpornο društvo za revne otroke v Gaberju priredi v nedeljo 8. t. m. ob 15. u telovadnici II. deške narodne šole v Komenskove ulici Miklavžovo obdaritev s predstavo malčkov iz otroškega vrta v Gaberju. Prijatelji revne mladine so vabljeni, da se udeležijo prireditve.

—c Tekstilna tovarna »Elka« v Celju, last g. Leona Kudija in Franca Dobovičnika, bo obdarila z lastnimi izdelki 80 revežev in podarila vsakemu revežu še 2 kg pšenične moke. Mestna občina celjska se za ta velikodušni dar v lastnem in v imenu obdarovancev iskreno zahvaljuje.

—c Ob prvi obletnici smrti narodnega učitelja in vzgojitelja Franja Krajnc, velikega dobrotnika Družbe sv. Cirila in Metoda, so se odbornice ženske podružnice CMD v Celju v četrtke poklonile pokojnikovemu spominu in okrasile njegov grob na okoliškem pokopališču z zelenjem in cvetjem.

—c Umrl je v četrtke v Celju v starosti 78 let g. Anton Gornik oče trgovčeve soproge g. Loibnerjeve. Pogreb narodnega in značajnega moža bo jutri ob 16. iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Pokojnemu bodi ohranjen lep spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

—c Nogomet. Jutri ob 14. bo na celj. ki Glaziji prvenstvena tekma medin SK Celja in SK Jugoslavije. Ta tekma bo odločilna za prvo mesto.

—c V celjski bolnici je umrl v sredo 47letni dninar K. Resec iz Zg. Gruševlj pri St. Petru v Savinjski dolini, v pe ek pa 36letni progovni deavec Martin Ocepsek s Slatine pri Šmartnem ob Paki.

—c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel v nedeljo 8. t. m. zdravnik dr. Drago Hočevar v Kolenčevi ulici.

—c Tragična smrt. V četrtke se je ponesrečil 36letni v Konjice pristoini deavec Stanko Mageri iz Pečovnika pri Celju, ki je bil zaposlen pri regulaciji Savinje na Polulah pri Celju. Pri delu se je vsula nani težka plast kamena in zem je ter mu zlomila hrbenico. Mageria so prepeljali v celjsko bolnico, kjer je v petek ob 10.30 dopoldne izdihnil.

—c Nesreča ne počiva. Ko se je 32letni lesni trgovec Ciril Stijlic z Rečice ob Savinji peljal v torek z motornim kolesom, je padel tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo pod kolonom in se poškoval tudi po obrazu. — V Loki pri Zusmu je padel 77letni občinski revež Joip Trunket čez skao in si nalcml desno nogo v gležnju. — Ko je 27letni sin posestnice Jože Siemenšek iz Konjice čitil v Sredo puško, se mu je sprožil a. Nboj ga je zadel v levo roko in mu razmesaril prste. — V ponedeljek je kos železa udaril

42letnega delavca Josipa Peniča z Lave pri Celju po levi roki in mu jo na gnil v zapetju. — Ko se je 7letna uadnikova hčerk Kornelija Birsova iz Celja vračala v sredo iz šole, je padla in si nalomila levo roko v zapetju. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

—c Usoden padee. V Veliki Pirešici je padla preužitkarica Ana Tomanova v sredo doma s klopi in si zlomila desno nogo v boku. Ponesrečenko, so prepeljali v celjsko bolnico.

—c Ni hotel na robiho. Okrožno sod šče v Čakovcu je pred desetimi leti obsojilo 37letnega delavca Valentina S. iz Čakovca na 3 leta robije. Obsojenec: na je pobegnul in se vseh deset let ptičali okrog. V zadnjem času je živel v Nemčiji. Pred dnevi je prišel v Celje. V četrtke ga je celjska policija aretirala. V petek: so ga prepeljali v Čakovcu in ga izročili tamkajšnjemu sodišču.

—c Celjski šahovski klub je v sredo zvečer zaključil svoj splošni turnir. Prvak je postal Niko Latinović z 8 točkami in pol izmed 10 dosegljivih. Sedita Božo Pleterški s 7 točkami in pol in Skitek ml s 5 točkami. Vsi trije so preiel lepe nagrade.

—c O potovanju z jadranske obale na vrhove Durmitorja bo predaval v četrtak 12. t. m. ob 20. v risalnici mešanske šole prof. Viktor Petkovšek iz Maribora. Predavanje bo pod okrilom Savinjske podružnice SPD v Celju. Predavatelj bo predval barvaste filmske posnetke s svojega letošnjega potovanja z mornao višin Durmitorja.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9						10	
11				12			
13				14			
15				16			
	17	18				19	
20		21				22	23
24	25					26	
27						28	
29				30			
31						32	

Pomen besed

Vodoravn^o: Reka v Srbiji, 5. grška boginja za labudom, 9. japonska tiskovna agencija, 10. glasbilo, 11. pisarniško mesto na Arabekem polotoku (angleško), 12. glavno mesto južnoameriške države, 13. bosanska gostilna, 14. mestece v Bold Kotorški, 15. staroslovanska pijača, 16. poljski pridelek, 17. glasbilo, 21. srbski skladatelj, 22. osebnit zaimek, 24. modri ateusik zakonodavec, 26. dalmatinski otok, 27. gora na Koroskem, 28. gora v Bolgariji, 29. otok v Jadranskem morju, 30. dan, 31. svetopisemska oseba, 32. nevestina odpravna.

Navpično: 1. država v USA, 2. orožje, 3. del očenaša, 4. nemška reka, 6. armensko mesto v Transkavkaziji, 7. krajevni prislov, 8. žensko ime, 12. zdravilišče na Hrvaškem, 14. vrsta kraškega vina, 16. rumunska tiskovna agencija, 18. preprosta stavba, 19. vražji čbek, 20. levi pritok Bosne, 23. grški otok, 25. žuželka, 23. poljski pridelek, 28. odlikovanje.

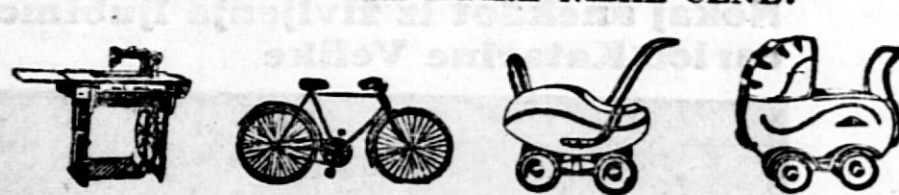
Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodoravn^o: 1. krap, 5. svak, 8. Magalov, 10. Apel, 11. Sa, 12. la, 14. as, 15. sad, 16. Uran, 18. šema, 19. Arizona, 20. Iran, 21. lord, 23. ras, 24. to, 25. ar, 26. et, 27. leha, 29. Borodin, 31. Ares, 32. vaza.

Navpično: 1. kmalu, 2. Ra (radij), 3. aga, 4. Papanin, 5. sol, 6. v v, 7. klada, 9. les, 11. Samara, 13. Ararat, 15. seno, 17. Aras, 18. Solohov, 20. Irena, 22. Drina, 24. Ter, 27. los, 28. Ada, 29. Be (berlji), 30. iz.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozčki, dvokolesa, šivalni stroji, prevozniki tricikli, pnevmatike. — Ceniki franko! TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4

Dajte mi 3 metre samoverznic!

Kdo bi tako kupoval, namesto da bi vprašal po kakovosti! Pri nakupu žarnic zahtevajte izrecno le kvaliteto TUNGSRAM-KRYPTON žarnice: Ista da več sončnim žarkom podobne svetlobe in porabi pri tem mnogo manj toka!

BOLJSA LUC, MANJSI STROSKI!

Zidanje Petrograda je zahtevalo 100.000 žrtev

V 20 letih zgrajeno mesto — Življenjsko delo Petra Velikega

L. 1700 je Peter Veliki sklenil 30-letno premirje s Turki in napovedal vojno švedom. Čeprav je bila švedska armada mnogo manjša kakor ruska, je bila vendar zmagovita. Ko je car zvedel za poraz svoje vojske, je dejal: »Vem, da nas bodo švedi še večkrat premagali, toda končno se bomo tudi mi naučili premagati jih. In v resnici so se naučili. Čez nekaj let je Peter Veliki odbil švede in zmagovito prodrl na zasedeno ozemlje vzdolž reke Neve. Ko se je približeval ustju te reke, se je v njem zbudila zamisel, da postavi tam trdnjavo. Ko je nekdo jezdil ob bregu Neve se je ob rečnem ustju nenadno ustavil in obrnil na zahodu dejal svojim spremljevalcem: »Odpri bom okno v svet, skozi katerega bom gledal vso Evropo, iz mojih podanikov pa bom ustvaril evropski narod. Namočil bom svoj žejni meč v krvi nesrečnih švedov«.

silno težkem delu. Če je kdo izmed delavcev zbolel, ni nihče temu posvečal nobene pozornosti. Delavec se je zavlekel na kak zapuščen kraj, kjer se je vlegel, ne da bi se vstal. Ko so pozneje tudi delavcem nudili zdravila, so jih mnogi odklanjali in so rajši umirali.

Kljub vsem tem težavam je delo precej hitro napredovalo. Trud, ki ga je zahtevalo zidanje Petropavlovskih trdnjav, se je kmalu poplačal. Če čez dve leti so švedi zaman oblegali trdnjavo. Ko je bila švedska vojska odbita, so začeli še bolj utrjevati mesto, čeprav je bilo tedaj še povsem prazno. Plemiči pa tudi preprosti podaniki se v začetku niso hoteli naseliti v novem mestu, potem pa jih je Peter k temu prisilil. Nastanek Petrograda je edinstveni v zgodovinah mest. Silno trpljenje je posvetilo njegove temelje, ne pa slovesnosti ob zvonjenju zvonov. Statistika nam kaže,

Car Peter Veliki

Ta bojevitost izjava je značilna za značaj Petra Velikega. Že v starosti 9 let, ko se je igral z lesenimi vojniki, je kazal svojo bojevitost. Bil je v resnici vzgojen na poseben način. Pogosto se je potikal po ulicah in opazoval je rokodelce pri njihovem delu, zato se je pa tudi pozneje s takim veseljem učil rokodelstva.

Nekega majniškega dne 1. 1703 je Peter Veliki križaril z ladjo po mračnih severnih vodah, nakar se je ustavil pri malem otoku in sklenil, da položi tam temelj močnejše trdnjave in nove prestolnice ruske države. Na samo carjevo besedo je začelo takoj delati 20.000 mušikov poleg številnih vojakov in obrtnikov. Posamezniki, ki jih je car odlikoval, so nadzirali to veliko delo, a tudi car sam je prihajal vsak dan gledat, kako delajo, in jih vzpodbujati. Zidanje Petropavlovskih trdnjav je napredovalo zelo hitro. Ko je bila sezidana, so privedli veliko slovesnost, ki se je je udeležil tudi car Peter. Pri zidanju Petrograda je moralo sodelovati tudi okoliško prebivalstvo, tako da se je število delavcev podvojilo. Delo je bilo treba čim bolj pospešiti, kajti delavci so zaradi izredno slabih razmer in neprimerne hrane umirali v množicah. Delo je bilo silno težko, zlasti če, ker niso imeli orodja in so zemljo prenašali v vrečah, ker niso imeli vozil za prevažanje. Zato je razumljivo, da muški niso opravičali dela z nadejem. Mnogi so šli delat samo iz strahu pred izgnanstvom v Sibirijo, toda mnogi so tudi rajši izvršili samomor, kakor da bi se mučili pri

delu, ki je naporno delo, zahtevalo nad 100.000 človeških življenj. Pri tem je poginilo tudi okrog 10.000 vpletenih v delo. Vse je napredovalo izredno hitro. Ljudje so se dan grozot sibirskih ledenih in se niso upirali. Peter so si tudi plemiči začeli graditi palače ter se naseljevali v novem mestu. Carjeva palača je bila v začetku lesena. Prvo zidano palačo si je poskušal graditi Golovin. Kmalu so se naselili v novem mestu trgovci iz vsakega dela in Petrograd se je začel spreminjati v pomembno pristaniško mesto.

Peter Veliki je izdal ukaz, da se vojaki pri prevozu čez Nevo niso smeli posluževati iznajz z vesli, temveč jermice, da bi se tako čim bolj navadili plovbe. Zato tudi ni dovolil posluževati macesov čez reko. Reka je ustanovila v Petrogradu prvo solo in stivo oredja, da morajo vsi stari nudi svojimi otrokom primerno solanje. Če je imel oče najmanj 500 rubljev prejemkov, je smel sin udeležiti po njem le, če je znal čitati, pisati, računati in če se je naučil latinske ali katerega drugega tujega jezika.

Ob koncu svojega življenja 1. 1725 je bil Peter Veliki izredno bolan na svoje venko delo. V kratki dobi 20 let je sezidal celotno mesto, kar je bil v tistih časih pravi čudež. Tam, kjer je pred 20 leti tekla Neva še skozi gozdove in močvirja, je stalo mnogo krasnih palač in pomasnih stolpov, v novem mestu pa se je razvilo živahno trgsko življenje.

Kakšne so bile Potemkinove vasi

Nekaj anekdot iz življenja ljubimca ruske carice Katarine Velike

Carica Katarina Velika

Doba vlade Katarine Velike v 1. 1762 do 1796 je začetek velikega razcveta zopet v ospredje stopajoče ruske države, ki je po-

stala evropska velesila. V tej dobi so tudi naglo napredovali nekateri dotlej povsem neznan ljudje, ki so se dvignili na povr-

šje samo zaradi tega, ker so bili včasih veliki viadurci.

Ko je Katarina po umoru carja Petra III. presegla svoje garde, je opazila povečano silo v vojski. Carica ga je takoj povabila v avangardno in drugega dne je bil že imenovan za polkovnika in komornega piemca. S tem ujem se je začelo njegovo pravo vstopno napredovanje. Carica favoriti je kmalu postal vrhovni poveljnik ruske armade, veliki admiral Crnega morja in generalni guverner na Krimu.

Letu 1776 je obiskal novo pridobljeno rusko ozemlje avstrijski cesar Jožef II. v spremljavo carice. Potemkin je za to priložnost pripravil pravilnice slovesnosti, prikazih je sampanjev tekel v potokih. Vsak večer so imeli venk ognjemet in na pojedinah so gostom slegli s samimi izrednimi jedmi in zlatih posodah. Največja atrakcija te slovesnosti pa je bila Potemkinova telesna garda, ki so jo sestavljali samo oddelki zen. Izbrana so bila sama lepa dekleta, oblečena v rdeče baržunaste suknjice in zelene kazajke, okrog glav so pa imele ovite snežne bele turbanke, okrašene z novejimi peresi. Cesar Jožef je bil tako navdušen nad to posebno gardo, da se ni mogel premagati, da bi ne poljubil sleherne njene članice. Avstrijski cesar je bil zadovoljen s sprejemom in slovesnostmi, da je pri odhodu odlikoval Potemkina s častjo kneza svete rimske države.

Potemkin je bil v svoji muhavosti nepreračunljiv in nedosegljiv. Tako je nekega dne izvedel, da zna neki častnik v zelo oddaljenem kraju v Sibiriji na izst. grško-katoliški koledar. Potemkin je poslal posebnega kurirja po tega človeka. Kraj je bil tako oddaljen, da je kurir potreboval štiri mesece in prav tako dolgo je trajala častnikova pot v Petrograd. Častnik je preživel strašne dni, kajti ves čas dolgega potovanja si je belil glavo, kaj se mu bo pripetilo pred močnim oblastnikom. Ko je bil po daljšem čakanju sprejet, ga je Potemkin vprašal, katerega svetnika praznuje cerkev 31. avgusta. »Svetega Aleksandra, ekselenc«, je odgovoril poročnik. »Pravilno«, je potrdil Potemkin, ko je pogledal v koledar. »In svetega Nikolaja, ekselenc«, je odgovoril častnik, ne da bi pomislil in še vedno ni slutil, za kaj gre. »In kdaj naša cerkev praznuje dan sv. Barbare?« Ko je poročnik odgovoril pravilno tudi na to vprašanje, ga je Potemkin odpustil z ukazom, naj se vrne k svoji posadi. Odredil je, naj poznavalcu koledarja izplačajo 1.000 rubljev za njegov trud.

Nekega dne je Potemkin vprašal svoje- ga nabočnika, če zna angleški. Ko je nabočnik odgovoril, da ne zna, je Potemkin nekaj mrmral za sebo. Častnik je mislil, da ga namerava Potemkin poslati v Anglijo na važno diplomatsko pot in se mu je z veseljem ponudil, da se bo v najkrajšem času naučil angleščine. Po šestih mesecih se je nabočnik priglasi pri Potemkinu in mu povedal, da je popolnoma obvladal angleški jezik. »To me zelo veseli« — je odgovoril nepreračunljiv Potemkin. »Zdaj lahko prečitaš Shakespeara-jeva dela v originalu. V ruščino še niso prevedena in baje so zelo zanimiva. S čitanjem si boš krajšal dolge zimske večere«.

Neki ruski general se je vrnil iz Italije in pripovedoval je Potemkinu, da živi v Neaplju grof, ki krasno igra na gosli. Potemkin je izrazil željo, da bi slišal igranje tega virtuozna in je ukazal svojemu nabočniku, naj odpotuje v Neapelj po grofa in ga privede v Petrograd. Nabočnik je takoj odpotoval in po dolgem napornem potovanju je končno prispel v Neapelj. Poiskal je grofa in izrazil mu je željo vsemogočnega ljubimca ruske carice. Pokazalo pa se je, da Potemkinovo ime v tujini nima tako močnega učinka kakor v Rusiji. Grof je bil tako ogorčen nad to predrznostjo, da je ukazal svojemu lakajni, naj postavi ruskega oficirja pred vrata. Nesrečnik je sedel obupan na cesti, zavedal se, da mu grozi smrt, če se vrne v Petrograd, ne da bi izpolnil ukaz. Zbudil je celo umišljenje pri nekem beracu, tako je bil obupan. Berac ga je vprašal, zakaj se tako žalosti. Ko se mu je častnik zaupal, je berac zaenkrat Rusa da zna prav tako dobro na gosli, če ne še bolje kakor tisti grof in da bi ga lahko dobro zastopal. Častnik je sprejel njegovo ponudbo, ko se je prepiral, da berac res izvira iz tujine. Prestrel mu je primerno obleko in ga vzel s seboj na pot v Petrograd. Na dvoru je domnevni grof s svojim teranom silno navdušil nabočnika, pa tudi Potemkina, tako da ga je takoj povabil med rusko nabočništvo in mu nadaril veliko nagrado. Tako je brezimi italijanski berac postal prednik ruskega plemičkega rodu.

Najbolj se je Potemkin proslavil s svojimi umetniškimi vasi, ki jih je dal postaviti, ko je carica Katarina potovala v južno Rusijo, da bi si ogledala življenje v oddaljenih gubernijah. Potemkinove vasi so bile mnogo lepše kakor pristne ruske vasi. Postavljene so bile lesene hiše z vsemi pripadajočimi gospodarskimi objekti. Ljudi so nabrali in privedli v te domnevne vasi iz okolških gubernij z živino vred. Na carico so vplivale te vasi prav močno in je izrazilo posebno priznanje njihovega avtorja, tako da je postal generalni guverner na Krimu. Kraljica Potemkinove vasi se je vedno živa in uporabljajo jo zdaj vseh evropskih jeziki.

Defiščina, za katero se bori skoro 5000 dedičev

Pred sodiščem vbelgijskem mestu Gentu se obravnava čudna oporoka. Ki vzbuja pozornost vse belgijske javnosti. Gre za dediščino 4 milijone frankov, za katere se pa poteguje 4700 dedičev. Vprašanje je seveda, ali so vsi ti dediči res to za kar se izdajajo. Oporoka je bila napisana leta 1935. Nekaj žena iz Tamisa v Flandriji je zapustila vse svoje premoženje svojem nečaku Eduardu Oriayu, o katerem pa več let ni bilo nobenega glasu. V oporoki je klavzula, po kateri naj se premoženje v primeru, če bi nečaka ne našli, razdeli med vse sorodstvo.

In prav ta klavzula je kriva, da se je prijavilo toliko sorodnikov. Vsi se spona sklenile na sodišču s polnim imenom narko. Eduarda Oriaya so iskali v vseh svetih, pa niso mogli najti. Sedaj so jeli pritiskati na sodišče in strahu, da bi ne izgubili svojega deleža in končno so se morali sodišče ukloniti ter začeti zapuščinško razpravo, ki pa ne bo tako kmalu končana, ker je dedičev kot lista in trave.

Grško vojno letalstvo

Organizacija letalskih sil — Koliko ima Grčija vojnih letal

Stanje in razvoj grškega letalstva je danes vprašanje, ki zanima vso javnost, ker mu je italjo-grški konflikt namenil nenavadno važno vlogo v prvi fazi najnovejšega mednarodnega zapletljajja.

O grškem letalstvu je bilo znano zelo malo in se o njem tudi ni nikoli ali pa zelo redko govorilo in pisalo.

Ta pomorska država je bila bolj znana po svoji vojni, a prav posebno po svoji trgovski mornarici. Na letalskem področju pa je bilo zopet več znanega o civilnem, trgovskem letalstvu in o prometnih progah, ki so segale preko grškega ozemlja in vezale Evropo z bližnjim in daljnim vzhodom.

Na podlagi podatkov, ki so nam trenutno na razpolago, bomo napravili kratek pregled organizacije grškega letalstva, da pokazemo vsaj približno sliko tega važnega čimtelja v današnjih dogodkih na jugovzhodu Evrope.

Celokupno grško letalstvo je podrejeno letalskemu ministrstvu, ki se deli predvsem v dva velika organizma, direkcijo za vojno letalstvo in direkcijo za civilno letalstvo. Ostale sekcije letalskega ministrstva so namenjene tehnični službi, financam, gradnjam, meteorološki službi, itd.

Ministru stoji ob strani permanentni letalski svet, ki je pod njegovim predsedstvom svetovni organ.

Generalni štab vojnega letalstva ima 4 oddelke, ki operirajo z grškimi letalskimi silami. Ti oddelki so: organizacija letalske sile in mobilizacija materiala, obveščevalni oddelki, operativni oddelki in »šolski« oddelki.

Celotna letalska sila je razdeljena v 10 skupin, vsaka skupina pa v 3 eskadrile.

Štiri skupine so določene za sodelovanje s četami na zemlji, dve skupini za sodelovanje z vojnim brodom, dve sestavljata lovsko letalstvo, ena bombno, ena pa je določena za solanje.

Na vprašanje, ki trenutno široko javnost najbolj zanima, namreč koliko ima Grčija vojnih letal, je zelo težko odgovoriti. Italijanski list »Le Vie dell' Arie« je cenil pred nekaj časa grško vojno letalstvo na 120 letal skupno a hidroplani, nemški »Handbuch der Luftfahrt 1939« pa ga cenil na 125 letal, med katerimi je 20 hidroavionov.

Ako upoštevamo sorazmerno velika narocila v poslednjem času, se nam zde te številke majhne ter je številka 250 do 300 letal mnogo verjetnejša.

O tipih letal, ki so zastopani v grškem vojnem letalstvu, je treba takoj podčrtati, da Grčija nima in ni imela svoje lastne letalske industrije in da so vsi tipi njenih vojnih letal iz tujinskega porekla.

V grškem lovskem letalstvu so poleg angleških glosterjev (tip Gloster »Gladiator«) najmočnejše zastopani poljski lovski enosedi P. Z. L. 24, med tem ko tvorijo bombno letalstvo poleg zastarelih francoskih Bréguet-ov 19 in Potez-ov 25, moderni angleški Bristol »Blenheim« in francoski Potez 63.

Bristol Blenheim-ic so dvomotorni bombniki z brzino okoli 475 km na uro. Obojeni so z 2 strojkama in nosijo do 600 kg bomb. Tudi francoski Potez 63 je dvomotorni bombnik (more biti tudi lovec-

rušilec in daljni izvidnik), trosed z brzino okoli 450 km na uro, oborožen z 2 topoma in s strojnico ter nosi 400 kg bomb.

Za solanje služijo zastareli francoski Potez-1 25, medtem ko sestavljajo pomorsko letalstvo po večini nemški Dornier-ji Do 22 poleg angleških torpednih aeroplanov Hawker »Horseley« in Fairey III. F.

Za vzgajanje letalskega osebja so v Grčiji 4 šole: ena za letalske častnike, ena za letalske podčastnike, ena za tehnike in ena za letalske specialiste.

Kakor je videti, je torej organizacija grškega letalstva urejena zelo sodobno, čeprav — naravno — v majhnem obsegu. Dasi Grčija ne razpolaga z velikimi številami letal, ima vendarle sorazmerno mnogo letališč, kar bo moglo biti izredno važno in pomembno v nadaljnjem razvoju letalskih operacij v sedanji vojni.

Tolikšno število dobrih letališč je pripisati predvsem zaslužnemu grškemu civilnemu letalstvu, ki je stremelo vedno za tem, da se čim večje število ugodnih terenov usposobi za promet, ter je na ta način največ pripomoglo k velikemu razvoju aerodromov v Grčiji.

Eno najboljših in največjih letališč je nesporno mešano, vojaško in civilno letališče Atene-Tatoš, ki je 17 km daleč od Aten v mestu Dekelia. To je izredno lep teren, ki meri 1500×800 m. Razeza se na planoti z nadmorsko višino 240 m.

Mešano letališče Solun v Sedesu, ki je od Soluna oddaljeno 13 km, je prav tako lep teren, ki meri 900×700 metrov.

Janina, o kateri se v teh dneh mnogo govori in piše, ima tudi vojaško-civilni aerodrom 600×600 m v nadmorski višini 502 m.

Nič manj niso znana letališča v Agrinio in Drami ter vojaško letališče v Larini. Izmed oporišč za hidroavione je treba omeniti dve atenski in sicer v Phaleronu in Nea Peramosu, nadalje v Mikri, Irakliu in Kreti, Mytilini in Syrosu.

Več pomožnih terenov za letala je raztresenih po vsej Grčiji. Omembe vredni so Almros, Atalanta, Gorgoni, Latherini, Milrogoni itd.

Tudi mnogi zalivi in luke grškega arhipela morejo odlično služiti kot naravna oporišča za hidroplane, čeprav niso specialno urejene. Naj omenimo Aleksandropolis, Argostilion itd.

Kot tipična mediteranska država je Grčija seveda morala posvetiti največjo pažnjo razvoju svoje vojne in trgovske mornarice, toda prav v zadnjem času je Grčija ogromno žrtvovala tudi za izgradnjo in razvoj svojega letalstva. Tako so bili izdatki za narodno obrambo v državnem proračunu za 1. 1940, kjer je prav letalstvo predstavljalo največji izdatek, določen z 4.112.000.000 drahem, kar predstavlja 30% celotnega državnega proračuna. Videč, da proračunska sredstva ne zadostujejo za kritja potreb letalstva, se je grška vlada zatekla k zbiranju prispevkov za letalstvo. Take akcije so v javnosti vedno naletele na popolno razumevanje in je bilo zbranih okoli 300 milijonov drahem, kar nesporno jasno dokazuje, da je grška javnost dokončno razumela in pravilno ocenila važnost letalstva za obrambo Grčije.

Kako so Turki zavzeli Solun 1. 1430

Burna zgodovina starega kulturnega središča Grkov

Preden so Turki zavzeli Solun, je bil nekaj časa pod oblastjo Benečanov, ki so ga kupili 1. 1423. od bizanjskega princa Andronika za 50.000 dukatov. Toda Benečani v tej dobi niso mogli posvečati svoji oblasti v Levantu posebnih pozornosti, ker so se zapletli v boj z milanskimi Viscontii. Proti njim so bili tudi njihovi stari tekmeci Madžari in Genova. To je izkrisil turški sultan Murat II. ki so se mu Benečani zavezali plačevati za Solun na eto po 10.000 dukatov. Premirje med Turki in Benečani je bilo sklenjeno le zato, da so pridobili čas za oborožitev. Po neuspehih diplomatskih poskusih in po neuspehih potkusih, da bi pogajali proti su tanu v boj njegove nasprotnike v Mali Aziji, je izbruhnila 1. 1423. vojna med Turki in Benečani. Turki so obkolili Solun od vseh strani in Benečani niso mogli ničesar opraviti, čeprav so se junaki branili in čeprav im je prišlo na pomoč močno ladjevje Grško prebivalstvo je gledalo na te boje brezbržno, tako da so bili Be-

nečani navezani le na svojo mal-številno posadko.

L. 1430. se je posrečilo armadi pod vodstvom Murata II. prodreti v Solun. Staro kulturno središče Grkov je bilo predano sovražniku, ki je ometel cerkve in jih razen stolnice sv. Demetrija, patrona mesta, spreminil v mošaje. Posledica pada Soluna je bila, da je prišlo tudi mesto Janina v južnem Epiru pod turško oblast. Tudi na tem ozemlju so nekaj časa vladali Italijani. Po smrti Esaua de Buon-delmontija je podedoval to ozemlje levkaski vojvoda Carlo I. Tocco, ki se mu je tam posrečilo zlomiti odpor Albancev. Albanci so se izselili v velikem številu v srednjo Grčijo in na Ploconez. Ko je Carlo Tocco 1. 1429. umrl, so izbruhnili med njegovimi nasledniki hudi spori, ki so nudili Turkom priložilo, da so se polastili južnega Epira in Janine oktobra 1. 1430. Od tistega časa sta ostala Solun in Janina pod turško oblastjo do balkanske vojne, ko sta pripadla po bukareškem miru 1. 1913. Grčiji.

Priprave za prisluškovanje v starih časih

Ze naši pradedni predniki so poznali zvočnike in razne priprave za prisluškovanje

V sedanji vojni imajo med drugimi pripravami tudi velik pomen aparati za ojačevanje zvoka, ki oznanjajo, da se bližajo sovražna letala ali ladje. To so zelo popolni in komplicirani aparati. Zato bi marsikdo mislil, da so izum naše dobe. Toda priprave za prisluškovanje, ki so bile tedaj seveda primitivne, so bile znane že v starih časih.

Ze slavni italijanski slikar in vsestranski tehnik Leonardo da Vinci, ki je živel v 15. stoletju, je iznašel pripravo za prisluškovanje. To je bila cev, ki jo je prisluškovec kratkotalno vtaknil v vodo, na zgornjem koncu je pa na cev prisloneil uho ter je slišal, če se bliža ladja. Podobna cev je lahko služila za prisluškovanje tudi na celini. Zanimivo je, da čitamo v romanu Merežkovskega o Leonardu da Vinciju, da je imel vojvoda Ludovico II. Moro v svojem gradu posebno prisluškovalno pripravo, ki mu jo je naredil da Vinci, in sicer tako zvano Dionizovo uho, vendar trdi profesor dr. Panconcelli-Calzia, ravnatelj fonetične laboratorija v Hamburgu, da to ni zgodovinsko dokazano. Toda Dionizovo uho je v resnici obstajalo in ka-

lahko zgoraj nad ječami poslušal, kaj so jetniki v podzemskih celicah govorili. Dionizovo uho je bila spirala cevasta votlina, ki je segala iz zgornjih prostorov do podzemskih kleti v obliki lijk. Zvok, ki je prihajal iz kleti, se je med potjo silno ojačil, tako da se je zgoraj slišalo, kakor bi ustrelil, če je le v kleti nastal tako slab zvok kakor pri vzgajanju žvgalice.

Podobne prisluškovalne naprave so si dali instalirati v svojih stanovanjih tudi močnejši oblastniki in državniki, da so lahko prisluškovali javnemu mnenju. Številne popise takšnih priprav najdemo zlasti pri nemškem jezuitu patriarhu Kircherju v 17. stoletju, ki pripoveduje, kako je sam odkril takšno pripravo. Ko je obiskal nekega alkimista, je opazil, da drži iz njegovega laboratorija v podzemskem prostoru navzgor postopno se zožujoči dimnik. Kircher je bil presenečen, tako dobro se je slišalo iz tega dimnika, če je kdo govoril v podzemskem prostoru. Na podlagi tega odkritja je izdelal prisluškovalne naprave v večjih prostorih, ki so se dobro obnašale. Kot zabavni izum opisuje Kircher tudi kamnito ali leseno glazirano glavo, ki je govorila in pela. Pod njo je bila namreč skrita cev, napeljana iz drugega prostora ali iz ulice. Ko so nredili, ravno tak ali govorili, je glas prihajal iz kamnita ali lesene glave kakor dandanes iz zvočnikov. To so bili torej v resnici predniki današnjih elektroakustičnih priprav.

Rak strah in trepet naše dobe

Najstrašnejša bolezen, kar jih pozna zgodovina, ki pa je dostikrat še vedno ozdravljiva

V petek 15. novembra je bil v Ljubljani izredni občni zbor Jugoslovenskega društva za proučevanje in zatiranje raka. Ob tej priliki je bilo sprejetih nekaj važnih sklepov. Med drugim je predložil društveni odbor spremenjena pravila, po katerih naj bi se delovno območje društva znatno razširilo v znanstveno, socialno-zaščitno in propagandno smer. Spremenjeno je bilo tudi ime društva, ki se odsele imenuje Slovensko društvo za raziskovanje in zatiranje raka v Ljubljani. Nadalje je bilo sklenjeno, da bo društvo razširilo svoje delovno območje po vsej Sloveniji z ustanavljanjem podružnic in da bo tesno sodelovalo z banovinskimi inštitucijami za raziskovanje in zatiranje raka v Ljubljani. Društvo upa, da bo slovenska javnost razumela resnost borbe proti raku in prisločila z denarjem na pomoč. Pomisliti moramo da moderna zdravniška znanost do danes še ni odkrila povzročitelja te strašne bolezni. Raziskovanje raka stoji na približno isti stopnji, kjer so bili naši predniki v skrajno težki in večkrat brezupni borbi zoper malarijo, tifus in tuberkulozo, dokler niso Laveran (leta 1880.), Schaudin (l. 1905) in Koch (l. 1882) odkrili povzročitelje bolezni. Zdravniki pa so večkrat uspešno zdravili te bolezni, čeprav niso bili znani njihovi povzročitelji. Naša generacija si ne more niti predstavljati, s kakšnimi neprilicami in včasih nepremostljivimi zaprekami, ki sta jih rodila človeška neumnost in zloba, so morali boriti omenjeni pionirji zdravstva. Svetel primer poštenosti in želje po dobri stvari je bil tudi Louis Pasteur, ki je odkril bacile in lek proti steklini.

Središče za raziskovanje raka, ki spada med najstrašnejše bolezni, kar jih pozna človekova zgodovina, je bilo včasih v Brezicah. Primarij tamkajšnje bolnišnice dr. Josip Cholewa se je takoj po svetovni vojni z vso vno posvetil raziskovanju raka. Kmalu po svojem prihodu v Brezice si je na lastne stroške uredil laboratorij za proučevanje rakastih obolenj. Nabavil si je tudi sam tri milijone rdnja, ki je za zdravljenje nujno potreben. Za svoje človekoljubno delo je kaj kmalu žrtvoval vse svoje imetje. Kljub skromnim sredstvom, ki jih je mogel žrtvovati za svoj laboratorij, je dosegel v kratkem času take uspehe, da je v najkrajšem času zaslovel po svetu, zagrebška univerza pa ga je izvolila za svojega prvega docenta onkologije. Značilno za naše razmere je dejstvo, da je bil onkološki laboratorij dr. Cholewa v Brezicah dosti bolj znan v ostalem delu naše države in v tujini kakor pa v Sloveniji.

Obisk v našem zavodu za pobijanje raka

Podobno je tudi z banovinskimi inštitucijami za raziskovanje in zatiranje raka v Ljubljani, ki ima svoje skromne prostore v nekdanji šempetarski vojašnici. Zavod, ki obstoji že nad dve leti, ima v prvem nadstropju šefovo pisarno s knjižnico, 4 bolniške sobe z okrog 30 posteljami, čakalnico, operacijsko dvorano, ambulanci, sobe za aparature, pisarno itd. Globoko vtis napravilo na modernizirane onkologske naprave, kakršnih naša država drugod sploh nima. V Evropi pa jih je samo 14. Največji aparat za obsevanje je sistema Stabilvot, drugi sistema Schiffer-Witte, tretji in najmodernejši pa Chaul. V istem prostoru, kjer je röntgenski aparat sistema Stabilvot, hranijo zaradi pomanjkanja prostora tudi pol grama radija. Pravilo bi moral biti shranjen v podzemeljskih, posebej zgrajenih prostorih. Čudovita snov je shranjena v posebni svinčeni, nad pol stota težki skrinjici. Vsi prostori za obsevanje imajo svinčene stene, ker učinkujejo škrovnostni žarki na daljavo okrog 500 m. Skoznj okence v predstobi more zdravnik ali sestra nadzorovati potek obsevanja ne da bi se izpostavila žarkom. Tam je tudi kontrolna naprava.

V drugem nadstropju prav za prav pod streho, so prostori še tesnejši, vendar pa zelo skrbno urejeni. Tu so: soba za sterilizacijo, klinični, kemični, biokemični in histopatološki laboratorij, lekarna in arhiv, sobe za zdravilne (spalne) in skupne (klinične) za osebe. Ljubljanski g. prof. Premrou ki me je vodil po teh prostorih, mi je še posebej razkazal ogromno število eksperimentov, ki so jih na različnih živalih (miših, podganah itd.) napravil in docent dr. Cholewa, primarij dr. Šavnik in on. Če samo ta zbirka zgornje dokazuje, koliko poštenosti in kako velik idealizem zahteva borba proti raku. Vsi prostori so

lepi in svetli, toda dosti pretesni, da niti od daleč ne zadostujejo. V vsem zavodu vlada posebno prijetno ozračje, da se moramo nehoti spomniti besed, ki jih je napisal znanji nemški profesor, da »se da doseči marsikaj kljub skromnosti, da je pa vse odvisno od duha«. Za zdravljenje tako strašne in zagonetne bolezni, kakor je rak, pa je tako ozračje nujno potrebno.

Nekaj statistike

Dognano je, da umrljivost za rakom stalno narašča. Po nemških podatkih je na primer padla umrljivost za tuberkulozo v Franciji od 1884. do 1933. leta za 66%, v istem času pa je narasla umrljivost zaradi raka za celih 39%. Te glede raka porazne številke so primerne pri čisto stanje pri nas. Če pomislimo, da se je samo z malo dobre volje posrečilo omejiti umrljivost za tuberkulozo, pridemo do logičnega zaključka, da bi se dalo isto doseči tudi glede raka. Naj podamo nekaj števil. Umrljivost za tuberkulozo je znašala v Sloveniji 1927. leta 14.1%, splošne umrljivosti. Leta 1927. je padla na 12.4%, 1928. pa je neznatno zrasla (12.9%); 1929. je zopet padla na 11.9%, potem pa se je gibala umrljivost za tuberkulozo takole: leta 1930. 12.3%, 1931. 11.7%, 1932. 10.3%, 1933. 11.1%, 1934. 11.3%, 1935. 10.3%. Lani pa nekaj manj kakor 10% splošne umrljivosti. Povsem drugačna pa je statistika umrljivosti zaradi raka. Leta 1927. je znašala umrljivost v Sloveniji zaradi raka 3.5%, splošne umrljivosti 1937. 3.4%, 1928. 3.5%, 1929. 3.7%, 1930. 4%, 1931. 4%, 1932. 4%, 1933. 4.5%, 1934. 5%, v 1935. leta 4.9%. Kakor dokazujejo te številke, je padla umrljivost za tuberkulozo v Sloveniji, v štirinajstih letih za več kakor 4%, umrljivost zaradi raka pa je narasla v dvajsetih letih za 1.5%. Pred tem poraznim dejstvom se mora zamisliti vsak.

Položaj v Ljubljani

Se mnogo slabše je pa stanje v Ljubljani. Kakor znano, ima naše mesto nič kaj zavidanja vreden položaj glede tuberkuloze, toda rak stoji vseeno pred jetiko. Umrljivost za tuberkulozo je znašala leta 1929. 6.4%, 1930. 6.4%, 1931. 7%, 1932. 7.3%, 1933. 7.7%, 1934. 7.6%, 1935. je napravila skok na 9.3%, 1936. je znašala 9.2%, 1937. 8.7% in 1938. leta 9.3% splošne umrljivosti. Še dosti na slabšem pa smo glede raka. Leta 1929. je znašala umrljivost zaradi raka v Ljubljani 5.5% splošne umrljivosti, 1930. 5.8%, 1931. 6.4%, 1932. 6.7%, 1933. 7.1%, 1934. je bil zaznamovan malenkosten padec na 7%, 1935. pa je poskočila na 9.7% in preskočila umrljivost za tuberkulozo, 1936. je znašala 9.6%, 1937. 10.8%, 1938. pa 10.2%. Kakor vidimo je 1935. leta poskočila tako umrljivost za tuberkulozo, kakor umrljivost zaradi raka v Ljubljani in to v porazni obliki. Prednost pred jetiko pa si je ohradil rak tudi za nadalje. Lani je umrlo 846 ljubljancev, in sicer 437 žensk in 409 moških. Največ smrti je bilo zaradi ostrelosti, na tretjem mestu pa že stojijo — rak in novotvorbe!

Iz vsega tega je jasno razvidno, da se posveča tako važnemu problemu, kakor je rak, vse premalo pozornosti. Predvsem bi se morala država sama malo bolj zanimala za tako perečo vprašanje, ki ga predstavljajo bolezni 20. stoletja, in zgraditi primerno število nujno potrebnih prostorov.

Borba proti raku v Jugoslaviji

Na medicinskem kongresu v Beogradu 1927. leta je bilo javljeno, da je ustanovljeno Jugoslovensko društvo za pobijanje in raziskovanje raka. Idejo za ustanovitev tega društva je dal pok. prof. Joanaović, ki je bil tudi njegov prvi predsednik, njegovo idejo pa je prvi realiziral dr. Josip Cholewa, ki je bil takrat šef onkološkega zavoda v Brezicah. Dr. Cholewa je tudi sestavil prvi »Jugoslovenski komitet za pobijanje raka« iz 18 članov, kakor tudi prva pravila po vzorcu pravil poljskega komiteta, kjer se je najprej začela borba proti raku. Meseca decembra 1929. leta so že bila razposlana vabila za letni občni zbor. Pokroviteljstvo nad to velevažno ustanovo je prevzel blagopokojni kralj Aleksander I. Zed'nitelj. Takrat je bil ustanovljen tudi pododbor v Zagrebu. Dne 1. maja 1931 je bil ustanovljen v Zagrebu Institut za liječenje radijem s 31 posteljami in 450 mg radija. Leto pozneje je bil ustanovljen enak institut še v Beogradu s 550 mg radija. Leta 1933. je bilo

ustanovljeno v Zagrebu Društvo za borbo proti raku, ki prireja javne nabirane akcije in vodi propagando s predavanji in po radiu, nabavlja radij in deli podpore revnim bolnikom iz vse države, predvsem za pot na zdravljenje in domov. Leta 1935. je bila določena letna nagrada 1000 din za najboljšo znanstveno delo o raku. Nagrada je pristopna vsem Jugoslovenom, tudi nezdravnikom. Pododbor Jugoslovenskega društva za pobijanje raka v Ljubljani pa je priredil septembra meseca 1935. leta tečaj o diagnostiki in terapiji raka za izpopolnjevanje zdravnikov.

Pomagajte vsi, rak je ozdravljiv!

V Beogradu so začeli graditi pred nedavnim modern zavod za zdravljenje raka, ki bo stal 16 milijonov dinarjev. Ljubljanski Institut pa vzdržuje stalne stike z 22 podobnimi ustanovami po vsem svetu od Argentine čez Portugalsko do Japonske in Jave. Kako velik ugled uživa naš zavod za pobijanje raka, v tujini, dokazuje že to,

da dopisujejo tudi daljni Japonci z njegovo upravo. Glede zdravniškega osebnega ne trpi naš zavod nobenega pomanjkanja, saj ga vodijo pravi strokovnjaki! Šef je dr. Josip Cholewa, docent zagrebške univerze, ostali zdravniki pa so: primarij dr. Leo Šavnik, dr. Strancar, dr. Novak, dr. Debevečeva, dr. inž. Avčič za röntgenske in radijske naprave in prof. Premrou kot volonter. Institut je bil ustanovljen za raziskovanje in zdravljenje novotvorb in za nadzor nad vzroki in metodami zdravljenja, za socialno propagando in borbo proti tem obolenjem med narodom. Obstojne prostore bodo v kratkem razširili, ker so dobili v prtiličju na razclago nekaj skromnih sob. Seveda ne bo to niti od daleč zadostovalo za dejanske potrebe.

Institut je za splošno bolnišnico najbolj potreben povečanje prostorov, ker mora uprava vsako sredo, ko pride v ambulanco polovico bolnikov in 25 v več oseb, odkloniti polovico trpečih bolnikov. Vsakdo na nožnostj poma-a, ker rak je ozdravljiv, če ga začnemo pravočasno zdraviti z nožem, röntgenom in radijem.

Za red na naših cestah

Predlogi avtomobilista, kako naj se varujejo pešci pred nevarnostmi v prometu na cestah

Prejeli smo:

Dne 27. novembra ste objavili članek pod naslovom »Za red na naših cestah«. Pisec o nekaterih zadevah, ki se tičejo cestnega prometa, ni povsem točno informiran. Pritužbe se nad brezobzirnostjo avtomobilistov čes da na odprti cesti, kjer vodi od nje tramvajska proga ne ustvarjajo svojih vozil, kakor baje določajo policijski predpisi. Na to trditve moram ugovoriti naslednje: Naš cestno-policijski zakon ne odreja z nobeno določbo da mora avtomobilist svoje vozilo ustaviti, če tramvajski voz stoji. Nasprotno, vozač je dolžan brzino svojega vozila primerno zmanjšati in stojič tramvajski voz prehiteti v primerni oddaljenosti. Seveda to v Ljubljani ni povsod možno zaradi kuriozne izpeljave tramvajske trase. Prav zato je policijska uprava na lastno pobudo odredila, da avtomobilisti mesta stojič tramvajskih voz ne smejo prehiteti. Inteligentnejši avtomobilisti se že sami od sebe držijo tega pravila ostale pa bi morala policija k temu najenergičnejše privaditi. Da bi pa avtomobilisti svoja vozila na odprtih cestah izven mesta za vsako postajanje tramvajev ustavljali, bi bilo vseeno preveč zahtevano, kajti odprta cesta je za vožnjo, ne pa za postajanje. Ta zahteva je v vsakem pogledu zgrešena in pretrana.

Kar se tiče izstopanja potnikov iz tramvajskih voz, bi se dalo kaj hitro odpraviti in sicer takole: ravnanje cestne železnice naj odredi, da morajo vozovi na enotnih progah, na Vič od tobačne tovarne dalje, v Moste od bolnišnice dalje, na Rakovnik od magistrata dalje in v St. Vid od pivovarne Union dalje, čim zapustijo traso dvojnega tira, vrata, ki so na cestno stran zaprti in odprti ona na nasprotni strani, namreč ob kraju ceste. S tem bi bilo takoj korenito odpravljeno nepravilno izstopanje iz tramvajskih voz na eni in prehitavanje oz. srečevanje z ostalimi vozili uporabniki ceste na drugi strani. Da bi se izognili ev. nesrečam pri izstopanju na postajališčih križišč bi morali vozniki vozove ustavljati, čim prevozniki kretinico s svoje strani, kar bi bilo oboje možno izvesti brez vsakih nevarnosti, ker bi se potujoče občinstvo temu kaj hitro prilagodilo, seveda, če se cestno želje ravnanje ne bo postavilo na stare birokratske stališče, čes da bo potem nastal nered zaradi napisov, ki so nameščen na stopnicah voz in ki označujejo, pri katerih vratih je vstop in pri katerih izstop. Če tel. napisih pa se ljubljanci itak ne ravna.

Kar se tiče v članku omenjenih postajališč, posebno pa postajališča pred pivovarno Union, moram ugovoriti, da je prav to postajališče eno izmed najnevarnejših v Ljubljani. Tu nastane od časa do časa taka gneča, da je naravnost čudno, če se na tem mestu ne pripeti več nesreč. Tudi za to križišče bi se našla primerna rešitev. Tramvajski voz, ki prihaja iz mesta bi se moral ustaviti nekoliko prej, ne pa kakor običajno neposredno pred kretinico vtric voza, ki prihaja iz nasprotni strani. Če bi se ustavil vsaj 20 do 25 m prej, približno tam, kjer proga napravi koleno proti Šiški, bi nastal med obema vozoma prej omenjeni presledek, kar bi omogočalo avtomobilistom in ostalim voznikom, ki prihajajo iz Šiške, da prehitijo stojič tramvajski voz na desnem tiru in pravilno srečajo voz, ki stoji na tiru v smeri iz mesta. Na ta način bi ne bili potniki izstopajoči iz tramvajskih voz v smeri iz mesta izpostavljeni nesproti prihajajočim vozilom, ker bi morali biti pozorni samo na vozila, ki prihajajo iz iste smeri, torej samo iz

mesta. Ta vozila bi se gotovo kakor sem že v uvodu omenil sama od sebe ustavljala za stojičim tramvajskim vozom, ker bi jih k temu prisilila ožina tamonjega cestišča. Če bi pa hotela kljub temu prehiteti tramvajski voz, bi imela več ko dovolj prostora na levi strani voza namreč sredi ceste. Tako bi se rešila situacija pred pivovarno Union in morda še marsikje drugje.

Glede posebnih nagrad za prijave cestno-policijskih prestopov pri avtomobilistih sem pa mnenja, da bi bile bolj ustrezne v obratnem smislu, kajti marsikateri ljubljanski filister, plava po ljubljanskih cestah in ulicah sem ter tja, kakor da bi bil sam, kakor da je cesta samo njegova ali pa, da ga nosi luna Šole ko mu voznik na najsibje enega ali drugega voza tik za hrbtom zazvonj oz. zariob (običajno tak človek signalov prej ne sliši) se predrami iz svojega prijetnega sna. Te naše prečistite soneščane naj bi si policijski organi za vsako najmanjšo prekršitev zabeležili in potem namestu, da bi v nedeljo popoldne hodili v četverstopih ali še širše ter na novo betonirani cesti delali volim napotje, povabili na eno ali drugo nevarno točko v mestu in jim na mestu priredili cestno-policijsko predavanje, kako se imajo pešci na cestah obnašati, dotične, ki se teh predavanj ne bi udeležili, pa naj bi pol. ravnanstvo običajno kaznovalo. Isto bi morali seveda svesti tudi z vozniki vseh vrst vozil, ki se pregrešijo proti cestno-policijskemu redu. Mnenja sem, da bi bil po nekaj takih tečajih kaj kmalu red na ljubljanskih cestah in križiščih.

Zamisel, postaviti ob gotovih urah na gotovih postajališčih, posebne prometne stražnike, je pa naravnost nonsens, kajti potem bi morala imeti ljubljanski policijska uprava najmanj trikrat toliko mož na razpolago za javnost kakor jih sploh premore. Da vlada na tramvajskih postajališčih naravnost obupen nered je predvsem krivda potujočega občinstva in nizke izobrazbe onih, ki ne upoštevajo napisov na vozovih glede vstopanja in izstopanja. Preziranje teh predpisov povzroča neznosne gneče pri izstopnih vratih in že kar obilnatne zamude. Saj prav ljudski pregovor »Če hočeš zamuditi vlak ali službo, se moraš poslužiti samo ljubljanskega tramvaja! Tudi tu bi bilo umesno, da se s primernimi ukrepi dovede občinstvo do spoštovanja predpisov.

Glede strogega reda na cestah naše prestolnice in v Zagrebu bi priporočil naj si pisec o priliki, ko ga pot zanese v eno ali drugo mesto, malce pobliže ogleda poslovanje prometnih stražnikov s pešci pa bi mu gotovo postalo takoj jasno, zakaj se vse lepo razvija, namreč zato, ker ne pušče pešcev kar tebi ni meni nič jadrati po cestah in križiščih, kakor je dopuščeno v Ljubljani.

Se nekaj besed o ti blijskih lužah in kotanjah ter blatu v njih. Ne odrekam upravičenosti pritožbam glede obrznavanja z blatom po vozilih. Res so nekateri vozači v tem pogledu brezobzirni, toda ne vsi. Da bi pa vozač pred vsako kotanjo če je poleg ali v bližini kaj pešev vozilo ustavil, je pa iz prometno-tehničnih razlogov nemogoče. Pomislite samo, koliko goriva in dragocene gume b. porabi ob vsakem zaviranju! Tudi se vsem kotanjam ne more ogniti, če se eni umakne pa brižga pešce na drugi strani ceste. Današnji moderni avtomobili še niso v gradnji toliko napredovali, da bi mogli, kadar bi to pešec ali vozač hotel, enostavno preskakovati luže in jezera, ki nastopajo ob večjem na-

livu ali tajanju snega v Ljubljani. Pešcu torej ne preostaja drugega, kakor da hodi z odprtimi očmi po cestah oziraje se na desno in levo, in da se pravočasno umakne iz nevarnega območja luž in kotanj, dokler ne bodo naše ceste, predvsem pa državne, tlakovane tako, da ne bodo polne kotanj in grebenov.

Upam, da so moja izvajanja dovolj jasna (morda nekoliko drastično) orisala obojestransko potrebno pozornost in navodila primerne ukrepe za preprečene nevarnosti.

Pešec in avtomobilist

Tri izdaje albuma »Ljubljana«

Tujsko prometni svet mestne občine ljubljanske je pred kratkim izdal še skrajno potrebni album našega mesta kar v treh izdajah. Luksuzno prvo izdajo javnost že pozna po opisih v listih, ne more je pa nabaviti, ker je namenjena samo za darila ljubljanskega župana, pravkar pa so knjigarne dobile drugo in tretjo izdajo tega albuma v lepi opremi in si lahko album vsakdo nabavi za ceno 80 dinarjev.

Album je uredil in mu napisal tudi besedilo član ljubljanskega mestnega sveta ter redni član Akademije znanosti in umetnosti univ. prof. dr. France Stele, opremil pa ga je mestni arhitekt inž. arh. Boris Kobe. Slike albuma so reproducirane po originalnih posnetkih najboljših ljubljanskih poklicnih fotografov in amateljev ki na razstavah po vseh delih sveta z uspehom tekmujejo za prvenstvo. Samo avtorji albuma so torej najbolj prepričljivo jamstvo za kvaliteto vsilno ter reprezentativne publikacije glavnega mesta Slovenije.

Naši fotografski umetniki Bajželj Franc, Branc Janko, dr. Dular Milan, dr. Frelih Ivo, Gogala Ivo, Hafner Janko, Ivančič A. Jereb Rudi, Kocjančič Oskar, Korniš Ante, Kunc C., Laznik Ivan, Michietti Lj., Skerlep Janko, Smuc Josko, Šušteršič Ante, Zlebnik Janez in sodelavci Jugoslovenske tiskarne so prispevali 64 slik, reproduciranih na celih straneh tako dobro, da so reprodukcije enako vredne originalom. Vse slike so priložene in enake v vseh treh izdajah. Njih izbiro je skušal dr. Stele prilagoditi poglavjem svojega besedila prve izdaje: Lega — Zgodovina — Obličje — Kulturni obraz — Umetnostno središče — Pečat naše usode, toda povsod mu je manjkalo primernih fotografij, ker ljubljanski fotografi navzlic natečaju, ki ga je za ta album razpisal tujsko prometni svet, še vedno Ljubljane ne poznajo in ne vidijo z vseh strani. Zato bo zopet razpisal fotografski natečaj, ki bo fotografom dal priliko za gledanje in opazovanje ter fotografiranje Ljubljane vse leto. Kljub temu lahko rečemo, da je album tudi ljubljancem odkril »neznano Ljubljano«, njene značilnosti, lenoto in mikavnost ter skrite zaklade visoke kulturne tradicije, povezane s Plečnikovo Ljubljano.

Dočim dr. Steletovo besedilo v prvi izdaji brez pošastil k slikam obsega 34 strani, je v drugi izdaji njegova »Beseda o Ljubljani« zgoščena na 11 strani. V tej zgoščenosti se je na izoblikoval kristal, visoka pesem Ljubljani, kakršne slovenska literatura še ne pozna, čeprav so opevali Ljubljano v stihih in prozi največji slovenski literati. Ginjen bo ta prisrčni slavospev Aemoni — Amoeni, Ljubljani — Ljubljani, Ljubljani, ljubici nebes in sreče bral sleherni ljubljancin in tudi vsak Slovenec ter požele »Vse blagoslovje tebi Ljubljana!«

Samo škoda, da je v tretji izdaji, ki je namenjena zlasti za propagando pri drugih narodih, ta prelepa pesem Ljubljani skrajšana, vendar pa bo tudi taka tuje privabila in jih ogrela za nas. V tretji izdaji je namreč besedilo skrajšano na 5 strani srbohrvaške »Prestolica Slovenije«, na toliko strani »Die Hauptstadt Sloveniens«, na francosko »La capitale de la Slovenie« in na italijansko »La capitale della Slovenia«. Tudi pojava k slikam so v navedenih štiri jeziki, da bo knjiga gotovo učinkovita propaganda za Ljubljano, dobro poučen in prijeten vodnik po našem mestu in najprimernejši ter najlepši odpuštek iz Ljubljane.

Naposled moramo prijatelje Ljubljane in lepe knjige še opozoriti, naj se požurijo z nabavo albuma »Ljubljana«, ker je tiskanih samo 500 izvodov II. in III. izdaje in bo zato to lepo delo v kratkem postalo bibliofilska redkost.

V CIRKUSU

Ravnatelj: Vapoli bi vas kot pržralca mečev, a ste preveč grbasti.

— To pa ni takšna nesreča, gospod ravnatelj, saj bi lahko požiral turške sablje.

MUČENICE

— Ve žene prenašate bolečine mnogo lažje nego moške.

— Kdo ti je to povedal, zdravnik?

— Ne, čevljar.

Edmund O'Hara:

Tajna profesoria Morbidusa

Roman

— Kdo ga drži tu ujetega? Bilo je sicer nekaj ljudi, ki bi mogli imeti interes na tem, da bi nekaj časa zaprt.

Ropot pri vratih ga je zdramil iz teh misli. Videl je kako se vrata počasi odpirajo in kako se izteguje roka proti električnemu stikalu. V naslednjem trenutku je nekdo prižgal luč.

Pred ujetnikom je stal Strong. Na sebi je imel nočno haljo in lahke copate. Na ustih mu je igral smehljivi, ki ga je Townsend videl na njegovem obrazu, ko sta se bila srečala v Jimovi kleti. V tem smehljaju ni bilo niti zmagoslavja, niti roganja.

Townsend je gledal svojega sovražnika z občutkom strahu. Že v Jimovi kleti je čutil da je ta mož močnejši od njega, zdaj je bil na povsem poraznem Strongu in se moral smetrati za slabša.

— Dobro jutro gospod Townsend. — je dejal Strong. — Rad bi govoril z vami. — Iz žepa je vzel dozo in mu ponudil cigareto. — Ali kadite?

Detektiv je samo skomignil z rameni in se pomembno ozrl na svoje vezane roke.

— Ah da. — Strong je nekaj brskal po svojih žepih. Potegnil je iz njih dva predmeta. Blešček amokres je držal v roki, z žepnim nožem je pa ozrežal Townsendu spone na desnici. Potem je pa položil nož na mizo, tako da ga je mogel Townsend doseči.

— Prosim, izvolite sami prerezati druge spono. — je dejal. — Sam bi rad storil to, pa mi je ljubše, da vam ne bom približko, ko boste imeli roke proste. Tako, vidim da ste svoje delo hitro opravili. Če želite kaditi, se izvolite potruditi, tam leže cigarete, tu pa so vžigalice.

Townsend je razgibal otrple ude, potem si je prižgal cigareto.

— Zdaj se počutim bolje, — je dejal s hlinjenjem ravnodušnostjo. — Pripovedujte torej. O čem bi radi govorili z menoj?

Nasmehnil se je — toda njegov smeh je zvenel votlo.

— Ali želite govoriti o podražiti bombaža ali o edavnem uporu Culukafrov?

Nasmeh, ki je bil zamrl na Strongovih ustih, se je zopet vrnil.

— Vidim, da imate mnogo smisla za humor, gospod Townsend. — je dejal s priznanjem. — Vaše besede zvane nekam prisiljeno, toda to bo najbrž posledica vaše zavesti, da vaš položaj trenutno ni

posebno razveseljiv. Menim namreč, da vam smrt še nikoli ni bila tako blizu kakor zdaj.

— O pač, — je ugovarjal Townsend živahno. — Nekaj sem si hotel končati življenje. Ali si morete misliti, kako blizu mi je bila takrat smrt? Skočil sem bil v globoko vodo, da bi utonil. To se mi pa ni posrečilo, ker sem znal plavati. Bil sem pa tako razburjen, da sem na to čisto pozabil.

Strong je prikal z glavo.

— Z vami se res da prijetno kramljati, — je priomnil smeje. — Deloma me tudi veseli, da zadeve s svojo smrtjo ne jemljete preveč tragično. Zrve, ki se cmerijo in moledujejo za mrtost, nimam rad. Vi pa možato prenašate svojo usodo. Sicer pa kaj je končno na tem, kako človek umre? Mar ni tako? Saj niste niti oženjeni, niti zaročeni?

— Mrtost se celo dvakrat sem zaročil, — mu je posegel Townsend skromno v besedo.

— Tako? — se je začudil Strong. — Tega nisem vedel. Sicer pa, če ste dvakrat zaročeni, nista vaši zaročki bog ve kaj vredni. In to vam najbrž ne bo nokvarilo vaše hladnokrvnosti in možatosti. Ali pa bi morda vendarle želeli iz katerega koli razloga še ostati pri življenju?

— Nikakor ne, — je zagotovil Townsend spoštljivo svojega sovražnika. — Vaši navedi o tem, da človeško življenje nima nobene vrednosti, so povsem točni. Tudi moja teta je mislila tako kakor ti. Nekot sem ji poslal deset dolarjev za božične praznike, pa mi je odgovorila na dopisnici: »Dragi

John, življenje je dolina solz, to ti želi tvoja teta Karolina.« Bila je malo primuknjena, vendar je pa imela prav.

Velike otroške Strongove oči so se zaiskrile.

— Ali veste, da začeljem zdaj razumeti pripovedko o slovečih pravljicah Seherazade, — je dejal Strong veselo. — Doslej nisem imel razumevanja za starega sultana, ki se je dal preslepti z lepimi pravljicami. In prav tako se mi je zdelo neverjetno, da bi zmogel na smrt obsojen človek toliko fantazije. Zdaj pa mislim, da bi lahko vaše pravljice zelo dolgo poslušal in da bi ob njih povsem pozabil na svrhu najinega sestanka.

— Kako to? Saj ste mi že povedali, da me hočete ubiti. Vse drugo je čisto postransko. Jaz se vašega samokresa ne bojim. Z enim samokresom se ali strelja takoj ali pa se sploh ne strelja.

— Prav pravite, gospod Townsend, — je dejal Strong in stresel pepel s svoje cigarete. — Saj tudi ne nameravam streljati. Samokres v moji roki je zaenkrat samo moja varnost. Pa tudi čemu bi streljal? Saj so še drugi načini smrti, manj bučni.

— Recimo plin, — je pripomnil Townsend hladnodušno.

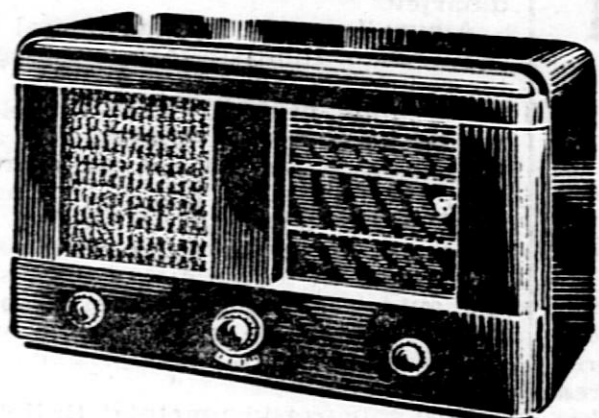
— Recimo plin, — je pritrdil Strong. — Zdaj me pa nazljivo poslušajte. Midva sva sovražnika in vi ste to spoznali takoj, ko sva se srečala.

— Razumem, da me zaradi tega sovražite, — je začel Townsend, pa ni izgovoril svoje misli do konca.

22.000

metrov je največja višina, ki jo je dosegel človek.
Radio ne pozna meje in prinaša novice iz vsega sveta.

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION

RADIO 150

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA,
Miklošičeva c. 7.

RADIOVAL, LJUBLJANA,
Dalmatinova ul. 13.

ANTUN BREMEC, CELJE,
Miklošičeva ul. 2.

L. LUŠICKY, MARIBOR,
Koroška c. 11.

Posteljno perje

po din 10.—, kemično očiščeno din 14.—, čehano in kemično očiščeno din 25.—, 35.—, 55.—, Belo in sivo gospe perje in puh dobite najugodnejše pri »LUNA« — Maribor, samo Glavni trg 24-a.

VZORCI BREZPLACNO!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke

Ivan Legat

Ljubljana,
Prešernova ulica 44.
Maribor, Vetrinjska 30

IAPEINISTVO

Habjan, Igriska ul. 10 van
napravi ali popravi staro naj
ceneje 2434

Postizite se
malih oglasov

»Slov. Narod«

ki so
najboljše

KAUČE

novi modeli po nizkih cenah
dobite pri

TAPETNISTVO

E. ZAKRAJŠEK
Miklošičeva 34

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila
si nabavite pri

PRESKER

Sv. Petra cesta 14

VAŽNO ZA VSAKOGAR!

Sedanji težki časi zahtevajo
zdrave živce, zato pridite k
nam in pijte mleko, jogurt in
smetanco. Zajtrk, večerja in
po naročilu mlečna hrana.
Se priporoča mlečna »Dra-
ma«, Erjavčeva 2. 2733

CENA PREHRANE ZA ABONENTE

Goveja juha ali umetna juha
goveje meso, 2 prikuhi po iz-
berbi din 8.— do 10.—; isto s
pečenko din 10.— do 12.—.
Celodnevna hrana din 15.— do
20.—. Vsak petek ribe in sirovi
štruklji. Vsako nedeljo domače
kravice in pečnice. Krofi. —
Vsak dan močnata jedila. Kdor
želi hrano, ni obvezan jemati
pijace. GOSTILNA PRI LOVCU,
Rimska c. — vogal Bleiweisova
cesta. Tel. 46 95. — EKSPRES
KAFA DIN 2.—, 2796

50 PAR ENILANJE

Zuriranje vezenje zaves, pe-
tila, monogramov, gumbnic —
elika zaloga perja po 7.— din
Ljubljana. Gospodstvska c. 12
Franciška ul. 3 4 L

KROJAČI!

Izšla je knjiga modernih mo-
ških krojev s 50 slikami raznih
konstrukcij, tabel in navodil.
Lahko umljiv opis izdelave. —
Neobhodno potreben vsem kro-
jačem, ki žele, da se izpopolnijo
v modernih krojih.

Cena knjige din 50.—
kdor pošlje denar v naprej,
uobi knjigo franco. Razpečava:

„RUBENS“

umj. nakladni zavod, Zagreb,
Tomčeva 4.

NEVERJETNO, PA Vendar RESNICO,

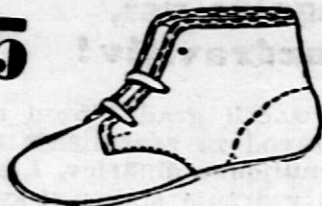
da si zamorete napraviti iz
pravega jabolčnika zdravo in
okusno šampanjsko vino, ki se
popolnoma nič ne razlikuje od
pravega šampanjca. Z natan-
cnimi navodili in preparati sta-
ne za 100 litrov s pošto vred
30 din. Ako ne odgovarja, se
denar vrne. — Ponudbe na E.
Hribšek, Maribor, Tržaška c. 57
Zastopniki se sprejmejo. 62. M.

ZNANAJ IN USODO

vam povem, ako mi pošljete
rokopis, rojstni datum in 6 din
v znakah. — Fani Polanec —
Medno 44, p. št. Vid nad Ljub-
ljano. 2788

KO PAITISNE MRAZ-SE TOPLO OBUJTE

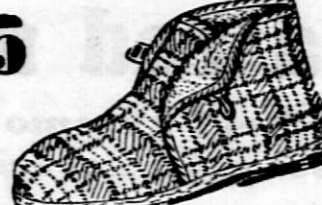
25

2560—36
Kot pero takhi čevljički za male punčke, iz-
delani iz klobučevine.

Od številke 19 do 23 din 25.—
Od številke 23 do 26 din 29.—

45

7252—57
Visoke hišne copate za otroke, izdelane iz
toplega volnenega dubla.

Od številke 27 do 30 din 39.—
Od številke 30.5 do 34 din 45.—

Z obširnim podplatom:
Od številke 27 do 30 din 45.—
Od številke 30.5 do 34 din 49.—

99

5461—44702
Otroški čevljički iz rjavega mehkega usnja,
široke in udobne oblike. Podplati so iz usnja.

Od številke 19 do 26 din 99.—

99

5461—64883
Zelo topli otroški čevljički izdelani iz te-
lečjega boks, kombinirani s suknjo.

149

600—44722
Trpežni čevlji za dečke iz telečjega
boks, z usnjenimi podplati in petami.

Od številke 27 do 30 din 149.—
Od številke 30.5 do 34 din 169.—
Od številke 34.5 do 39 din 199.—

49

2225—44
Tople ženske hišne copate iz mehkega karir-
nega dubla z usnjenimi podplati in notranjiki
z klobučevino.

89

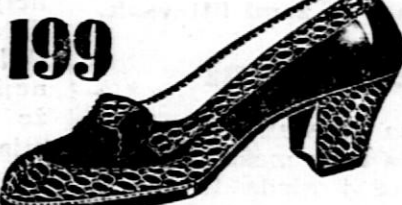
7155—49
Ženske visoke copate iz karir-
nega dubla z usnjenimi podplati.

129

2405—66115
Udobni ženski nizki čevlji iz črnega ali rja-
vega boks, pentijo na nartu (ristu) iz
krokodilove kože.

199

2605—64207
Elegantni ženski odprti cavlji iz telečjega
boks, kombinirani s krokrom. Imajo usnjene
podplate in lesene pete preoblečene s krokrom.

199

2625—64648
Praktični ženski nizki čevlji iz finega telečjega
boks na zadrgo z usnjenimi podplati in pol-
visokimi petami. Izdelujemo jih v rjavi ali
črni barvi.

149

065—66111
Udobni in topli ženski čevlji iz usnja, kom-
binirani s suknjo in okrašeni krimerom.
Imajo usnjene podplate in nizke pete. Zape-
tajo se na zapenke.

199

2265—66135
Topli ženski čevlji iz usnja, kombinirani s
suknom in okrašeni s krimerom. Znotraj so
podloženi s klobučevino. Imajo usnjene pod-
plate in polvisoke pete.

329

9679—64728
Moški visoki čevlji iz telečjega boks, z
usnjenimi na rom šivanimi podplati in petami.

369

9629—64730
Elegantni moški nizki čevlji iz finega telečjega
boks z usnjenimi na rom šivanimi podplati
in petami.

Rata

PRODAM

Beseda 50 par Davek posebej
Najmanjši znesek 5 din

govori. Dokler je se priika
založite se s celimi

OREHI IN MEDOM

Dobite jih v

Medarni

Tržaška c. 12, Ljubljana

Lončeno pec

dobro ohranjeno, prenosljivo —
prodam. Lipuš Miro, Crnuče. 2766

HISA Z MESARIJO

in trg. lokalom naprodaj v Blo-
kah Proda se tudi na obroke.
Pojasnila daje Franc Paternost
— Nova vas pri Rakeku. 2785

DRSALKE

rabljene, poceni prodaja »Meta-
lia«, Gospodstvska 16. 2784

ZIMSKA JABOLKA

in krompir ima na zalogi Trg.
posl. Kmetijske družbe, Novi
trg 3. 2790

POUK

STARSI

zganite se pravočasno in pre-
skrbite otrokom dobrega in-
struktorja. Ponudbe na upravo
lista pod »Profesore«. 2674

SIUŽJE

MLADA POSTREZNICA

išče popoldansko zaposlitev. —
Naslov v upravi Sl. Naroda. 2786

SAMOSTOJNE DELAVKE

ženskega perila z znanjem sa-
mostojnega krojenja, sprejme
Ruža Majer, Beograd, Terazije
5. 2782

KUPIM

POČEVINASTE BOBNE

(sode) kupuje Jos. Reich, tov.
kem. izdelkov v Mariboru —
Tezno. 2767

ZA BOŽIC

kupite najbolje in najceneje
v trgovini

»EDO« CEVLJI

Prešernova 48.

VSAKOVRSNO ZLATO

ortijante in srebro kupuje po

najvišjih cenah A. BOŽIC —

Ljubljana, Franciška c. 3. 49 L

ZLATO vsakovrstno

kupuje

ZLATAR

B. RANGUS

iz dvornih dobavitelj

KRANJ

ima v zalogi

PUH ODEJE SEVER RUDOLF

Marijin trg 2

Tudi mladina me ljubi!

Rdeča in spokana koža
često zelo boli. Posebno
nežna otroška koža je zelo
občutljiva. Zato si otroci ta-
ko radi namažejo z NIVEO
lice in roke, predno
gredo na ulico.

Radioprogram

Nedelja, 8. decembra

Ob 8: Jutranji pozdrav. — 8.15: Kvartet
mando in — 9: Napovedi, poročila. — 9.15
Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. —
10.20: Verski govor (dr. Gvido Rant). —
10.40: Kozaske pesmi (plošče). — 11: Kon-
cert radijskega orkestra. — 12.30: Objave.
— 13: Napovedi. — 13.02: Vojaska godba
40 pp. Triglavskega. — 17: Kmet. ura: Go-
spodarska navodila in tržna poročila. —
17.30: Kako je Rdeča kapica oživila —
mladinska igra (izvajajo članice rad. igr.
družine). — 18.15: Glasbeni drobci (plo-
šče). — 19: Napovedi, poročila, objave. —
19.30: Slovenska ura: Samospevi ge Kseni-
je Kušejve, pri klavirju prof. M. Lipov-
šek. Iz svojih pesmi bere dr. Joža Lovren-
čič. — 20.30: Koncert radijskega orkestra.

— 22: Napovedi, poročila. — 22.15: B.

Smetana (plošče).

Ponedeljek, 9. decembra

Ob 7: Jutranji pozdrav — 7.05: Napove-
di, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih
zvokov (plošče). — 12: Naši pevci in pev-
ke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. —
13: Napovedi. — 13.02: Koncert radijske-
ga orkestra. — 14: Napovedi, poročila. —
18: Du'evno zdravstvo (dr. Anton Breclj). —
18.20: Va'ki umetniki (plošče). — 18.40:
O podnebnih zemljevidih Slovenije II (dr.
Oskar Reja). — 19: Napovedi, poročila,
objave. — 19.25: Nacionalna ura — 19.50:
Hudomu'nosti (Fr. Lipah). — 20: Rezervi-
rano za prenos. — 22: Napovedi, poročila. —
22.15: Radijski orkester

Postani in ostani član
Vodnikov družbe!

Dr. France Ogrin:

Protiletalska zaščita in imenoslovje

Razvoj bojnega letalstva, ki ograja z napadi (z bombami in s strelji iz strojnici) naše življenje in imovino tudi izven prave fronte, je ustvaril potrebo po uspešni in vsestranski obrambi in samem zaščiti. Ta obramba je deloma aktivna (vojaška) obramba, deloma pa pasivna (civilna) zaščita. Prva ima namen, preprečevati vdiranje sovražnih letal na naše ozemlje in njih delovanje, druga pa naj omogoči omilitje oziroma zmanjšanje učinkov že izvršenih letalskih napadov. Aktivna obramba se poslužuje sebi lastnih sredstev: protiletalskih topov in strojnici itd., najbolj učinkovit pa je letalski protinapad. Pasivni zaščiti pa služijo zopet: zaklonišča, zatemnitev, zamaglitev, maskiranje in posebna varnostna služba (gasilska itd.).

Tehnična stran obrambe je v znanosti že dovolj obdelana z raznih vidikov, dasi se še vedno izpopolnjuje. Ko smo v svoji državi sprejeli od narodov z visjo kulturno stopnjo nove pridobitve na polju napadalne tehnike iz zraka in obrambe, pa smo osvojili ne le tehnična sredstva, temveč po veliki večini tudi jezikovne oznake za razne pojme, bodisi z neposrednim prevzemom tujk, bodisi s površno prestavo na naš jezik, tako da dotični izraz ne ustreza niti našemu jeziku niti pojmu in stvari. Ta članek se omejuje v glavnem na področje obrambe.

Tako smo dobili za tuje izraze: *attacco* (napad), *attaque aérienne* (protezione anti-aerea), *défence anti-aérienne* (besede: vazdušni napad, vazdušna odbrana, in v slovenskem prevodu: zračni napad in zračna obramba). V tem primeru pa *aereo* ne pomeni »zračna«, ampak »letalski« (aereo = letalo). Izraz »zračni napad« pa je tudi samo na sebi neprimeren. Saj uporabljamo pridevnik »zračen« le v primerih, ko govorimo o zraku samem (zračne sestavine, zračni tlak ali pritisk, zračna soba) in v primerih, ko je zrak sredstvo oziroma gre za zračni prostor (zračna pot, zračna črta, zračne višave).

Izraz »zračna zaščita« ali »obramba« pa je do celia zmoten. Da ne gre pri izrazu »protezione anti-aerea« za zrak, bi bili mogli prvi prevajalci sklepati iz predpone »anti«. Sicer pa zrak proti letalskemu napadu ne štiti, niti ne ščiti mi zrak, niti se ne ščitimo s pomočjo zraka. Pravilen je torej le izraz »zaščita proti napadom iz zraka«. Zaradi točnosti in enotnega izražanja pa naj opustimo tudi izraz »zračni napad«, tako da pišemo le »napad iz zraka«, dasi je spričo okoliščine, da se napad vrši iz zraka, razumljiv tudi izraz »zračni napad«.

Imamo pa še druge jako primerne izraze, izvedene od glagola leteti. Dotični stroji (naprave), letelce po zraku, so pač letala (potniško, bojno, jadralno letalo, vodno letalo), kakor govorimo o zračlu, nakovalu itd. Ako bojno letalo napada, potem je to letalski napad in zaščita proti tem napadom zaščita proti letalskim napadom, kratko protiletalska zaščita (obramba). Ta obramba obsega torej aktivno protiletalsko obrambo in pasivno protiletalsko zaščito.

V slovensčino so zašli netočni izrazi po vplivu tujega slovstva (nemški jezik uporablja izraza Luftangriff [poleg Fliegerangriff] in Luftschutz), posebno pa še po vplivu srbsko-hrvatskih izrazov v zakoniti predpisih. Zato imamo v prevodu »Uredbe o zaščiti od vazdušnih napadov« in »Pravilnikov o zaščiti od vazdušnih napadov« I. in IV. del. del izraze »zračni napad« in »zračna obramba«.

Ker naj vsak tehnični izraz zadene bistvo stvari, smo prišli kmalu na netočnost imenovanja izrazov. Ing. Stanko Dimnik uporablja v knjigi »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi« skoro izključno le izraze: letalski napad in protiletalska obramba (knjiga je izšla lani). V članku »Protiletalska zaščita z organizacijskega, pravnega in finančnega vidika«, ki je priložen v knjigi »Protiletalska zaščita«, izdani in založeni letos spomladaj po kr. banski upravi, sem zavzel glede uporabe izrazov »zračni napad« in »zračna obramba« (zaščita) stališče, ki je gori označeno. Po tem smo se ravnali vsi štirje pisci raznih člankov v gorenji knjigi. V njej razbije tehniki izrazi naj so tudi sicer merodajni, dokler ne dobimo morda boljših in pravilnejših nazivov.

Drugi in tretji del »Pravilnika« sta izšla časovno za prvimi in četrtim in se nanašata v slovenskem prevodu že kot »Pravilnika o zaščiti pred letalskimi napadi«.

Posledično se v uradnem poslovanju in našem tisku pravilni slovenski izrazi že dobro udomačijo, tako da se napadni nazivi le redko rabijo.

Kar se tiče nekaterih tujk, ki jih pišemo Slovenci še pri obravnavanju pasivne zaščite, bi jih lahko čitali in pisali: namesto *elcina* — zaščitni oddelček (edinica), namesto *raion* — okoliš.

Gorenja izvaianja naj pripomorejo k jasnosti in stvari in k enotnosti v uporabi pravih nazivov bodisi v tisku, bodisi v govorici.

II.

Ako smo dokazali, da sta izraza »zračni napad« in »zračna obramba« (zaščita) neprimerna in drugi izraz celo zmoten, potem velja to seveda tudi za izraza »vazdušni napad« in »vazdušna odbrana« (zaščita) v srbskem in hrvatskem jeziku. Iz tega sledi, da bi se morali tudi tukaj upo-

rabljati le nazivi: napad (napadaj) iz vazduha (deloma se ta izraz že uporablja) in odbrana (zaščita) od napada iz vazduha oziroma izrazi: letalski napad ter odbrana od letalskih napada oziroma kratko protiletalska odbrana.

Na polju letalstva in obrambe pa imamo v jugoslovanskem svetu še druge jezikovne zanimivosti. Srbi in Hrvati poznajo in pišejo — razen spodnjih izjem — le izraze: avion, (aeroplan) aviacija, aerodrom, pilot (aviatičar). Prav redko rabijo izraz »napad iz vazduha« ali izraz »vazduhoplovstvo«, beseda letalo se pa, dasi redko, zasledi le v hrvatskem tisku. In vendar bi se tudi splošno blagodejni srbskimi in hrvaškimi lepo podali iz slovenske privzeti izrazi: letalo, letalstvo, letališče, letalac. Tuje besede bi se mogle obdržati le pri naševanju pojmov. Tudi je jako koristen pridevnik »letalski«, saj pišemo: letalski oddelček, letalsko oporišče, letalski general. Ob uporabi pridevnika »protiletalski« pa bi mogli pisati »protiletalski top« (strojnica) namesto protivlonski top (mitraljez).

Kot čudno se opaža tudi, da poznaio naši srbski in hrvatski bratje navzile pri- nizam samo »gas«, a ne plina. Ako pri- zamejemo slednjo besedo, potem bi se mo- gle »gas-bomb« in »gas-mask« imeno- vati »plinske bombe« in »protiplinske ma- sk«. Slovenci pa bi mogli sprejeti iz srbo- hrvaščine izraz »suzbuna« (primerjaj gla-

Grandiozno filmsko vedomo po romanu Louisa Bromfielda »THE RAINS CAME«, katerega naklada je dosegla več milijonov izvodov

V glavnih vlogah:

TYRONE POWER — v najlepši vlogi svoje briljantne umetniške kariere

MYRNA LOY — žena mistične lepote, ki s svojo kre- acijo v tem filmu prekosi vse dosedanje uspehe

GEORGE BRENT — najpopolnejši gentleman filma

BRENDA JOYCE — novi star.

Predstave: danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri! — Rezervirane vstupnice se morajo dvigniti najkasneje ¼ ure pred predstavo!

Matineja v nedeljo odpade!

gol zbudit), ker nimamo za besedo »alarm« svojega naziva.

ZAKLJUČEK

Gorenja izvaianja kažejo, da hodimo Slovenci, Hrvati in Srbi pri pojmovanju pojmov iz protiletalske zaščite po različ- nih potih. Umljivo je, da vsak del našega skupnega naroda varuje in spoštuje svoje tudi na jezikovnem polju. Pokazani pri- meri pa kažejo, da niti ne gre za kake samobitne narodne jezikovne posebnosti, marveč na eni strani za zmotne prestave, na drugi strani pa za uporabo tujk v po- polni nedomači obleki. In vendar bi si morali Srbi, Hrvati in Slovenci dajati me- sebojno prednost pred tujci tudi na jezi- kovnem področju. Drug od drugega naj bi privzemali izraze za pojme, ki jih mor- da eden ali drugi njihovih jezikov nima. Saj je tudi jezikovna skupnost del du- hovnega zedinjenja, ki je osnova za dobro in srečno sožitje v narodni državi. Sploh bi bilo treba, da goje jugoslovanski jezi- kovci tesnejše medsebojne stike. Občasno naj bi se sestajali na poziv kake univerze ali ministrstva prosvete na sestanke, ki bi na njih pretresali vprašanja, ki zanimajo vse tri naše jezike. Sem spada tudi veliko vprašanje rabe tujk sploh. Tako na primer Slovenci nekaterih običajnih tujk (kancela- rija, grupa, orden, rang) sploh ne uporab- ljamo, za druge (komanda, komandant, inspektorat itd.) pa imamo tudi domače izraze (glej dr. Breznik-Ramovšev »Pravo- pisni slovar«).

V mislih na veliki praznik Zedinjenja, ki smo ga letos tako lepo obhajali, pojdemo vase tudi v smislu gorenjih izvajanj in sto- rimo potrebne zaključke v prid vzajemnosti med severnimi in južnimi brati ter v čast njihovih jezikov, kajti rek »inter arma silent Musae« velja le deloma. Jezikoslovci bodo imeli odločati še o važnih zadevah.

Kettejeva pesem »Krki« uglasbena Velik dogodek na novomeškem sokolskem odru

Novo mesto, 5. decembra
Ljubica, naj se obliže ti zjasni,
ljuba, ne joči nikar!
V daljino, daljino krajino,
ah, v boj opasni klič me car.

Skoro vsi starejši Novomeščani se prav dobro spominjajo onih let, ko je naš mladi poet Dragotin Kette obiskoval novomeško

gimnazijo. Bil je miren in tih človek, ki je ljubil predvsem samoto. V senci grmkih akacij nad Bojančevim mlinom so sanja- lega vitkega mladeniča čestokrat videli, kakor tudi na tedaj gosto poraščenih — vsem dijakom priljubljenih — grmških gri- čih, kjer so se bradati srednjecolci učili lekcij in obračali oči po brhkih, zalih učen- kah in gojenkah smiheljske šole. Kette je zelo rad obiskoval tudi Ragov log, gozd nad tiho Krko, kjer je občudoval njen mir- ni tok in njeno zeleno površino, pri jezovi- vih pa je zamaknjen strmel v padec vode, ki se je odbijala od skal v milijonskih ble- stečih smaragdih. Pri pogledu na vso to krasoto, ki jo nudi oem Krka v svoji ro- mančasti strugi od izvira do Kostanjevice, je Kette pred svojim odhodom v Trst, ka- mor je moral oditi k vojakom, posvetil eno izmed svojih ljubkih tudi Krki. V drugi

kitici »Krki« je mladi pesnik dovolj zgovo- ro izpričal svoje težko slovo od Novega mesta, ko je vzkliknil:

Tiha in nema se vije krog mesta
in ga objema kot ljubica zvesta.
Zadnja luč sije še tam izmed vej.
Krka se vije počasi naprej.
Ah, adijo...

Pesem Krki, na katero je ponosen vsak Novomeščan, je sedaj, ko se počasi bliža 50letnica, ko jo je Kette spesnil, ugla- sбил naš talentirani glasbenik g. Slavko Straj- nar. Pesem bodo prvič peli na velikem gla- senem večeru, ki ga bo priredil pomnože- ni sokolski orkester v Sokolskem domu v soboto 7. t. m. zvečer. Po dolgem presled- ku bo to zopet prireditve v našem mestu, ki si jih čisto žele ljubitelji lepe glasbe.

Zbor 26 godbenikov bo zaigral pod vo- dstvom mladega dirigenta br. Engelberta Songo-Rossinijevo uverturo k operi »Semi- ramis«, nakar bo zapei vokalni oktet pod vodstvom br. Sl. Strajnarija Jenkovo »Vabi- lo«, Foersterjevo »Razbito čašo« in Adami- čovo »Kmečko pesem«. Tenorist g. Ivan Rueh, ki se je šola pri našem pevskem mojstru g. J. Bettetu, bo zapel ob spreml- javi orkestra arjo Cania iz opere »Bajaz- zo«, Hatzejevo »Uvelo ružico« in Sl. Straj- narja skladbo po Kettejevem besedilu »Kr- ki«. Absolutna praške mojstrske šole in učitelja glasbene šole ga Drnovšek-Rocho- va bo predvajala Schumannov klavirski koncert s spremljevanjem orkestra, nakar bo orkester zaigral še Smetanovo »Vltavo« in bo svoj koncert zaključil z Dvořakovim IV. stavkom iz ciklusa »Iz novega sveta«, ki ga je izvajala tudi ljubljanska Fiharmo- nija na letošnjem novinarskem koncertu. Kakor je iz teh vrstic razvidno, je program nad vse skrbno izbran in se vsi sodelujoči zastavili mnogo truda in požrtvovalnosti za svoj sobotni nastop.

Prepričani smo, da ne bo meščana, ki ne bi prišel na ta veliki glasbeni večer, poseb- no še, ker se bo v naši dvorani prvič raz- legala uglasbena Kettejeva pesem »Krki«.

Ponovni uspeh Eda Deržaja v Zagrebu Njegova druga razstava v Zagrebu je zbudila mnogo zanimanja

Ljubljana, 6. decembra
Tisoči članov in bralcev knjig Vodniko- ve družbe imajo danes v rokah knjigo »Pod Spiki«, ki jo je spisal Edo Deržaj. Tako spoznavajo Deržajev pisateljski ta-

lent najširše plasti našega naroda. Čitalci so se lahko prepričali, da je Deržaj upravičeno sprejel za to svoje delo Alek- sandrovo nagrado Vodnikove družbe, če-

sar so bili veseli tudi vsi, ki ga poznajo kot odličnega planinskega slikarja. Da Deržaj ni upoštevan in priznan umetnik samo doma, temveč tudi pri bratih Hrva- tih, priča njegov ponovni uspeh z razsta- vo v Zagrebu, ki je bila otvorjena 13. no- vembra v salonu Ullrich ter uspešno za- ključena 29. novembra.

Zagrebski listi so poročali zelo laskavo že o prvi Deržajevi razstavi v Zagrebu, ki je bila lani, nič manj pohvalno in pri- znalno pa so se glasile tudi recenzije o drugi razstavi. »Hrvatski dnevnik« je po- udaril, da je Edo Deržaj dobro znan hr- vatski umetniški publiki s svojimi alpe- ski slikami. Danes je prvi in edini sloven- ski slikar tega žanra. Zato so njegove si- ke še bolj zanimive, ker tvorijo celoto in prikazujejo čim več značilnih alpskih vr- hov, predelov in pokrajin. Razstavil je 45 del, po večini oljnatih slik, dočim je na prvi razstavi v Zagrebu razstavil največ akvarele. Lotil se je oljnatih slik, ker jih občinstvo bolj ceni. Med njimi so naj- boljše »Prva pomlad«, »Zeleno jezero«, »Tri krave«, »Zima«, »Jesen« in »Megla«, med akvareli pa »Sava« in »Uskovnica«.

Juturnji list« je poročal, da razstavlja Deržaj drugič svoja dela v Zagrebu in da

je s prvo razstavo lani poleti moralno in stvarno popolnoma uspel. Kritika je Der- žaju priznala, da je slikar onega dela pri- rode, ki zastavlja vsakemu slikarju naj- težje naloge. Vsi, ki poznajo Deržajevo ustvarjanje, bodo ugodno presenečeni spričo dela, ki ga kaže to pot. Zopet bomo imeli priliko videti naše gore in naše pla- nine v vseh letnih časih in v raznih na- strojenjih. Ko predstavljamo Deržaja na- ši publiki, ne smemo pozabiti na animi- vnost, da je Deržaj tudi znan slovenski pi- satelj, ki je dobil letošnjo Aleksandrovo nagrado Vodnikove družbe.

»Novosti« so poročale med drugim, da je Deržaj eden izmed redkih umetnikov, ki se je ves posvetil slikanju alpskih pej- sažev. Zagrebško občinstvo si ogleduje njegovo razstavo s posebnim zanimanjem. Razstava ima poseben čas za ljubitelje planin.

Vsi ti listi so priobčili tudi reprodukcije najlepših slik, ki jih je slikar imel na razstavi.

Dodati je še treba, da gmotni uspeh Deržajeve razstave v Zagrebu ni prav nič zastajal za njegovim ponovnim umetni- škim in moralnim uspehom. Slikar je pro- dal nad 200 slik, skoraj polovico razstav- ljenih del, kar je v teh časih izreden in nenavaden uspeh, ki kaže, da zagrebško občinstvo ljubi in ceni resnično sloven- sko umetnost in slovenske planine. Veliko sliko »Prva pomlad« je kupilo društvo Slovencev v Zagrebu. »Narodni dom«.

Spričo tega ponovnega uspeha v Zagre- bu Edo Deržaju od srca čestitamo.

Novi dom Sokola v Poljčanah

Za svojo desetletnico (ki je potekla 23. novembra) bo sokolsko društvo v Pol- jčanah slovesno otvorilo danes v domu svo- go dvorano. Stavba na zunaj še ni dovrše- na, pač pa je dvorana že pripravljena svo- jemu namenu. Otvoritev bo združena z

»Miklavževim večerom«. V Dravinjski do- lini si je doslej edini poljčanski Sokol po- stavil svoj dom in je na plodove desetlet- nega dela lahko ponosen.

Dvorana je lična in prostorna. Površine ima 160 kv. m (10x16), je nad 5 m visoka,

»Govore li Grki pravilno grščino«

Pod tem naslovom je 27. novembra pri- občil »Slovenec« kratek članek; po naved- bi lista gotovo v celoti posnet po »Pester Lloyd«.

Ze vprašanje je čudno postavljeno. Kdo pa naj Grkom njihovo govorico klasificira? »Pester Lloyd«? Iz konteksta tega sestav- ka si je utegnil nepoučen bralec ustvariti sodbu, da današnji Grki sploh nimajo omi- kanega jezika. Ubogi narod! Zivi na oba- lah morja stare kulture, pa svojih bukvic brati ne zna. In kam se je zagledal anglo- škii poet lord Byron, ko se je šel za svobo- do tega naroda borit, ko je to doželo sla- vil v nesmrtnih verzih in je zanjo tam tu- di umrl!

Budimpeštanski vedež si je med svojimi rojaki v Atili izbral navdušeno dober čas za razodetje, da so Grki tako analfabeti, ki svojega knjižnega jezika ne razumejo in da tam ljudska govorica sploh grška ni.

Za svoje dokazovanje si je izvolil dva izraza. Oba učinkovito kažeta njegovo uče- nost. To sta besedi za vino in kruh. Vidi- mo, da res vsakdanje reči. Stari Grki so imenovali vino *oinos*, kruh *artos*. Današ- nji Grki pravijo vinu *krasi*, kruhu *psomi*. Bogme, daleč narazen, kaj ne?

A ima Budimpeštanec smolo! Prav ta dva izraza sta od davnine grška. Takole je: grška vina so sama premočna, pijejo jih po večini mešana z vodo. Stari Grki so vi- no mešali — kakopak očito, vpricho gosta — v posebnih vrčih, kraterjih (*krater* je doslovno mešalnik). In tako novogrški *krasi*, ta žlahtna »meša«, poteka še iz starih kraterjev. Častiljivo opravilo mešanja ko- renini v starogrškem glagolu *kerranyai* — mešam. Je pa seveda do danes ohranjen tu- di stari *oinos*. In rad bi poznal Grka, ki ne bi vedel, kaj pomeni nad hišnimi vrati vabljivo napis *oinopolia*. Še bolj preprost je *psomi* (kruh). Izraz pomeni zaloga, gril- jaj in kar nič ne zakriva starogrškega *psom* enakega pomena. Obe navedeni besedi nista torej v kakšnem nepojmljivem na-

tla so parketna, stene svetle in sončne ter ima tudi prostoren oder.

Sokol v Poljčanah je prevzel dediščino po čitalnici, ki se je pred desetimi leti pro- stovoljno razšla ob njegovim ustanovitvi. Čim je novo društvo izgubilo zaslonno za- vetje v preurejenem bivšem Hartnerjevem skladišču, je društvo začelo misliti na zgraditev lastnega doma. Premoženje 10 tisoč dinarjev, ki ga je zapustila čitalnica, so odborniki plodno naložili in leta 1938 kupili primerno stavbišče. Potrebne so bile seveda mnoge žrtve, tem bolj, ker je bilo društvo navezano samo nase in je tako rekoč iz nič ustvarilo za naše razmere lepo stavbo, ki ne bo ponos in lepa pridobitev samo Sokolom, ampak bo velikega pomena za ves kraj, saj bodo v njem našli priliko za telesno in kulturno-vzgojno udejstvova- nje vsi, ki bodo hoteli sodelovati.

Celotna zgradba bo gotova v sokolski Petrovi petletki. Ob otvoritvi dvorane se Sokol v Poljčanah zahvaljuje vsem sode- lavcem za požrtvovalnost, posebno tistim, ki so ga gmotno podprli. Ostanke mi na- klonjeni še nadalje, da bo dom v določe- nem času res dograjen.

Plesni večer Marte Paulinove

V ponedeljek bo v opernem gledališču v Ljubljani samostojen plesni nastop Marte Paulinove. Mlada slo- venska plesalka, ki izhaja iz šole moder- ne plesne smeri, kate- re osniva je izrazni ples, je ustvarila za svoj nastop več sa- mostojnih koreografij. Lik za Mařenko (L. M. Škerjanc) ji je dal Cankar v svoji nove- li. Spored bo obsegal kompozicije Gračani- na, L. M. Škerjanca in P. Sivica, na katere bo plesala Paulinova lastne plesne zamisle- ke. Na klavirju jo bo spremljal prof. M. Li- povšek.

Beau Geste — Gary Cooper (Modra zvezda)

Nekje v pustih leži trdnjava Zinder-neuf... Napadena je... Major de Beau- jelaie hiti s oddelkom tujake tegje na po- moč. Ko pridejo do trdnjave, ne najdejo nikogar več živega. Mrtve narednik drži v roki pismo, naslovljeno na Scotland Yard. V njem je priznanje ugrabitve največjega safira na svetu »modre zvezde«. V trdnja- vi se je pripetila velika, tajinsvena trage- dija...

Tri brate Geste igrajo v tem filmu Pa- ramountovi asi Gary Cooper, Ray Milland in

Robert Preston. Prvi je dovršen kavalir, požrtvovalen tovariš in brat, izmed ostalih dveh je eden izbrani vojak, drugi je za- ljubljen... Prva dva padeta, ko sta izpol- nila veliko, plemenito dejanje, tretji dobi svojo ljubljeno deklico...

Film si bodo ogledali zlasti mnogi obo- ževalci Gary Cooperja, ki je v Ameriki še vedno najpopularnejši filmski igralec in čig- ranje je svojstveno. Gary Cooper je pravi tip moškosti...

Premiera danes v kinu Matici. 2793

Primer Franca Tarkuša vzbuja razmišljanje Vprašanje delavskega azila in javne ogrevalnice

Maribor, 6. decembra. Mariborska javnost, ki ima toplo srce in čut za pomoč bližnjemu, je zastrela ob primeru 26letnega brezposelnega Franca Tarkuša, o čigar tragiki smo poročali. Ta žalosten primer nas je močno predramil. Koliko jih je v Mariboru, ki bi morda samo domnevali, da se mora v današnjih časih naprednih socialnih stremenj zateči človek, ki nima kruha in zaslužka v skalo duplino ob Dravi? In vendar se je zgodila sramota, ki se je niti prav ne zavedamo. Maribor, ki bi lahko bolj skrbel za takšne reveže in ki s tem tragičnim primerom hudo kompromitiran. Namestu v javno ogrevalnico ali delavski azil mora iti brezposelnost v skalo duplino, kjer je prepuščen samemu sebi in smrti zaradi onemoglosti in širanosti.

Primer Franca Tarkuša nam veleva, da poskrbimo za posebno javno ogrevalnico, ki naj bi bila ves dan in po možnosti tudi čez noč na razpolago vsem tistim brezposelnim, glede katerih je izkazano, da so

brez krivde za nesrečno in bedno življenje, ki jih je doletelo. Proti takšnim javnim ogrevalnicam smo čuli svojčas razne pomisleke. Kruta realnost in dejstvo, da ni nikdo vedel za boljše misel, izpodbijata najtemnejše vse pomisleke. Potrebno bi bilo dočeti večji prostor, ki naj bi se kurl ponoči in čez dan. Tudi naj bi imeli siromaki s ceste svoje zavetje v hudi zimi.

Tudi vprašanje delavskega azila se pojavlja. Imamo sicer v Mariboru poslopje z napisom »Delavski azil«, ki pa ne služi namenu, zaradi katerega je bilo zgrajeno. Če so že namenili poslopje drugim namenom, naj bi poskrbeli primerno za natočenim, da ne bi bili prikrajšani tisti, ki se danes lahko upravičeno čutijo v svojih pravicah do te ustanove prikrajšane in v stran potisnjene.

Franca Tarkuša nas je s svojo tragiko še o pravem času opomnil, da Mariborčani še marsikaj pogrešamo, da še nismo v socialni prizadevnosti na stopnji, na kateri bi lahko že davno bili.

Tisoč Sokoličev obdarovanih Številna in obilna darila sokolskega Miklavža

Maribor, 6. decembra. Nabito polna velika dvorana Sokolskega doma. Širne mame so prišle s svojimi otroci, ki nestrno pričakujejo, kdaj se bo dvignil modri zastor. Končno vendar! Luči ugasnejo, ljubki drobcižki ugre svoje poglede k odru. Prikaže se bajna slika razkošno opremljenih nebes s spečim sv. Petrom, angeli, Jezusom in vedno vednim Gasperčkom, ki ga navdušeni Sokoličji poznajo že iz sokolskega lutkovskega odra. Zvedavo si ogledujejo te zelo posrečene podobe, posebno pa jim je pri srcu zgovorni Gasperček, ki jim pozneje oznani tudi prihod sv. Miklavža.

Topli gladi sledi vtolbo bobnenja. Ki oznanja prihod hudobcev z Mefistom na čelu, razgibano in pestro skupino škodoželjnih peklenčkov, pred katerimi čuti naš drobcižki precejšen respekt. V nemirni veselju pa otmirajo ljubka očesa, ko se v dvorani pojavi spreved z angeli, svetniki in dostojanstvenim Miklavžem. Najprej morajo poslušati vzpodbudne in to-

ple očetoške besede sv. Miklavža, ki jih pozove, naj zapoje drevoletno sokolsko himno »Le naprej«. Ko jih pohvali za lepo pesem, sledi obdarovanje. Mala telesa spreletava vesela nestrpnost. Navzlic bojazni pred Miklavžem in rožnati peklenčki si vendarle želijo tja na oder, kjer deli Miklavž lepa obilna darila. Vsakdo izmed Sokoličev pride na vrsto, za vsakogar je sokolski Miklavž pripravil čedno darilo.

Ni pa sokolski Miklavž tudi letos pozabil tistih revnih in pridnih Sokoličev in Sokoličic, ki redno zahajajo k telovadbi, ki so vzorno poslušni svojim prednjakom in ki dajejo svojim sovrstnikom lep zgled sokolske zavednosti in zvestobe. Miklavž je imel vsa njihova imena točno zapisana. Drug za drugim so prihajali na oder in soričali lepa darila.

Tisoč Sokoličev in Sokoličic je dobri Miklavž obdaroval v Sokolskem domu. Nedejo 22. t. m. zvečer pa bo obdaroval starejše Sokole in Sokolice.

»Pikica in Tonček« v Narodnem gledališču Pospešujemo in podpiramo vzgojne mladinske igre

Maribor, 6. decembra. Maribor slovi menda po poučnih mladinskih, ki berači in po gnezdih zanemarnih revščine. »Kupite vijolice!« »Kupite rože!« Na vsak korak čuješ to, ob vsakem dnevnem in še večernem času, po najbolj obljubljenih ulicah. Večina ljudi gre brezbrilno mimo, podoba pa je, da ni bilo došli med nami še nikoli. Ki bi te za našo kulturo sramotne zglede vzeli resno, tako resno, kakor to naše največje socialno zlo zasluži po svojih izrastkih in posledicah za usodo socialno šibkejših socialnih pasti.

Naj bi dala za takšen začetek zdraviljenja te naše velike in nevarne socialne rane na našem narodnem organizmu prvi nagib znana mladinska igra »Pikica in Tonček«, ki jo vzprizirajo na mariborskem odru. Bilo bi potrebno, da si ogledajo to predstavo, ki bo med drugim tudi jutri, 8. t. m. popoldne in ki je žela na Miklavžev lep uspeh, naši starši, predvsem na velja ta žela za vse naše matere, četudi niso Korenovke. Hvala bogu, malo je Korenovk med njimi, toda žal jih je še zmerom premalo, ki bi svoje otroke vzga-

jale po zgledu samovzgoje Pikice in Tončica.

Pri tem preporodnem delu pa čaka čelo glavna naloga naše mladinske pisateljice. Zakaj naj bi nam bilo večno usojeno pohajati po že zaljubljenih ter izlojenih potih, ki niso našega izvora? Prav Pikica in Tonček naj bi jim služila kot bodriljo za še popolnejše delo, primerno visokemu namenu, brez postranskih, le zabavi služilnih pripomočkov.

»Pikico« in »Tončka« je postavil na mariborski oder mladinski ljubni režiser g. Milan Košič. Nedvomno si ne bo ogledala te predstave samo mladina, ampak tudi starši in vzgojitelji, pa tudi tisti, ki nimajo otrok. Kažejo zanimanje za svet, v katerem živi naša mladina. Morda premore Maribor vsaj eno in vsaj približno takšno Pikico, kakor je ta v tej igri. Zelo domljivo pa je, če ves Maribor pri vsji resnični, prikriti revščini premore le enega takšnega Tončka. In če za kje zaletimo, potem skrbimo za to, da pride čim prej na oder po častno nagrado za svoje junaštvo in otroško ljubezen do uboge matere!

Miklavževanje v Radencih Zdravilišče Slatina Radenci je obdarilo cirkus 150 delavskih otrok

Slatina, Radenci, 6. decembra. Zdraviliška uprava v Slatini Radencih je tudi letos pokazala razumevanje za socialno pomoč šibkejšim slojem. Lastnika zdravilišča gg. dr. Ante in Vilma Šarič sta s precejšnjimi stroški nad 20.000 din omogočila obdariti nad 150 revnih delavskih otrok s potrebnimi oblačili in drugimi dobrinami. Na dan pred Miklavžem so številne delavske družine omenjenega podjetja napolnile veliko kavarniško dvorano, kjer je bila revnim malčkom prirejena Miklavževa zabava s pestrim programom in bogato obdaritvijo. Lastnika zdravilišča sta za to prireditev poskrbela za poseben filmski program, ki je bil pravi užitek, zlasti za ono dečo, pa tudi nekatere starše, ki doslej niso imeli prilike videti na platnu višek tehnike današnjega časa.

Ob pričetku se je vsem uslužbencem in delavstvu zahvalil šef zdravilnice dr. Šarič za zvesto in vztrajno sodelovanje, ki je dalo povod za to humanu prireditev. Po končani filmski predstavi je bil svečan prihod Miklavža z vsem spremstvom in bo-

gatiimi zalogami oblačil in drugih dobrin. Iz toplih besed ge Šaričeve, ki jih je sprejela po obdarovanju zbranim malčkom, je vela velika ljubezen in skrb za dečo, ravnatelj zdravilišča g. inž. Kosmač pa je poudaril tesno povezanost delavstva in uprave ter složno delo za napredek in razvoj podjetja, s čimer je v tesni zvezi tudi visja stopnja lastnega življenjskega standarda.

V imenu obdarjenec je deklamiral Rudolf Marovič. Iz njegove deklamacije je vela iskrena zahvala vseh, ki so bili deležni dobrot, medtem ko je marsikateri mamič zarosila solza oko, ko je videla srečnega svojega otroka.

Po končanem programu je bila vsa deca pogoščena še s kavo in pecivom, nato pa se je razšla v spremstvu svojih zadovoljnih staršev vsa srečna in uverjena, da Radenci niso samo kraj, kjer izvira zdravilna slatina z rdečimi srci, temveč da bdiho tam tudi srca, ki v težkih časih tudi nudijo pomoč šibkejšim podpre potrebnim slojem.

Mariborski kriminal Razne zanimive obravnave pred mariborskim sodiščem

Maribor, 6. decembra. Pred malim kazenskim senatom tukajšnjega okrožnega sodišča je bilo danes več zanimivih obravnav, o katerih poročamo na kratko:

Strahovalec mariborskih odvetnikov

Ob koncu oktobra in začetku novembra so dobili nekateri mariborski odvetniki, med drugim dr. Komavli, dr. Humar in drugi grozljiva pisma, v katerih jih pise kot »načelnik roparske tolpe« poziva, naj prinesejo na določeni kraj in ob gotovem času zneske po 10.000 din v bankovcih po 100 in 500 din. V nasprotnem primeru jih čaka prej ali slej smrt. Pisec teh pism, nekemu Stanku Novaku, pa se je samemu zdelo ta ideja težko izvedljiva. Zato je v prvem primeru iz previdnosti le od daleč opazoval, če se bo kdo odzval njegovemu pozivu. V obeh drugih primerih pa si je rajši najel pomočnika v osebi Jožeta Jeze, ki pa sam niti ni vedel, za kaj prav za

prav gre. Po razkrinkanju je gospod »načelnik roparske tolpe« skesan odložil to svoje samozvano ter imišljeno »dostojanstvo« in je rajši priznal, da ga je v to lo-povščino zavedla — beda.

Stanko Novak, ki je star 25 let je bil obsojen na šest mesecev zapor.

Razkrita zaloga ponarejenih bankovcev po 500 din v marmeladni steklenici

Kakor znano, smo imeli v Mariboru že ponovno »tovarne« za izdelovanje bankovcev in kovancev. Zadnji takšni poizkusi so bili Majnovci bankovci po 500 din. V tej družbi je bil tudi znani Grašič. Njegova žena Angela je natakarka, blizu nje stanuje tudi njena mati Ana Kovač. Obe sta bili osumljeni, da skrivata še nezaplenjeno zalogo ponarejenih bankovcev niso jima pa mogli ničesar dokazati. Kar naenkrat pa se je zgledal pri policiji neki Verlič s prijavo, da dobro ve, kje je skrita zaloga bankovcev po 500 din. Napravili so

Gary Cooper

človek, ki se smeje nevarnosti, neustrašen borec proti zatiranju, dovršen kavalir, najboljši vojak in tovariš... v vefilimu

V ostalih vlogah: Ray Milland, Robert Preston, Susan Hayward. Paramount produkcija. — Po romanu majorja P. Ch. Wrena.

POZOR! Danes popoldne ob 14.15 in jutri dopoldne ob pol 11. uri na splošno željo **SNUGULJČICA**

Danes ob 15. uri in jutri ob 10.30 uri najlepši glasbeni film

„Cvetje v maju“

(Bell jorgovan) po globoko znižanih matinejskih cenah.

KINO SLOGA — Tel. 27-30

BEAU GESTE

(MODRA ZVEZDA). — Režiser A. Wellman

KINO MATICA — Tel. 22-41

Predstave ob 16., 19. in 21. uri, jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri

PREDSTAVE danes ob 17., 19. in 21. uri, jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri

HEROJSKA KAVALKADA

Film smelih podvigov, neustrašenih borb in hladnokrvne osvete. Film, ki ga gledajo vsi brez odhoda, a tudi s solzami v očeh. V gl. vl.: James Cagney, Rosemaria Lane in Humprey Bogart. Režija: Lloyd Bacon. — Nabavite si vstopnice v predprodaji.

Grandiozni film »Deževje prihaja«

Strahovit potres prekine razkošno svečanost na dvoru indijskega maharadže in z nekaj usodnimi sunki pretvori celo mesto v ruševine. Ogromni vodni gre razpade, besni valovi groze uničijo, kar je preostalo od potresa, cvetoča dežela in vse njene vrednote propadajo. Katastrofo sledi epidemija, proti njej pa se postavi v bran idealni zdravnik domačin, kateremu stopa ob strani od družbe žigosana dama, in tako oba ramo ob ramo tvegajoč lastno življenje in svojo srečo rešujeta, kar se da še rešiti. Dežela gre nasproti novemu življenju, To so prizori iz tega najmonumentalnijšega filma. 2795

načrt, kako izvesti Ano Kovačevu v past. Določeni je bil Tomiščev dvorec, kjer da čaka na kup bankovcev o tem obveščeni žid. Načrt se je v celoti posrečil. Dozdevni žid je bil — policijski organ. Obtožena Grašičeva je odločno tajila, da bi imela namen, skriti ponarejene bankovce. Ni jih sprejela od svojega moža, ampak od neznanega človeka. Izročila bi jih oblastem, pa se je bala, da bi jo napačno razumeli.

Matl senat se je prepiral o krivdi Angele in njene matere Ane Kovačeve glede prikrižanja 79 ponarejenih bankovcev po 500 din v kupnem znesku 39.500 din, in je bila vsaka obsojena na 8 mesecev strogega zapora in na 1000 din globe.

Matl s sinovoma krađe po trgovinah pred in po razpravi

12. oktobra je bila pri okrožnem sodišču v Mariboru razprava proti Ivanki Kampel

in njenemu sinu Ivanu iz Dokleč. Z njima je prišel tudi 15letni brat Stanko, učenec 4. razreda. Prišli so zgodaj ter izrabili čas pred obravnavo za obisk trgovin. Najprej so bili v trgovini pri Macunu, potem pa še pri Mavriču na Kralja Petra trgu in še pri Grgureviču. Povsod pa skušali čim več blaga kar tako »vzeti s seboj«, tako da je znašala skupna vrednost nakradenega blaga 200 din. Nato so šli k razpravi, mati in starejši sin že zaradi prejšnjih tatvin, toda zvečer so jih že prišli na kolodvoru, ker so se zelo sumljivo obnašali. Mlajši priznava, mati in starejši sin tajita.

Ivanka Kampel je bila obsojena na 3 leta ječe in 3letno izgubo častnih pravic, njen sin Ivan na 2 leti ječe in 2letno izgubo častnih pravic, mlajši sin Stanko pa bo oddan v poboljševalnico.

se je že čisto zgodilo. Cena premoğu je v zadnjem času silno narasla in stane danes premoğu prve vrste stot 35 din, druge vrste 32 din, tretje vrste 28 din, premoğu četrte vrste pa 24 din. Tedaj cena ni narasla samo črvam, temveč tudi premoğu.

D'ber »Omev Vodnikovih« knjig. Letosnje Vodnikove knjige so sprejeli naročniki in čitatelji z velikim zadovoljstvom. Se je čas, da se prijavite pri svojem poverjeniku, ki bo preskrbel knjige vsakomur, ki jih želi.

Zima pritiska. Čeprav se ni snega, pritiska zima vsak dan osterjeje. Toploter je kazal že 9 stopinj pod ničlo.

Bencina še vedno ni. Prej se je vsaj parkrat zgodilo, da nismo dobili bencina, sedaj pa je to že stalno, tako da je večina lastnikov motornih vozil primorana kupovati bencin v drugih krajih, kakor v Mariboru in Murski Soboti. Enkrat bo vendar treba napraviti red v tej zadevi. Če je bencin v Mariboru in Murski Soboti, bi bil lahko tudi pri nas.

Iz Trbovelj

Na našo železniško upravo! V kratkem času je železnica kar trikrat zavezila oziroma zadržala trboveljski paket »Slovenskega Naroda«, ki smo ga zaradi tega prejeli šele prihodnji dan. Tako postopanje ljubljanske poštne oz. železniške uprave nam je nerazumljivo, vendar je jasno, da je krivda za zakasnitev le malomarnost pri imenovanjih uradih uslužbenega uradništva. Prosimo železniško in poštno ravnateljstvo, naj takemu postopanju napravi čim prej konec!

Visoki starostni jubilej bo praznovala jutri ga. Marija Novak roj. Pust, ki bo doživela osemdeset let. Jubilejanka je najstarejša Trboveljčanka ter istočasno iz najstarejše trboveljske rodbine Pustov, ki so se že v 16. stoletju naselili v naši dolini ter dali prve trboveljske župane še pod gornjegrajsko upravo. Novakova je bila rojena 8. dec. 1860 kot hčerka Ivana Pusta, enega izmed prvih trboveljskih glazutarjev oz. ručniških uslužbenecov. Kot mlado dekle je po končani ljudski šoli služila kot kuharica ter se po petih letih poročila z Antonom Novakom, ručniškim delavcem, s katerim je v srečnem zakonu živela 29 let. Njeni trije otroci, dve hčerki in sin, so pri skrbni materi našli dobro vzgojo. Ena izmed hčerk se je preselila v Ameriko, sin pa je ostal v Trbovljah. Po smrti moža, ki je umrl l. 1914, živi ga. Marija še danes pri svojem sinu Pepiju, kateremu kot vdovu kljub svoji visoki starosti vodi gospodinjstvo. Slavljenka je še vedno čila in zdrava ter marljivo skrbi za vzgojo vnukov in pravnukov, ki so ji največje veselje. Za vse kaže še živahno zanimanje in kaj pridno prebira naše dnevnike, nč manj pa seveda ni vezana na preteklo dni, ki jih v krogu svojih dragih prav bistro osvečuje s pripovedovanjem iz lepših časov. Jubilejntki naše iskrene čestitke k osemdesetletnici z željo, da bi uživala še dolgo življenje mirno in zadovoljno v krogu svojih dragih!

Vokalni koncert z izbranimi sporedom bo priredil v soboto 14. t. m. operni in koncertni tenorist g. Slavko Lukman. Koncert bo v Fortejevi dvorani. Na klavirju ga bo spremljala gđc. Vilka Christoforova iz Ljubljane. G. Lukman je naš javnosti že dobro znan po svojih turnejah, ki jih je imel z lepim uspehom po mnogih velenostih v inozemstvu. Nastopal je tudi v naši ožji in širši domovini ter pol v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Koncertant je naš rojak po rodu iz Nabrežine. Pevske studije je doživljal v Ljubljani in Trstu. V Trbovljah bomo čuli g. Lukmana prvič ter ne dvomimo, da bo osvojil tudi našo publiko. Na programu je osemnajst pevskih točk naših in tujih skladateljev, med njimi Paulčić, Flajšman, Konjović, Puccini, Verdi in Schubert.

Neznani nepridipravi zadnji čas obiskujejo naše pokopališče, kjer krađejo, kar jim pride pod roko. Zlasti grob znane tukajšnje narodne rodbine ne pustijo v miru. Sveče svetijo, ki ga je mati ponovno pokopala na grob svoje hčerke, izgine čez noč. Sveče so še manj sigurne pred dolgorprstneži. Smatramo, da je tako početje sramotno, in bi bilo prav, da se izpriječnem, ki počenjačo take stvari, pride na sled ter se pošteno kaznujejo. Občinski nočni čuvaj naj pazi malo tudi na pokopališče, saj je gotovo, da se taka nečedna dela opravljajo v večernih in nočnih urah!

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

SOKOL

V nedejo 8. decembra vsi na miklavževanje v Sokolski dom! 61—M.

Opozorilo! Sokol Maribor-matica priredi v nedejo 8. decembra ob 18. do 24. pod vodstvom plesnega učitelja g. Simončiča Miklavžev večer za odrasle. Prihod Miklavža ob pol 22. Darila sprejema oskrbnik Sokolskega doma. Prijatelji sokolstva vabljani! 60—M.

Sokolsko miklavževanje pri Sv. Marjeti ob Pevni. Sokolska četa pri Sv. Marjeti priredi jutri v nedejo ob pol 3. popoldne miklavževanje. Na dnevnem redu so kratke igrice, prihod Miklavža in obdarovanje dece. O tem prepotrebem socialnem delu naše obmejne sokolske čete pričakujejo, da da se v zadnjem trenutku prireditelji rodoljubi spomnijo dece.

Iz Gornje Radgone

Posnemanja vredno. Obmejno sokolsko društvo Gornja Radgona je praznik zedinjenja slovesno proslavilo. Zvečer istega dne pa je bil v gostilni br. Avgusta Berlana tudi družabni večer, na katerem je zbrano članstvo in sokolstvu naklonjeno občinstvo zbralo prispevke za bitolske žrtve 50 din, za obdaritev revne sokolske dece o priliki letošnje božičnice, ki bo v nedejo 22. decembra v novopreurejeni društveni sobici na Zorzinjevem, pa znesek 247.50 din. Razen tega se je pričela tudi nabiralna akcija med članstvom in sokolstvu naklonjenim občinstvom s prošnjo za podporo in pomoč.

Obmejni promet. Kakor doznavamo, so med našo državo in Nemčijo v teku pogajanja za ureditev obmejnega prometa, ki doslej ves čas po priključitvi Avstrije k Nemčiji ni bil urejen ter so vladale na meji čestokrat neznosne razmere. Z ureditvijo tako zvanega malega obmejnega prometa bodo odpravljene tudi razne nepravilnosti, ki jih je moralo obmejno prebivalstvo preživljati pri prekoračenju mejne zlasti na oni strani.

Iz Ljutomera

Zvočni kino. Zvočni kino Sokolski dom bo predvajal danes ob 20. in jutri ob 16. in 20. glasbeni film »Ciganske melodije«. Dodatek zabavni film.

Premoga je malo. Dasi imamo v naši bližini več premogokopov, je vendar težko priti do premoga. Kdor hoče dobiti premog, ga mora 2 do 3 tedne prej naročiti, a še takrat je v bojazni, da ga ne bo dobil, kar